

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

**Передплатив
і виграв**

**Смаколики
від «Деметри» —
шанувальнику
«Голосу»**

▶ **СТОР. 8**

Вундеркінд

**Юний
талант
Микола
Климчук**

▶ **СТОР. 20**

Спорт

**«Шахтар»
іде
у відрив**

▶ **СТОР. 24**

№ 215 (4965)

ВІВТОРОК, 16 ЛИСТОПАДА 2010 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР

**До розслідування
катастрофи
під Смоленськом
можуть залучити
фахівців зі США?**

Ярослав Качинський, брат загиблого у квітні 2010 року президента Польщі Леха Качинського, має намір попросити допомоги в розслідуванні трагедії Ту-154 у конгресменів-республіканців США. Лідер опозиційної партії «Право й справедливість» Качинський у своєму листі до американського конгресу попросив посприяти в розслідуванні вказаної справи, оскільки нинішній її перебіг політики не влаштовує. Дехто з представників нинішнього уряду Польщі вже висловився вкрай негативно з приводу згаданої ініціативи Качинського, назвавши її «скандальною» і «близькою до зрадництва».

**Погода плутає сезони:
восени — весна,
взимку — літо?**

Другий тиждень поспіль у країні — аномально тепла як для пізньої осені погода. Так, минулої середи в столиці з перевагою у три градуси було побито температурний рекорд 1927 року. Тоді в Києві зафіксували 16 градусів тепла. Тим часом у Криму дехто навіть відкрив купальний сезон. Уся справа — в глобальному потеплінні, кажуть учені, і не беруться робити довгострокових прогнозів. Мовляв, погода стає непередбачуваною навіть для метеорологів.

▶ **СТОР. 10**

**Рятують
онкохворих дітей**

На Рівненщині стартував другий етап акції (перший розпочався у липні цього року) зі збору коштів на лікування онкохворих дітей, ініціатором якої є голова Рівненської ОДА Василь Берташ. Керівник області та його заступники вже переказали на ці цілі 25 тисяч гривень, а загалом вже зібрано 150 тисяч гривень. Збір коштів триває, оскільки акція безстрокова. Нині в онкогематологічному відділенні Рівненської обласної дитячої лікарні двадцять три дитини віком від 1 до 17 років. На лікування одного маленького пацієнта з онкологічною патологією необхідно в середньому 50—70 тисяч, на лікування білокрів'я — 90—120 тисяч гривень. З державного й обласного бюджетів на одного хворого виділяють лише сорок відсотків коштів від необхідного. А дороге лікування, констатують медики, залишається єдиним порятунком для таких дітей. За десять місяців цього року такий діагноз лікарі встановили двадцятьом маленьким жителям області. З початку року від цієї недуги померло четверо дітей, **повідомляє наш власний кореспондент у Рівненській області Олександра ЮРКОВА.**

Профспілки виступають проти...

ПОГОДЖУВАЛЬНА РАДА

**Питань багато, та зосередяться
навколо Податкового кодексу**

Більше сотні питань включено в порядок денний народних депутатів на цей тиждень. Як зауважив учора на погоджувальній раді Голова Верховної Ради Володимир Литвин, практика засвідчує: протягом чотирьох сесійних днів обранці встигають опрацювати щонайбільше 70 законопроектів. Окрім того, сьогодні парламентарії почнуть розглядати Податковий кодекс, який уже готовий до розгляду в другому читанні. З огляду на те, що опрацювати доведеться більш як чотири тисячі поправок, можна припустити, що під знаком цього документа пройде весь сесійний тиждень.

▶ **СТОР. 2**

Представники профспілок невдоволені новою редакцією Податкового та Трудового кодексів. Вони вимагають проведення парламентських слухань, оскільки вважають, що з утвердженням закладених до проекту Трудового кодексу норм в Україні буде «узагальнене рабство». І хоч учора під стінами парламенту зібралося не надто багато протестувальників, проте лідери профспілок упевнені, що їхня кількість збільшуватиметься разом із поінформованістю громадян про сутність запропонованих змін.

▶ **СТОР. 2**

Інші фото з цієї події шукайте
у фотوماгазині на сайті www.golos.com.ua.

ПОДІЇ

**Придеснянські бактерії
поїхали у Китай**

У Чернігові підписано чотири угоди між інститутами Шаньдунської академії сільськогосподарських наук (Китайська Народна Республіка) та Чернігівським інститутом сільськогосподарської мікробіології НААН України. Згідно з ними у Китаї розпочнуться випробування бактеріологічних штамів, розроблених у місті на Десні. Останні є основою препаратів, що позитивно впливають на кореневе живлення рослин, охороняють їх від хвороб. Крім того, розробка чернігівських вчених ефективна і для профілактики кишково-шлункових захворювань у тварин. З української сторони угоду підписав директор Інституту сільськогосподарської мікробіоло-

гії Віталій Волкогон, з китайської — голова делегації Шаньдунської академії сільськогосподарських наук Гонг Юань, **повідомляє наш власкор Сергій ПАВЛЕНКО.**

**На виробників хліба
завели справу**

Обласне відділення Антимонопольного комітету України в Сумській області відкрило провадження у справі проти Охтирського хлібокомбінату та ще шести виробників хлібобулочних виробів у регіоні за ознаками антиконкурентних дій. За інформацією керівництва Сумського відділення АМКУ, ще влітку ця сімка зафіксувала однакові оптово-роздрібні ціни на хліб та хлібобулочні вироби. Триває слідство, **повідомляє наш власкор Владислав ЖМУРКОВ.**

КОРОТКО

■ В Івано-Франківську у культурно-мистецькому центрі «Є» проходять Дні документального кіно про права людини (УНІАН).

■ Надзвичайний і Повноважний посол Німеччини в Україні Ганс-Юрген Гаймзет відвідав Севастополь у рамках Дня народної скорботи (Volkstrauertag), що відзначається в Німеччині для вшанування жертв насильства і воєн (УНІАН).

■ За 10 місяців 2010 року на Черкащині вироблено понад 363 тисячі тонн м'яса, що на 29,5 відсотка більше, ніж за відповідний період 2009 року. Це найкращий показник в Україні, **інформує наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО.**

У 2010-му в Україні експорт товарів і послуг збільшився майже на 30% порівняно з минулим роком

Профспілки виступають проти...

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Ось наближається колона представників Федерації профспілок малого й середнього бізнесу, — коментує події біля Верховної Ради голова центрального координаційного комітету профспілки «Народна солідарність» Олексій Кляшторний. — Вони, наприклад, не вдоволені тим, що схвалена профільним парламентським комітетом редакція проекту Трудового кодексу передбачає обмеження їхніх прав на участь у профспілках і веденні колективних переговорів». А профспілка «Народна солідарність» протестує проти положень Трудового кодексу, які встановлюють практично необмежений робочий день, передбачають запровадження відєоспостереження на робочих місцях, повної матеріальної відповідальності для всіх категорій трудящих. «Ми вимагаємо проведення парламентських слухань та відкритої публічної дискусії стосовно цих спірних питань», — зазначає О. Кляшторний. Схожу оцінку проекту Трудового кодексу дає й голова профспілки працівників галузі земельних відносин Дмитро Філіпчук. Він зазначає, що запропонований Трудовий кодекс значно скорочує права і профспілок, і найманих працівників, бо «як інакше можна оцінити пропозиції про надання роботодавцям права ухвалювати будь-які акти без узгодження з профспілками»? Крім того, роботодавець зможе в односторонньому порядку визначати рівень завдань збитків та ухвалювати рішення про дисциплінарні чи фінансові стягнення з працівника.

Про незгоду із запропонованим проектом Трудового кодексу неодноразово заявляв і голова Незалежної профспілки гірників та Конфедерації вільних профспілок України народний депутат Михайло Волинець, котрий вважає, що цим кодексом, з одного боку, хочуть «закріпити монополію старих профспілок на ведення переговорів і укладення колективних договорів, соціальний діалог, управління фондами соціального страхування і представлення інтересів найманих робітників на міжнародному рівні», а з другого — закріпити в Україні рабство для найманих працівників.

Отож профспілки вважають, що нинішня редакція проекту Трудового кодексу свідчить про спланований наступ на права працівників, та обіцяють зробити все, щоб у нинішньому вигляді його не було ухвалено.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Молодь стажуватиметься у комітетах Верховної Ради

Учора Голова Верховної Ради Володимир Литвин привітав 104 новообраних учасників Програми парламентського стажування «Помічник голови комітету Верховної Ради 2010—2011».

«Я надзвичайно радий вітати вас з тим, що ви пройшли такий жорсткий відбір і перемогли у цьому конкурсі. Сподіваюсь, що це чергова перемога у вашому житті. І вдячний вам за те, що ви обрали саме цю Програму, завдяки якій ми вже маємо цілу плеяду яскравих політиків і службовців високого рангу», — зазначив Володимир Литвин. Глава парламенту переконаний, що це для переможців буде потужний старт у суспільно-політичне життя. «Ви будете працювати у Верховній Раді, у комітетах, підрозділах Апарату Верховної Ради. Але мене одне тільки насторожує, чому ніхто не виявив бажання стажувати-

ся в апараті голови парламенту. Може, це з огляду на те, що ви не плануєте найближчим часом займати цю посаду. У принципі це правильно і об'єктивно. Я гостро потребую молодих і активних мізків», — наголосив Володимир Литвин.

Він переконаний, що треба тримати якомога далі від політики людей, які живуть виключно негативом і бачать у всьому погане, всіх сприймають негативно та вважають, що вони одні володіють істиною на всі випадки життя. Адже людина, яка заряджена, загострена на негатив, не зможе продукувати конструктивізм у роботі. «Нам як ніколи потрібен конструктивізм, потрібно відмовитися від сценарію катастрофізму. Маємо вірити в країну, у людей, і у свої продуктивні сили», — підкреслив керівник парламенту. Володимир Литвин вважає, що етап політичних сходжень і етап будівництва держави на критиці вичерпаний остаточно і безповоротно. Звертаючись до переможців конкурсу, Голова Верховної Ради зазначив: «Саме ви і ваші ровесники зобов'язані взяти у свої руки майбутнє України. Я думаю, що ми приречені вийти на такий якісний стрибок під час наступних парламентських виборів. Це осінь 2012 року. Я думаю, що як мінімум вибори будуть за змішаною системою. Але я її не сприймаю. Я прихильник виборів за мажоритарним принципом висування від партій. І переконаний, що в такий спосіб відбудеться природне логічне, політичне структурування суспільства,

— підкреслив Володимир Литвин. — Нам до кінця цього року треба прийняти надзвичайно складні і відповідальні рішення, а якщо оголосити виборчу кампанію, то у нас буде знову демонстрація гарячої любові до народу». Голова Верховної Ради рекомендує учасникам програми вивчити округ, де б вони хотіли балотуватися і починати працювати. Зокрема, слухати, вникати в сутність проблеми. «Ви, працюючи в комітетах, в Апараті Верховної Ради, переконаєтеся в очевидній істині «Не святі горшки ліплять». Ви побачите свої переваги, переконаєтеся в тому, що потрібно підтягнути в плані знань і комунікацій. Головне — діяти за принципом: уперед і вгору, мати амбітні плани і під них підвести гарну теоретично-практичну базу. У цьому ми будемо вашими помічниками», — зазначив Володимир Литвин.

Сергій МЕЛЬНИК.

На знімку ліворуч: Володимир Литвин і директор USAID в Україні, Білорусі і Молдові Джаніна Ярузельські.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Повернути довіру до парламенту

Нині лише 5—10 відсотків людей довіряють Верховній Раді. За словами глави парламенту Володимира Литвина, слід докласти зусиль, щоб цей показник зріс хоча б до 20 відсотків. Бо того, що є, вочевидь недостатньо, щоб іти на наступні парламентські вибори. Про це Голова Верховної Ради Володимир Литвин заявив учора під час брифінгу.

Спілкуючись із журналістами, він підкреслив, що Трудовий кодекс цього тижня не розглядатимуть та взагалі навряд чи торкатимуться цієї теми найближчим часом. З огляду на це Володимир Литвин закликав усіх, хто виступає з акціями протесту, не витрачати кошти, а «перенести невдоволення у практичне річизе». А саме: внести відповідні пропози-

ції в законопроекти, щоб їх можна було розглянути в майбутньому. Обговорюючи цю тему, Володимир Литвин звернувся до історії із законом про мови, який свого часу також викликав хвилю протестів, хоча й досі не розглядався. Шонайменше до нового року ці два документи в сесійній залі не чіпатимуть, припустив глава парламенту.

А от з приводу Податкового кодексу Володимир Литвин висловився так: «Я далеко не захоплений тим, що напрацьовано. І з огляду на це запропонував іти по кожній поправці окремо». Розглядові цього документа він запропонував повністю присвятити вівторок. Потім у комітеті і робочих групах протягом «бодай доби» узагальнити і подивитися на

те, що напрацьовано». А в четвер продовжити роботу, щоб вийти на більш-менш розумне рішення. «Я вважаю, що це має бути документ, гідний підпису (Президента. — Авт.)», — сказав Володимир Литвин. Якщо затримається розгляд кодексу, то не встигнуть розглянути і проект бюджету на наступний рік. Поки що планується опрацювати його в першому читанні 2—3 грудня. А 23—24 — остаточно ухвалити державний кошторис, поділився намірами Володимир Литвин. Як проект бюджету вкладається в економічну ситуацію, відтворює потреби людей, які основні параметри меморандуму з приводу співпраці з МВФ? Подібні питання народні обранці зможуть поставити представникам уряду в п'ятницю,

наголосив Володимир Литвин. Однак, на його думку, для нас наступні роки стануть серйозним викликом «неспівпадіння можливостей держави із соціальними законами». За словами парламентаря, за деякими показниками лише цього року не вистачило 140 млрд. грн. бюджетних коштів. Відтак, нам треба припинити «практику прийняття чергових соціальних законів, а зосередитися на виконанні чинних», — підкреслив В. Литвин. Люструючи що тезу, він навіть такий приклад. Нині в парламенті «зіткнулися» з двома проектами, які стосуються виплат за народження першої, другої та третьої дітей (відповідно 25, 50 і 100 тисяч гривень). Один такий документ вже зареєстрований народними депутатами. Тепер пропонується зареєструвати такий самий — іншим суб'єктом законодавчої ініціативи.

Надія СМІЯН.

Наш законопроект про мови вивчають в європейських структурах

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин закликає до зваженого діалогу в мовному питанні.

«Не викликає сумнівів, що мовна проблема є чутливою і її потрібно розв'язувати. Очевидним є і те, що цим питанням повинні опікуватися люди, які на ньому розуміються», — сказав В. Литвин в інтерв'ю передачі «Відкрита студія» (Перший канал Українського радіо).

За його словами, в парламенті є близько десяти законопроектів, які стосуються мовної політики. В. Литвин нагадав, що з урахуванням чутливості цієї проблеми він направив ці документи до Національної академії наук України з проханням ретельно проаналізувати їх і дати «фаховий, неупереджений, об'єктивний висновок».

Керівник парламенту зазначив, що нещодавно такий висновок було отримано і

щодо всіх законопроектів він «абсолютно негативний».

В. Литвин також повідомив, що законопроект, який викликав найбільше нарікань — про мови в Україні, — він відправив до європейських структур, у тому числі до офісу Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин, «щоб не продукувати напруження в країні».

Прес-служба Верховної Ради України.

Питань багато, та зосередяться навколо Податкового кодексу

ПОГОДЖУВАЛЬНА РАДА

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Отож поза увагою парламентаріїв можуть залишитися такі документи, як зміни до закону про столицю України місто-герой Київ, які стосуються порядку утворення районних рад, та до закону про нотаріат щодо вимог на заняття нотаріальною діяльністю, а також проект закону про реформування державних і комунальних друківаних засобів масової інформації тощо, які включені в розклад на вівторок. А з переліку на четвер можуть випасти проекти законів про культуру, про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів та Житлового кодексу.

Незважаючи на такий щільний графік, у середу все-таки планують розглядати опозиційні законопроекти. Серед них — проект змін до закону про державну службу, який посилює відповідальність посадових осіб, та проект закону про національну комісію з питань регулювання зв'язку. Окрім цього — три питання ратифікації. Однак опозиція вже вчора висловила низку своїх вимог. А відтак ймовірність того, що в середу робота в сесійній залі буде конструктивною, дуже невисока. Серед підстав, які сприятимуть блоку-

ванню роботи, може стати, приміром, недостатня кількість голосів для створення тимчасової слідчої комісії, яка б вивчала обставини, за яких відбувалися місцеві вибори. За словами керівника БЮТ Івана Кириленка, близько двох тисяч судових позовів з приводу правопорушень на цьому народному волевиявленні подала лише політична сила, яку він представляє. Отож ігнорувати ці численні факти опозиції видається неприпустимим.

Іншим каменем спотикання може стати наполягання народного депутата Юрія Кармазіна на розгляді перед Податковим кодексом документа про денонсацію угод з офшорними зонами. Голова Верховної Ради Володимир Литвин поінформовав, що такий проект закону має надійти від уряду — лише тоді його зможуть розглядати в парламенті. А з приводу виборів керівник Верховної Ради акцентував: нині варто зосередитися на підготовці до наступних парламентських виборів, а не загострювати увагу на минулих. До речі, тема майбутніх виборів до Верховної Ради традиційно звучала і під час цієї погоджувальної ради. Так, представник «НУ—НС» Микола Мартиненко висловив пропозицію запросити Голову Центральної виборчої комісії, щоб обговорити саме це питання. Однак Володимир Литвин запропонував почекати з цим,

оскільки ЦВК очікує відповідне рішення Конституційного Суду, а відтак, питання поки що не на часі. В середу по обіді також заплановано провести парламентські слухання на тему: про стан промислової безпеки та охорони праці.

Попри завантаженість, парламентарії все ж не відмовилися від п'ятничної години запитань до уряду. Найпевніше, з трибуни доповідатиме міністр фінансів Федір Ярошенко. А в залі буде присутній економічний блок уряду. Говоритимуть про те, як просувається бюджетний процес.

Вочевидь левову частину питань народні депутати розглянути не встигнуть. І вже точно, навряд чи доберуться до

питання про дострокове припинення повноважень окремих народних депутатів, яке стоїть у графіку на п'ятницю останнім.

Надія СМІЯН.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

На знімку: у центрі Віталій Хомутинник. Інші фото з цієї події шукайте у фотомагазині на сайті www.golos.com.ua.

Якість питної води має контролювати держава

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Голова депутатської фракції «Блок Литвина» Ігор Шаров звернувся до Прем'єр-міністра України Миколи Азарова з депутатським запитом стосовно необхідності збільшення обсягів буріння артезіанських свердловин у Кіровоградській області для забезпечення населення якісною питною водою.

«До депутатської фракції «Блок Литвина» у Верховні Раді України надійшли звернення від жителів Кіровоградської області, які вкрай стурбовані ситуацією дефіциту якісної питної води та неналежним її забезпеченням в окремих регіонах, — ідеться в запиті Ігоря Шарова. — По особливому гостро критичність ситуації відчувається у сільській місцевості, де забруднення набуло справді катастрофічних розмірів та спостерігаються непоодинокі випадки користування привозною водою. В першу чергу це стосується невеликих населених пунктів та інших об'єктів, які віддалені від поверхневих водотоків і не мають інших джерел водопостачання».

На думку народних депутатів фракції «Блоку Литвина», забезпечення населення України питною водою є для багатьох регіонів країни однією із пріоритетних проблем, розв'язання якої необхідно насамперед для

збереження здоров'я, поліпшення умов діяльності і підвищення рівня життя людей. Сучасний незадовільний стан водних об'єктів засвідчує: проблеми у сфері охорони вод від забруднення та виснаження не тільки не знайшли розв'язання, а й значно загострилися, особливо останніми роками. Кіровоградська область є одним із тих регіонів країни, який характеризується незадовільним екологічним станом поверхневих і підзем-

них джерел питного водопостачання, що є потенційною загрозою ускладнення санітарно-епідемічної ситуації, а також потребує посилених дій з боку держави та відповідальних структур влади.

Голова депутатської фракції переконаний, що дієвим кроком у забезпеченні населення якісною питною водою, і на всій території країни загалом, і в Кіровоградській області зокрема, є необхідність забезпечення місцевих громад артезіанськими свердловинами з видобутку якісної питної води.

Ігор Шаров нагадує, що відповідно до державного бюджету 2010 року на реалізацію Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України, в тому числі буріння артезіанських свердловин, виділено 35 мільйонів гривень, з яких профінансовано лише 30 відсотків. Зокрема, на Кіровоградську область припадає 3 мільйони гривень, з яких держава виділила тільки мільйон, що і зумовлює незначні зрушення в будівництві артезіанських свердловин на території області. З огляду на життєву важливість цього питання для земляків, Ігор Шаров у своєму депутатському запиті просить Прем'єр-міністра вжити дієвих заходів у забезпеченні збільшення обсягів буріння артезіанських свердловин у Кіровоградській області.

Олександра КУЧЕРЯВА.

Чи бути новій економічній конституції

ДУМКИ З ПРИВОДУ

Сьогодні парламент розпочне розгляд проекту Податкового кодексу. Однак думки щодо майбутньої економічної конституції у суспільстві кардинально протилежні. Ми звернулися до народних депутатів з проханням висловити свою точку зору щодо проекту, а також оцінити шанси його ухвалення протягом цього пленарного тижня.

Олександр ГОЛУБ (фракція КПУ):
— Головна претензія до цього кодексу з боку комуністів полягає у тому, що він не враховує ситуацію, коли олігархи мають поділитися з бідними. Ідеться про прогресивний податок, про податок на розкіш та про захист малого та середнього бізнесу. Бо у ситуації, коли майже всі великі підприємства сьогодні фактично «лежать», це єдина можливість зберегти робочі місця, а значить, зарплату та відрахування у Пенсійний фонд. Отже, якщо Податковий кодекс не враховуватиме цю основну претензію — голосувати за нього не можна. Остаточного рішення, чи підтримуватиме фракція кодекс, поки що немає. Його маємо ухвалити на сьогоднішньому засіданні фракції, перед початком сесії. Але, гадаю, ми навряд чи будемо його підтримувати. Хоча у Партії регіонів достатньо голосів, щоб ухвалити позитивне рішення, незважаючи на позицію колег по більшості. Маю на увазі комуністів та Блок Литвина. Якщо на Банковій буде прийнято рішення про ухвалення цього кодексу, то, впевнений, він отримає необхідну кількість голосів.

Жертвами цього кодексу однозначно стануть малий та середній бізнес. Адже він розроблявся за ініціативи пана Тігіпка, який відстоює інтереси потужного банківського капіталу.

Юрій КАРМАЗІН (фракція «НУ—НС»):
— Ухвалення цього кодексу є брутальним порушенням іншого кодексу — Бюджетного. Сама постановка питання, що документ набере чинності з 1 січня 2011 року, абсолютно антизаконна і неконституційна. Його має бути знято як документ, внесений на розгляд з порушенням закону про Регламент. Проте відповідні ініціативи народних депутатів просто не реєструються. Якщо ж говорити про сам документ, то він не є кодексом розвитку підприємництва. Особисто я, як і більшість фракції, голосуватимемо проти.

Заради справедливості мушу сказати: кілька моїх поправок все-таки було враховано, але ознайомитися з проектом ще не встиг. Проте вже можна констатувати, що найбільше кодекс вдарить по малому та середньому бізнесу. Я щойно повернувся з Одеси і можу сказати, що за час правління біло-блакитної команди 19 відсотків підприємств уже закрилися. І це лише в Одесі.

Андрій ПАВЛОВСЬКИЙ (фракція БЮТ):
— Незважаючи на те, що Податковий кодекс подають вдруге, його філософія залишилася незмінною — підтримати великий капітал. У проекті враховано всі його забаганки. Податковим кодексом не регулюється, зокрема, оподаткування іноземних фірм зі спільним капіталом, що дасть можливість великому бізнесу ухилитися від сплати податків. Водночас фактично ліквідується клас людей, які працювали на спрощеній системі. Формальне збільшення річного обсягу коштів з 300 тисяч гривень до 600 не розв'язує проблему. Особисто я подавав пропозиції, щоб цю суму збільшили хоча б до мільйона гривень. Ідея була така, щоб фірми, які мають річний оборот до 100 тисяч доларів на рік, могли працювати за спрощеною системою.

Ще одне неподобство, яке залишилося в кодексі, — це розширення прав перевіряючих органів. Так, норму, яка дозволяла описувати приватне майно підприємців, приборали, але залишалася норма, за якою інспектор у будь-який час, без попередження, може прийти у будь-яке службове, виробниче приміщення з перевіркою. За ним закріплюється право опитувати не лише директора, бухгалтера, а й простих працівників. Тобто розділ адміністрування і жорсткі заходи залишилися. Це основні претензії до цього документа. Тому Блок Юлії Тимошенко і «НУ—НС», наскільки я знаю, прийняли рішення не підтримувати цей кодекс у другому читанні і в цілому. Натомість пропонуємо відправити його на доопрацювання. Як варіант ми пропонуємо ухвалити як окремий закон розділ адміністрування, прибравши з нього драконівські заходи. А з 1 січня 2011 року спокійно опрацювати і прийняти Податковий кодекс, з тим, щоб він набрав чинності з 1 січня 2012 року. Це наша конструктивна пропозиція для влади, бо часу для запровадження нових правил вже не залишилося.

Якщо його буде запроваджено у такому вигляді — це катастрофа і для звітності, і для бухгалтерів, які не встигнуть перейти на нову систему з 1 січня. Загалом кодекс більше націлений на фіскальні цілі, ніж на стимулюючі до розвитку. Так сталося, зокрема, тому, що писали його не економісти, а податківці, головна мета яких — здерти побільше коштів у бюджет.

Валерій БАРАНОВ (фракція Блок Литвина):

— Рішення підтримувати кодекс чи ні прийматимемо після розгляду всіх чотирьох тисяч поправок. Подивимось, що з нього вийде, а потім прийматимемо рішення. Нас влаштує все, окрім того, щоб постраждав малий та середній бізнес. Тож дивитимемося, які поправки будуть враховані, які ні. Все інше написано розумно. Врешті, колись реформи все-таки потрібно проводити. А коли проводиш реформи, не буває так, щоб усе і всім подобалося.

Валерій КАМЧАТНИЙ (позафракційний):

— У понеділок новий проект Податкового кодексу тільки видали керівникам фракцій. Це чотири томи порівняльної таблиці. Звісно, що є питання з проблем малого та середнього бізнесу. Однак не забуваймо, що цей кодекс написано в умовах світової кризи, складної бюджетної ситуації в країні, тому він, безумовно, не зовсім об'єктивний. Цей варіант Податкового кодексу, на мою думку, має головний недолік — вигляд фіскального документа. А має забезпечувати певний прогрес. Скажімо, навіть у країнах розвинутої демократії платити податки — це почесний обов'язок. У нас з такою редакцією проекту це важко навіть уявити. Якщо блокування трибуни затягнеться — про що вже попереджає опозиція, — то, безумовно, процес прийняття економічної конституції затягнеться. Хоча, припускаю, кодекс можуть ухвалити до кінця цього тижня.

Михайло ЧЕЧЕТОВ (фракція Партії регіонів):

— Податковий кодекс не прогинатиметься під якусь одну групу. Не буде так, що одні радітимуть, інші плакатимуть. Кожен намагається побачити себе в цьому кодексі, він правильно бачить, але бачить поза контекстом країни. А ми бачимо всіх і намагаємося зробити так, щоб добре було всім. Ми не намагаємося любіювати інтереси якогось окремого напрямку, окремої галузі, сфери діяльності, ми намагаємося знайти компроміс. Тобто буде баланс. З одного боку, гарантуються надходження до держбюджету, а з другого — відкривається перспектива для розвитку бізнесу, реального сектору економіки, але на шляхах компромісу. Ми дивимось на кодекс з позиції країни. Водночас усі повинні розуміти: влада дуже сильна, і вона нікому не дозволить розмовляти з нею мовою ультиматуму. Мова ультиматуму з нинішньою владою — це безперспективний шлях. Ми готові сідати за стіл переговорів, вести діалог, обговорювати, пояснювати, доводити, погоджуватися, але мова ультиматуму — це безперспективна розмова із владою. Кожна сфера любіює свій інтерес, не бачачи нічого навколо. А ми бачимо всю країну: і пенсіонерів, і дітей, і інвалідів, і ветеранів.

Єдиний, хто може начудити, — це опозиція. Якщо вона спробує заблокувати, тоді ми будемо змушені прийняти кодекс одним рішенням, без обговорення. Але так буде тільки гірше. Ми готові розглядати кожну статтю, навіть якщо для цього знадобиться продовжити всі робочі дні до дванадцяті години ночі. Тобто буде кропітка праця протягом декількох днів. Рішення прийматиметься з урахуванням інтересів усієї країни.

На знімку: минулої неділі відбулися повторні вибори на виборчій дільниці № 26043 в Черкасах. Фото В'ячеслава РОМОДАНА (УНІАН).

Повторне голосування відбулося без порушень

Минулої неділі майже на 800 виборчих дільницях відбулися повторні вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. За словами голови Центральної виборчої комісії Володимира Шаповала, повторне волевиявлення стосується в основному формування районних рад у випадках, коли територіальні виборчі комісії не змогли визнати переможців в одномандатних мажоритарних округах.

А грубих порушень виборчого законодавства та громадського порядку правоохоронці не зафіксували. За даними оперативного штабу Міністерства внутрішніх справ на 23-тю годину 14 листопада, виборчий процес відбувся організовано та спокійно.

ВІТАННЯ

16 листопада — День працівників радіо, телебачення та зв'язку

Працівникам радіо, телебачення та зв'язку України

Вітаю з професійним святом трудівників галузей, які великою мірою визначають обличчя сучасного світу. Рівень систем зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій нині став одним із ключових вимірів розвитку та цивілізованості держав, перспектив їхнього поступу.

Ваша праця знаходить повсюдне й ефективне застосування, без неї неможливо уявити існування й діяльність країни у найширшому діапазоні — від економіки і медійного простору до сучасних контактів та повсякденного життя. Саме тут пролягає сьогодні вирішальний напрям, передній край побудови в Україні інформаційного суспільства, зміцнення та поглиблення її зв'язків з навколишнім світом.

Не маю сумніву, що ви примножите свій внесок у реалізацію цього завдання, актуальність якого постійно і стрімко зростає. Зичу наснаги, енергії та успіхів у роботі, спрямованій у майбутнє, на піднесення будівничого потенціалу України, її ролі та авторитету на міжнародній арені.

Голова Верховної Ради України,
Володимир ЛИТВИН.

70-РІЧЧЯ

А все почалося 10 травня 1940-го

У суботу в Луцькому міському палаці культури Волинська обласна державна телерадіокомпанія урочисто відзначила своє 70-річчя. А все почалося 10 травня 1940 року, коли в ефір вийшла перша радіопередача обласного радіо. Слухати її могли лише в Луцьку, де в міському парку, на вулиці Сталіна (тепер — Лесі Українки) і на кількох площах було встановлено гучномовці. Увечері 22 вересня 1941 року в ефір вийшла остання перед окупацією міста фашистами передача. Луцьк у той час уже бомбили.

Сьогодні Волинська обласна телерадіокомпанія — це потужний медіахолдинг, який включає обласне радіо, ФМ радіостанцію «Луцьк», телебачення і друковану «Телерадіогазету». Час ефірного мовлення двох його радіостанцій становить 26 годин, телебачення — 24. Очолує колектив заслужена журналістка України Ольга Куліш. Але рекорд перебування на цій керівній посаді належить Святославу Пирожку, який понад 27 років був генеральним директором Волинської ОДТРК і лише у травні цього року передав цей відповідальний пост своїй молодшій колезі. До речі, саме завдяки наполегливості та організаторським здібностям Святослава Костянтиновича 1 січня 1992 року в ефір вийшла перша передача щойно створеного Волинського телебачення. Привітати ювілярів із 70-річчям прийшли представники влади, керівники обласних організацій, представники творчої інтелігенції, колеги.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

АКТУАЛЬНО

Додатковий
1 мільярд гривень
надходжень через
регулювання акцизів

Податкова політика ЄС на ринку тютюну є одним з успішних прикладів реалізації вимог Рамкової конвенції Всесвітньої організації охорони здоров'я із боротьби проти тютюну. Основним позитивом такої політики є застосування аналітичного підходу до формування податкового тиску на тютюнові вироби та використання для розрахунку ставок акцизу реальних показників соціально-економічного розвитку: доходів населення, цінової привабливості сигарет, паритету купівельної спроможності тощо.

Разом із тим не можна не помітити і прорахунки даної політики, що викликали серйозні негативні наслідки, найбільочішим серед яких був «ефект податкового випередження», що означає максимальне насичення ринку продукцією перед підвищенням ставок акцизу та, відповідно, сплату акцизу за нижчими ставками. Іншими словами, перед підвищенням акцизів тютюнові компанії продають свою продукцію у великій кількості роздрібним точкам торгівлі за старими цінами та сплачують менше акцизів. У результаті такої схеми держава втрачає кошти. Але європейські функціонери вчасно звернули увагу на цю проблему і подолали її шляхом прийняття відповідних законодавчих ініціатив. Згідно з новими законами виробникам забороняється тим чи іншим шляхом насичувати ринок своєю продукцією, коли не існує реального зростання попиту, а робиться це виключно задля мінімізації податкових зобов'язань. Такі ініціативи довели свою ефективність в Іспанії, Нідерландах, Швейцарії, Великобританії, Франції та Португалії.

Яку ж ситуацію ми спостерігаємо сьогодні в Україні? На жаль, ми ще не дуже добре вчимося на чужих помилках й іноді бездумно копіюємо не-ефективні іноземні практики. Аналогічна поведінка українських виробників сигарет шоразу після підвищення ставок акцизу вже призвела до значних втрат держбюджету. Так, у 2009 році внаслідок застосування вищеописаного механізму мінімізації державний бюджет недоотримав близько 760 млн. грн., а лише за два місяці 2010 року — 1081 млн. грн.

Якщо не вжити негайних заходів, бюджет і надалі втрачатиме кошти, а це вдарить по спустошеній фінансовою кризою кишені кожного українця. Верховна Рада України має можливість уже сьогодні врегулювати ці питання завдяки рекомендаціям та пропозиціям народних депутатів фракцій Партії регіонів до статті 221 проекту Податкового кодексу України, спрямованим на недопущення мінімізації платниками акцизу на тютюн своїх податкових зобов'язань. Механізм протидії цьому, запропонований проектом кодексу, передбачає встановлення тимчасових лімітів продукції, які платник акцизного податку на тютюнові вироби може реалізовувати зі сплатою акцизу за ставками до їх підвищення. Перевищення лімітів реалізації тягнутиме за собою нарахування акцизного податку на тютюнові вироби за підвищеними ставками з урахуванням підвищеного мінімального податкового зобов'язання.

Зауваження до Податкового кодексу фракції Партії регіонів дадуть змогу щорічно збільшувати надходження до бюджету країни щонайменше на 1 млрд. гривень за рахунок введення європейських норм адміністрування акцизів на тютюн!

Ми повинні діяти таким чином, щоб наша країна вміло виправляла помилки і своєчасно втілювала найкращий світовий досвід, а не винаходила щоразу велосипед, який не спроможний їхати тернистими дорогами української економічної кризи.

Партія регіонів бачить майбутнє України без тютюну і зробить для цього все можливе!

Ірина ГОРІНА,
народний депутат України
(фракція Партії регіонів).

Як відновити баланс між правами осіб,
що вчинили злочин, та інтересами
потерпілих?

Запровадження пробації в Україні: сучасний стан та перспективи

Питання про те, чи варто запроваджувати в Україні інститут пробації, вже тривалий час залишається відкритим, однак не втрачає актуальності. На перший погляд, його вирішення лежить лише у площині встановлення співрозмірності між шкодою, заподіяною злочином суспільним та особистим інтересам, і призначеним злочинцеві покаранням. З одного боку, особа, яка вчинила злочин, повинна понести відповідне покарання. При цьому метою покарання, як це записано у частині 2 статті 51 Кримінального кодексу (далі — КК) України, є не тільки кара, а й виправлення засудженого, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженим, так і іншими особами. З другого боку, чинна пенітенціарна система України виявляється непридатною для вирішення питання щодо забезпечення необхідного та достатнього виховного впливу на осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі.

Про актуальність проблеми свідчать статистичні дані Державного департаменту України з питань виконання покарань та Державної судової адміністрації України. Відтак, з кожним роком збільшується кількість осіб, які перебувають на обліку кримінально-виконавчої інспекції. Якщо в 2001 році на обліку перебувало 140,5 тисячі осіб, в 2005-му — 156,3 тисячі осіб, то за 9 місяців 2010 року ця цифра сягнула вже 182 тисяч осіб.

Не менш серйозною є проблема забезпечення прав потерпілого. Такого статусу особа набуває, переважно, через недостатній рівень забезпечення державою особистих інтересів людини. Так, від злочинних діянь, справи про які було розглянуто судами у 2008 році, постраждало 113,6 тисячі осіб, із них 47485 — жінки. 23 тисячі осіб зазнали тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості. Кількість загиблих становила 5580 осіб. Порівнюючи статистичні дані за перше півріччя 2010 року з аналогічним періодом 2009 року, слід зазначити, що кількість потерпілих у 2010 році зросла на 9752 особи. Так, від злочинних діянь, справи про які було розглянуто судами у першому півріччі 2010 року, постраждало 65 101 особа, із них 27 676 — жінки. У першому півріччі 2009 року постраждало 55 349 осіб, із них 22 349 — жінки.

Розмір заподіяної фізичним особам моральної та матеріальної шкоди становить: у першому півріччі 2010 року — 1.053.022.183 грн., у першому півріччі 2009 року — 505.587.468 грн. Слід мати на увазі, що йдеться не тільки про злочини, вчинені особами, які ще не притягались до кримінальної відповідальності, а й про далеко не поодинокі випадки злочинної поведінки осіб, які уже відбули покарання за раніше скоєні суспільно небезпечні діяння.

Так, за даними МВС України, у 2001 році повторно вчинили злочин 70 833 особи, з яких судимість не знята або не погашена у 20 937 осіб, у 2005 році — 74 975 та 24 784 особи відповідно, за 9 місяців 2010 року — 73 887 і 21 694 особи відповідно. Наразі ув'язненими у вітчизняних установах виконання покарань утримується понад 150 тисяч осіб. Якими вони вийдуть з місць позбавлення волі? Чи не стануть вони знову на злочинний шлях? Ці та інші запитання виникають на основі аналізу наведених статистичних показників.

Слід зазначити, що у більшості країн з розвиненою демократією вже давно розроблена та функціонує система заходів щодо ресоціалізації злочинців. Такі заходи спрямовані на виправлення правопорушника, відновлення його соціальної ролі та відшкодування заподіяної шкоди потерпілому. При цьому застосовуються ці заходи не у місцях позбавлення волі, а в звичних для людини умовах життя — на волі. Ця система дістала назву пробації.

Інститут пробації виник внаслідок злиття двох пенітенціарних систем — англійської та американської, і нині успішно функціонує в багатьох державах світу. Пробація запроваджена і в країнах пострадянського простору (наприклад, Латвія, Естонія, Білорусь, Молдова, Грузія). Україна на сьогодні перебуває на роздоріжжі, у той час коли потрібно щонайшвидше вирішувати вказану проблему на законодавчому рівні та робити рішучі кроки щодо реалізації відповідних державних програм.

Застосування заходів, не пов'язаних з позбавленням волі, регулюються мінімальними Токійськими правилами ООН, затвердженими резолюцією Генеральної асамблеї ООН № 45/110 від 14 грудня 1990 року, та численними рекомендаціями Комітету міністрів Ради Європи щодо більш широкого застосування покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. Це, наприклад, рекомендації до Європейських правил щодо альтернативних покарань або заходів (R(92)16 від 19 жовтня 1992 р.), щодо вдосконалення впровадження альтернативних покарань або заходів (Rec(2000) 22 від 29 листопада 2000 р.).

Як видається, створення служби пробації цілком відповідає принципам економії кримі-

нальної репресії та гуманізації кримінальної відповідальності. При цьому виключно важливим є те, що держава виявлятиме гуманне ставлення не тільки до особи, яка порушила кримінально-правову заборону і вчинила злочин, а й до потерпілого, якого вона не змогла належним чином захистити. Це дозволить відновити баланс між правами осіб, що вчинили злочин, та інтересами потерпілого від злочинних діянь. Такий підхід відповідає положенням Декларації основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН у 1985 році.

Слід зазначити, що Україна хоч повільно, але поступово рухається у зазначеному напрямі. Ще наприкінці 2008 року розроблено проекти законів України «Про пробацію» (реєстр. номер 3412) та « Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гуманізації кримінального законодавства та організаційно-правових передумов впровадження пробації) (реєстр. номер 3413).

Законопроектом «Про пробацію» передбачено, що державним органом, на який покладатимуться повноваження щодо відновлення соціальної ролі особи, що вчинила злочин, а також забезпечення заходів щодо відшкодування заподіяної потерпілому шкоди, повинна стати державна служба пробації.

Проектом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гуманізації кримінального законодавства та організаційно-правових передумов впровадження пробації) підготовлено з урахуванням стану справ, що склався у сфері кримінального судочинства й виконання покарань, та з метою більш ефективного забезпечення гуманізації кримінальних покарань і досягнення поставлених перед ними цілей, запровадження економії карної репресії в кримінальному судочинстві, його переорієнтації з карального у соціальний напрямок шляхом створення умов для запровадження пробації, що сприятиме забезпеченню прав осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності, дозволить зменшити число утримуваних в місцях позбавлення волі, зниженню негативних наслідків покарання у вигляді позбавлення та обмеження волі, а також створенню позитивного іміджу України за її межами.

Крім того, у Верховній Раді України знаходиться на розгляді проект Закону України «Про відшкодування за рахунок держави шкоди фізичним особам, які потерпіли від злочину» (реєстр. номер 7303). У законопроекті, зокрема, визначаються підстави,

умови та порядок відшкодування за рахунок держави шкоди фізичним особам, які потерпіли від злочинних посягань на їхнє життя, здоров'я або майно. Прийняття цього закону та законодавчих положень про застосування пробації в Україні, на мій погляд, сприятиме поліпшенню стану забезпечення права потерпілого від злочину на відшкодування завданої шкоди, а також дозволить державі активно впливати на формування позитивної посткримінальної поведінки особи, яка зазнала осуду з боку суспільства за вчинене суспільно небезпечне діяння.

Що ж собою являє служба пробації? Звісно, що для України це зовсім нова служба, сутність діяльності якої полягатиме в проведенні соціальної, виховної роботи з особами, яким призначено заходи пробації. Служба пробації покликана також вирішити питання дієвої системи контролю за звільненими з місць позбавлення волі. Її арсенал нарахуватиме різноманітні механізми контролю за такими особами, а також відповідні заходи впливу, якщо правопорушник не стане на шлях виправлення, порушуватиме встановлені судом зобов'язання (наприклад, притягатиметься протягом строку застосування заходів пробації до адміністративної відповідальності тощо).

Як відновити баланс між правами осіб,
що вчинили злочин, та інтересами
потерпілих?

У проекті Закону України «Про пробацію» передбачено заходи, що застосовуватимуть до осіб, які вчинили злочини невеликої або середньої тяжкості, за умови визнання ними своєї вини. Також інститут пробації застосовуватиметься до звільнених від відбування покарання з випробуванням, засуджених до громадських чи виправних робіт, а також умовно-достроково звільнених від відбування покарання.

Законопроектом передбачається, що діяльність служби пробації базуватиметься на тісній взаємодії з різними державними закладами та громадськими організаціями, які сприятимуть офіційному працевлаштуванню піднаглядного, допомагатимуть в отриманні необхідних документів, забезпеченні реєстрації. Поряд з наданням допомоги у вирішенні певних соціально-економічних проблем працівники пробації спостерігатимуть за поведінкою піднаглядних, додержанням встановлених обмежень. Такими обмеженнями можуть бути: заборона відвідування певних місць, заборона зміни місця проживання, обов'язок перебувати вдома у вечірні години, а задля усунення негативного суспільного впливу суд може обмежувати коло спілкування правопорушника.

Як видається, заходи пробації будуть ефективними лише за умови вмілого застосування до правопорушника виховних заходів та якісного надання йому необхідної психологічної до-

помоги. Тож особлива увага звертатиметься на підготовку фахівців пробації, які з часом повинні взяти на себе роль радника, помічника особи, до якої застосовуватиметься пробація.

Діяльність працівників служби пробації

розпочинатиметься не з моменту призначення підсудному заходів пробації, а задовго до того — ще з моменту порушення кримінальної справи. Завданням працівника служби пробації стане встановлення можливих причин вчинення злочину (наприклад, вплив дитячого виховання майбутнього правопорушника, його найближчого оточення, погляди на навколишній світ, стан здоров'я тощо). Зібравши всю можливу інформацію, працівник повинен буде дати відповідь на запитання: чи доцільно у даному конкретному випадку застосовувати заходи пробації, чи здатні вони вплинути на порушника? Якщо так, то якими саме повинні бути ці заходи?

Запровадження інституту пробації, як видається, дозволить вирішити також проблему економії бюджетних коштів, адже, як відомо, утримання засуджених до позбавлення волі пов'язане з витратами відчутних фінансових ресурсів. За підрахунками фахівців, застосування заходів пробації до однієї людини обходиться менше платником податків у 15 разів дешевше, ніж утримання її у в'язниці.

Слід додати, що у ст. 13 проекту Закону України «Про відшкодування за рахунок держави шкоди фізичним особам, які потерпіли від злочину» передбачено створення фонду потерпілого в Україні. З цього фонду забезпечуватиметься відшкодування шкоди потерпілим від злочину. Одним із джерел його наповнення можуть стати відрахування з коштів, зароблених особами, до яких застосовуватиметься пробація.

Таким чином, головною метою запровадження інституту пробації є економія кримінальної репресії, гуманізація кримінального судочинства як стосовно осіб, що стали на шлях порушення кримінально-правової заборони, так і потерпілих від злочину. Призначаючи заходи пробації, суд матиме на меті не тільки покарати злочинця, скільки виправити його поведінку, скоригувати світогляд та зберегти його для суспільства. Водночас, застосування пробації в Україні дозволить створити дієві механізми забезпечення права потерпілого на відшкодування завданих йому збитків, підвищити ефективність правоохоронної системи щодо більш швидкого розкриття злочинів та викриття злочинців. Окрім того, відкрийються нові резерви для економії бюджетних коштів, що дозволить поліпшити ефективність їх використання.

Тож даючи відповідь на поставлене запитання, видається доцільним зазначити, що пробація в Україні — це гуманне ставлення не тільки до особи, яка порушила кримінально-правову заборону і вчинила злочин, а й до потерпілого, якого вона не змогла належним чином захистити. Це дозволить відновити баланс між правами осіб, що вчинили злочин, та інтересами потерпілого від злочинних діянь.

І чим скоріше вона втілиться у життя, тим швидше ми зможемо відчути її позитивний ефект.

Віктор ШВЕЦЬ,
голова Комітету Верховної Ради України
з питань законодавчого
забезпечення правоохоронної діяльності,
кандидат юридичних наук;
Валерія ГУСЕВА,
ад'юнкт Національної академії
внутрішніх справ.

Підприємці закликають до загальнонаціонального консенсусу

Політичні та економічні події 2010 року склалися у картину надзвичайного цікавого, але й складного періоду, який ще знайде своє місце в українській історії. Країна з труднощами, але послідовно виходить з кризи. Якщо в 2009-му ВВП України скоротився на 15 відсотків, то за результатами жовтня 2010-го його зростання становить близько 5 відсотків. Найкращі результати показує машинобудування — показник приросту виробництва у січні—вересні становив 32,9 відсотка, і цей обсяг відповідає рівню 2006 року. Притік інвестицій за цей період досяг 3,6 млрд. грн.

Країна хоч і повільно, але йде шляхом економічної стабілізації. Однак зрозуміло: для вирішення базових соціально-економічних проблем необхідні більш радикальні зусилля. За даними міжнародних експертних центрів, Україна за конкурентоспроможністю економіки посідає 89-те місце з 139 держав, хоча торік це місце було 82-м. Причиною експерти називають погіршення інституційного розвитку, макроекономічної стабільності, низький розвиток фінансових і невисока ефективність товарних ринків.

Очевидно, що пласт цих проблем (а ми могли б навести оцінки підприємницького клімату, податкової ефективності, порівняння реальних доходів населення України з сусідніми країнами) не долається простим приростом виробництва при збереженні старих управлінських підходів. Таким шляхом можна залишитися на нижчих позиціях світових рейтингів назавжди. Тільки структурні перетворення, ініційовані політичною волею керівництва країни і підтримані населенням, які проведені рішуче і невідкладно, можуть забезпечити для країни шанс зайняти гідне місце в світі.

Звернемося до головної, базової передумови успішної модернізації економіки і суспільства, реального поступу на шляху європейської, світової інтеграції. Це ефективна влада, що діє на основі консолідації законодавчої, виконавчої, судової гілок та місцевого самоврядування, грамотної сучасної стратегії розвитку, яка реалізується на основі глибокого професіоналізму її представників і домінанти в них антикорупційного мислення. Безумовно, реформи потребують високого рівня

ного Суду щодо так званої політреформи 2004 року, яка нелегітимними, хаотичними змінами зруйнувала баланс гілок влади, систему повноважень, відповідальності та контрольних функцій. Скасувавши ці «новації», країна зробила рішучий крок на шляху відновлення принципу верховенства права, консолідації влади та підвищення її ефективності.

Високу підтримку пропрезидентських сил по всій країні засвідчили вибори до місцевого самоврядування. Саме вони й зцементували вертикаль влади, яку тепер за її можливостями і потенціалом навряд чи можна з чимось порівняти в українській історії.

Однак хотілося б зробити декілька застережень. Життя є таким, що іноді успішні передумови можуть не допомогти, а, швидше, перешкодити. Паморочиться голова від адміністративних і партійних можливостей, виникає оманлива впевненість, що перемога вже в кишені, тягне вниз баласт випадкових попутників, особливо на місцях, поняття «свої» і «чужі» знову можуть підмінити «добро» і «зло».

Як скористатися високим шансом без втрати часу, бюрократичних пробуксовок? Додамо ще млявість опозиції, незвичайну «делікатність» преси в сфері критики влади, заклопотаність середнього класу винятково власним виживанням... Що можна цьому протиставити?

Очевидно, для проведення реформ владна вертикаль повинна демонструвати не тільки ідейно-політичну єдність, але бути професійною у сучасному розумінні цього слова — мобільною, креативною, здатною довести почате до кінця. Потрібна комплексна модернізація системи державного управління, що включає адміністративну реформу та реформу держслужби. Необхідно прийняти закон про державну службу, який повинен відокремити від неї політику

Високу підтримку пропрезидентських сил по всій країні засвідчили вибори до місцевого самоврядування. Саме вони й зцементували вертикаль влади, яку тепер за її можливостями і потенціалом навряд чи можна з чимось порівняти в українській історії.

повноважень того, хто їх ініціює та здійснює, — глави держави, його управлінської і політичної команди. З цим згодні експерти як в Україні, так і за кордоном. Вони позитивно сприймають той факт, що у сфері управління державою дуже концентровано, за невеликий відрізок часу відбулися значні зміни.

Початок судової реформи ознаменувало введення в дію Закону «Про судоустрій та статус суддів». Про її позитиви — посилення незалежності судової гілки влади — висловила Венеціанська комісія. Довгоочікуваним і надзвичайно важливим для країни стало рішення Конституцій-

мент—місцеве самоврядування» буде додано блок «громадянське суспільство».

Два роки тому вийшла доповідь комісії з економічного зростання Світового банку. Досліджувалася динаміка 13 країн за 25 років — тих країн, які показали середньорічний темп зростання не нижче 8 відсотків. З'ясувалося, що всі ці країни відрізняються спільною рисою — там є ефективність і цілеспрямованість лідерства та координації, виразний загальнонаціональний консенсус з приводу довгострокових цілей розвитку і витрат.

Хочу підкреслити: не тільки консенсус влади, відсутність якого нам так наочно демонстрували в попередню каденцію та про досягнення якого зараз ми вже можемо з полегшенням говорити, але — загальнонаціональний консенсус.

Ідея активізації громадянського суспільства, що називається, носить в повітрі. До державних лідерів приходить розуміння: розвинути громадянська свідомість — це не те, що підтримують заради заспокоєння європейських спостерігачів, це необхідний і часто основний інструмент модернізації та соціально-економічних реформ. Активні розмови з цього приводу ведуться в Росії, там обговорюється необхідність прийняття суспільного договору.

Своє розуміння суспільного договору народилося й в сердовищі українських промисловців і підприємців. Продовжуючи традицію договірних відносин з відомствами, які безпосередньо впливають на підприємництво, з приходом нової президентської команди УСПП суттєво змінив тактику і підійшов до цієї справи як до створення цільної системи. Почавши з підписання у квітні меморандуму з Кабінетом Міністрів України, УСПП відновив ділові стосунки з Антимонопольним комітетом, Державною податковою адміністрацією, митною службою, Держкомпідприємництва, НКРЕ, Укресімбанком тощо. Паралельно договори про співробітництво підписані з багатьма обласними державними адміністраціями — Донецькою, Львівською, Хмельницькою, Івано-Франківською, Полтавською, Тернопільською, Дніпропетровською та іншими.

Передбачаю запитання: що дає система договорів? Вона формує в сторони влади розуміння того, що закритого, непрозорого режиму в сфері прийняття рішень бути вже не може, у сторони підприємців — мотивацію громадської активності, необхідності боротися за умови ведення бізнесу та його результат. Вона допомагає в реалізації складних проєктів з багатьма учасниками, в тому числі в сфері державно-приватного партнерства. Вона дозволяє діяти максимально ефективно, коли підприємці вимагають захисту своїх прав

та інтересів на стику багатьох проблем і багатьох відомств.

На виконання підписаних договорів створені робочі групи, які діють досить активно. Так, за ініціативою робочої групи «УСПП — Податкова адміністрація» доводиться правота компанії щодо достовірності нарахування бюджетного відшкодування ПДВ (Інвестиційна вагонна компанія та інші). Робоча група «УСПП — Митна служба» займається проблемою Херсонського комбінату хлібопродуктів, який через відмову митного оформлення товару не може виконати умови зовнішньоекономічного контракту. УСПП поставив перед митниками питання про розблокування експортних поставок зерна, яке вже надійшло в порти і було готове до відправки в момент введення обмежень. В обох випадках мова йде не так про значні втрати виробників, як про імідж України як одного зі світових лідерів експорту продовольства, який не повинен втрачати перспективні ринки і перевірених міжнародних партнерів.

За результатами співпраці з митницею вдалося усунути затримки з оформлення вантажів Побузького феронікелевого комбінату, домогтися прийняття доповнення до наказу Держмитслужби щодо постійних контактів представників митниці з промислово-підприємницьким активом регіонів.

Робоча група «УСПП — Укресімбанк» готує певну матрицю взаємовідносин національного товаровиробника та вітчизняних банків. Бізнесмени хотіли б мати реального банківського партнера і на решті розірвати порочне коло «кошти в банках є, але вони в реальній економіці не працюють». Група працює над проєктами з використанням енергозберігаючих технологій, вивчає можливості взаємодії з муніципалітетами.

Об'єднавшись, промислово-підприємницька спільнота довела, що прийнятний у першому читанні в минулому парламентському сезоні проєкт Податкового кодексу є неприйнятним, запропонувала кілька сотень поправок і доповнень, наполягла на проведенні його масштабного обговорення, скасуванні першого читання і повторному винесенні проєкту до парламенту.

Чи можна назвати партнерство влади і бізнесу в нашому варіанті таким, що повністю відбувся? Система, як кажуть фахівці, починає бути ефективною, коли працює мимовільно, самостійно виробляючи продукт потрібної якості. Саме в такому контексті ми розглядаємо розпорядження Прем'єр-міністра України М. Азарова міністрам, керівникам інших центральних органів виконавчої влади, головам обласних, міських державних адміністрацій: «Залучати представників УСПП до роботи громадських рад, колегій при органах виконавчої влади, призначати радниками, вводити до складу колегій».

Відзначу головне: ми будемо цю систему так складно і довго насамперед заради можливості громадського контролю за діями влади. Саме участь нашого активіс-

та в тій чи іншій колегії забезпечує перевірку справжніх намірів і планів держоргану, коригування рішень у стадії розробки і «на виході». Будучи всередині системи, наш колега отримує можливість володіти всією повнотою інформації та оперативно впливати на ситуацію.

Звичайно, не все так безхмарно... Треба ще багато працювати, щоб «контролер» не перетворився на занадто «тямущого» та компромісного, був принциповим і рішучим. Десь буде й опір: чого там місцевий начальник повинен радитися з громадськістю, він і сам собі на умі... Іноді участь зводиться до формальної: вашу думку, шановний промисловець, ми вислухаємо, але чи врахуємо... Так що зусиль доведеться докласти ще багато.

Ще одне свідчення того, що система працює — приєднання до ініціатив УСПП громадських організацій різного нап-

ідея активізації громадянського суспільства, що називається, носить в повітрі. До державних лідерів приходить розуміння: розвинута громадянська свідомість — це не те, що підтримують заради заспокоєння європейських спостерігачів, це необхідний і часто основний інструмент модернізації та соціально-економічних реформ.

рямку. Близько 40 ділових асоціацій та об'єднань увійшли до Економічної ради при УСПП, щоб разом обговорювати і виробляти пропозиції до Податкового кодексу, Програми економічних реформ Президента і т. д. Для нас дуже цінною є співпраця з організаціями і зовсім несекономічної спрямованості, наприклад, з групою структур, що реалізують проєкт «Бренд міста — справа городян».

Для представників громадськості очевидно, що держава повинна бути надзвичайно зацікавлена в активності структур, які мають ознаки самоорганізації і здатності до самостійних дій — цивільних неполітичних організацій, малого, середнього підприємництва. Навіть якщо ці групи не готові до діалогу, розумна держава, прозора влада мають їх активізувати, запросити до контролю держави, почати конкретний діалог.

Але у нас в країні вони є, вони вже активізовані! Закладено фундамент і триває будівництво перспективного діалогового майданчика зі стійким зворотним зв'язком і елементами дієвого громадського контролю. Запропоновано мобілізаційний проєкт, який повинен зацікавити українське суспільство і може відбутися на принципах відкритості, гласності, довіри.

Упевнений, для нашої могутньої «башти влади» така співпраця — це серйозний шанс підвищити ефективність. Шанс глянути на завдання не з висоти власної значимості, а через призму високої відповідальності перед народом. Шанс не чіплятися за хмари і «великі» плани, а встати на грішну землю і перейнятися проблемами звичайного підприємця, обивателя, громадянина. Шанс подолати амбіції «переможця» і реалізувати себе в якості чорнороба великої української модернізації. Давайте докладемо зусиль, щоб цей шанс не був втрачений!

Анатолій КІНАХ,
народний депутат України,
президент УСПП.

Міністр оборони України Михайло ЄЖЕЛЬ: «Військова частина має працювати, як мурашник, де кожен чітко і відповідально виконує свою роботу»

— Михайле Броніславовичу, як ви оцінюєте бойову готовність Збройних Сил України з огляду на військові навчання «Взаємодія-2010», які нещодавно відбулися?

— Коли наша команда прийшла до керівництва військовим відомством, ми одразу заявили: політика нас не цікавить. Нас турбує бойова готовність, адже це — синонім бойової підготовки. Якщо гармати не стріляють, танки не їздять, літаки не літають, кораблі не ходять, проте солдати одягнуті в гарній однострій і вправно крокують на парадах — це не армія. З ранку і до ночі війська мають займатися бойовою підготовкою. І це головне. Я сам офіцер зі стажем. Коли починав служити, то ми, як кажуть на флоті, «з морів не вилазили», як і солдати «не вилазили» з полігонів. Однак згодом через обмежені ресурси бойова підготовка у Збройних Силах почала спадати, причому катастрофічно. Тому ці навчання були для нас надзвичайно важливими.

Коли готувалася «Взаємодія», я поставив чітке завдання: показати, на що здатна армія. Ми мали відпрацювати весь спектр питань управління Збройними Силами, починаючи зі стратегічного розгортання і завершуючи веденням оборонних операцій. Перед нами стояло завдання не з простих: в умовах недостатнього фінансування провести не показушні, а справді реальні військові навчання.

Сценарій передбачав виконання надзвичайно великого обсягу практичних дій. Ми провели 55 командно-штабних, тактичних, спеціальних, льотно-тактичних навчань. 7,5 тисячі військовослужбовців, 30 літаків і вертольотів, понад 1200 одиниць військової техніки та 15 кораблів виконували бойові стрільби, пускали ракети та вражали цілі зенітно-ракетними комплексами. Фактично було створено реальну бойову ситуацію, відпрацьовувалися різні епізоди і можливі сценарії сучасного бою. Такі масштабні навчання, де взаємодіяли б між собою одразу всі роди військ, давно не проводилися.

Наші військові після майже півторарічного «застою» знову відчули себе потрібними державі і народу. Механіки-водії танків не вилазили з танкодромів, де водили свої бойові машини, форсували водні перешкоди, управляли танками під водою. Інженерні підрозділи розгортали понтонно-мостові та десантні переправи. Військові моряки в морі виконували ракетні та артилерійські стрільби, висаджували десант на берег. Десантники зробили сотні стрибків із вертольотів і літаків з різних висот. Висуваючись на полігони, особовий склад здійснив багатокілометрові марші на техніці, залізничним транспортом з відпрацюванням завдань завантаження техніки на залізничні платформи. Тобто люди отримали неоціненний бойовий досвід.

Яскравим показником ефективності проведення таких навчань є збільшення нальоту авіації. Якщо минулого року наші військові льотчики в середньому налітали близько десяти годин, то цьогогоріч вдалося збільшити цей показник уже вдвічі. А до кінця року він зросте до сорока годин.

— І на що здатна українська армія сьогодні?

— Це був іспит, яким Збройні Сили звітували перед українським народом. І, на моє тверде переконання, ці навчання довели: у нас є кому і чим захищати країну. Звичайно, маємо ще безліч проблем, які потребують розв'язання. Щоб поставити точніший діагноз ситуації, що наразі склалася у Збройних Силах, варто розглянути їх у загальному контексті системи національної безпеки держави, адже армія — лише одна з її складових.

Однак уже тепер стає зрозуміло, що структуру воєнної організації держави слід корегувати. Своє місце в цій системі мають усвідомити всі: від керівництва держави до голови сім'ї. Не лише армія, а й влада має відігравати свою роль у забезпеченні безпеки країни.

— У зв'язку з позаблоковим статусом України якою має бути армія?

— Сьогодні побутує думка, мовляв, якщо Україна є позаблоковою державою, то повинна мати таку потужну армію, яка здатна була б воювати одна з усім світом. Звичайно, Збройні Сили мають бути готові дати відсіч будь-якому агресору. Та я вважаю, що в будь-якому разі ми не одні. Україна — не єдина держава, яка відмовилася від членства у військових блоках. Навіть якщо припустити виникнення реальної загрози для безпеки України, знайдуться сили, які будуть на нашому боці. Українські Збройні Сили мають бути адекватні ймовірним сучасним викликам. Зрештою, це питання потребує вивчення та глибокого аналізу.

— Що ви вкладаєте в поняття адекватності?

— Насамперед Збройні Сили мають бути спроможні дати відсіч агресору вже на кордоні, задля чого мати потужні засоби протиповітряної оборони, повітряної розвідки, сучасні зразки озброєння, оптимізовану структуру. Тобто відповідати сучасним стандартам армій провідних країн світу.

— Чи можливо створити таку армію за нинішньої кризи та недостатнього фінансування?

— Так, але не одразу. Нині армія перебуває у хворобливому стані. Це проблеми, які не розв'язувалися роками, а лише накопичувалися. Збройні Сили постійно недофінансовували, вони не отримували нової техніки та озброєння, що, звичайно, не могло не позначатися на бойовій готовності. Однак я переконаний, що ми все-таки маємо непогані перспективи.

— Коли ви стали міністром оборони, то оголосили першочерговим завданням зберегти хоча б те, що є в нашій армії. Чи змінилася наразі ця настанова?

— Звичайно, нам хотілося б уже сьогодні забезпечити армію новими зразками техніки та озброєння. Але поки що такої можливості немає. Тому, по-перше, слід навчитися добре використовувати те, що є. А це, до речі, потребує високої майстерності. По-дру-

ге, потрібно зберегти технічний стан і потенціал наявного арсеналу. Відновити й модернізувати його. А для цього — розвивати вітчизняну оборонну промисловість, впроваджувати новітні технології.

— Днями завод імені Малишева передав на замовлення Міноборони десять танків «Булат». Які нові надходження очікують Збройні Сили найближчим часом?

— Сьогодні ці десять танків вже перебувають в окремій танковій бригаді на Чернігівщині. На озброєнні цієї бригади вже є 61 танк «Булат». Хоча, на відмі-

Фото Александра КЛИМЕНКА.

ну від українських танків моделі «Оплот», «Булати» не можуть претендувати на звання найкращих. Однак, згідно з оборонним замовленням, передбачені кошти також і на будівництво «Оплотів». Ми сподіваємося, що перші одиниці цієї техніки вже братимуть участь у військовому параді на честь 20-річчя незалежності України.

— А щодо національної програми «Корвет»?

— Ця програма потребує перегляду. Вона створювалася за натовськими стандартами, точніше, під зброю, що є на озброєнні армій країн—членів Альянсу. Тому виявилася дуже вартісною. За нашими підрахунками, «Корвет» натовського зразка коштує понад 8,5 мільярда гривень. Сьогодні за рахунок отримання комплектувальних із Росії та інших країн його вартість знижено до 3,5 мільярда. Така само доля й ракетного комплексу «Сапсан».

— Тобто здешевлення новітніх техніки та озброєння здійснюється завдяки зміні векторів співробітництва у військово-промисловій сфері?

— Якщо говорити про програму «Корвет», то так. А ось «Сапсан» — це практично наш, український проект.

— Чи буде в Україні контрактна армія? І коли це станеться?

— Я переконаний, що країна повинна мати професійну армію. Однак вважаю, що сьогодні актуальна для нас наявна змішана система комплектування.

Нині маємо укомплектувати контрактниками не посади, наприклад, начальника складу чи писарчука, а посади, на яких люди відповідають саме за бойову готовність. Ідеться про молодших командирів. Має помінятися ставлення до контрактника, до сержанта. Колись ще маршал Жуков казав: без добре підготовленого сержанта в бою перемоги не бачити.

Престиж контрактної служби має підвищуватися не лише завдяки фінансуванню. Служба повинна бути цікавою і відповідальною. Тоді військовослужбовець-контрактник ставитиметься до виконання своїх обов'язків з усією віддачею. А якщо після щоденного ритуалу підняття Державного прапора, яке сьогодні відбувається в кожній частині, солдат, сержант чи контрактник не знає, чим йому зайнятися, то така армія нікому не потрібна. Наше завдання — задіяти всіх! Військова частина має працювати, як мурашник, де кожен чітко і відповідально виконує свою роботу.

— Яка подальша доля строкової служби? Чи буде й надалі скорочуватися кількість призовників?

— Доля призову і строкової служби вирішуватиметься на державному та законодавчому рівні. Я вважаю, що зовсім позбавлятися такої дієвої школи виховання захисників Вітчизни і справжніх чоловіків, як служба в армії за призовом, ще зарано. Крім того, ми повинні створити боєздатний резерв на випадок особливих ситуацій.

— Соціальний захист та квартирне питання — болючі теми для людей у погонах. Як вирішуватимуться вони найближчим часом?

— Ми не в змозі одразу розв'язати всі проблеми, які накопичувалися роками. Проте намагаємося це зробити якомога швидше. Якщо минулого року на всі Збройні Сили було виділено аж 85 квартир, то нинішнього, ми сподіваємося, їх буде дві тисячі. За рахунок наявного фінансування і добудови незавершених рані-

ше об'єктів. Кожну копійку ми спрямовуємо на будівництво житла, благоустрій казарм, гуртожитків тощо.

Ми пропонуємо також Програму службового житла. Її суть полягає в тому, що впродовж служби офіцер чи контрактник користується лише службовим житлом, яке здає в разі переведення до нового місця служби. Отже, в кожному гарнізоні буде створено квартирний фонд для відповідних посадових осіб, що перебувають на службу до гарнізону: від командира взводу і до командира бригади.

Після звільнення військовослужбовця у запас або відставки йому надаватимуть кошти, що накопичувалися на державному рахунку впродовж усієї його служби. І тоді на власний розсуд військовослужбовець зможе придбати собі квартиру або вкласти ці кошти в індивідуальне будівництво. І саме Закон «Про будівництво житла на землях оборони» стане економічним підґрунтям виконання цієї програми.

Стосовно грошового забезпечення можу сказати так: відповідно до вимог Президента України здійснено збільшення вдвічі грошового забезпечення військових плав- та льотного складу. Також з 1 грудня грошове забезпечення офіцерського складу зросте на 55 відсотків, а військовослужбовці за контрактом отримуватимуть на 70 відсотків більше, ніж нині, а також будуть забезпечуватися безкоштовними обідами за рахунок бюджету Міноборони.

— Після низки скандалів з отруєнням солдатів деякими приватними структурами, що виграли тендер на право харчування армії, стали говорити про ймовірність повернення солдатських нарядів до кухні. Чи можливо таке?

— Приватні підприємства, які наразі забезпечують військо харчуванням, здобули це право через тендери. На жаль, траплялися поодинокі випадки непрофесійного ставлення до своєї роботи, від чого страждали солдати. Нехай у цьому розбираються слідчі органи. Але загалом ця система працює нормально. Навіть під час масштабних навчань зривів у харчуванні не було. Звісно, не проблема повернути солдата на кухню. Але навіщо, коли нарешті військовослужбовців звільнено від невластивих їм функцій, що відволікали їх від виконання прямих обов'язків? Свого часу, коли був курсантом, мені доводилося всю ніч чистити картоплю на все військове училище разом зі своєю ротою у сто осіб. Хіба це служба?

— А нині дружині на кухні допомагаєте?

— Та щось останнім часом через напружений графік не дуже виходить. Я — державний службовець, і більша частина мого часу присвячена роботі. Раніше я був головним на кухні. Полюблюю і вмю готувати. Особливо добре виходить борщ і плов.

— На останній колегії МО розглядали питання боротьби з корупцією. Зокрема, висновки КРУ стосовно нецільової реалізації землі. Яке ваше ставлення до цієї проблеми і що буде робити надалі очолюване вами військово відомство, щоб уникнути таких помилок?

— Реалізація будь-якого майна, що перебуває на балансі Міноборони, має бути прозорою, перевіреною і насамперед в рамках закону. Так сталося, що за попередні роки багато чого було втрачено. Про це свідчить хоча б останнє рішення Шевченківського суду столиці по відношенню до заступника директора однієї з будівельних компаній, який мав довіреність від міністра оборони — одного з моїх попередників. Його засуджено на вісім років за незаконну реалізацію земельних ділянок, які належали військовому відомству. Ми не маємо морального права допускати такі випадки в подальшому. Виступатимемо за відкриті та прозорі земельні торги, щоб усі отримані від реалізації майна кошти поповнювали військовий бюджет, а не чийсь кишені. Гадаю, саме законопроект №6644 дасть змогу вирішити нагальні фінансові проблеми оборонного відомства, житлові проблеми українського війська. Адже 60 відсотків коштів, отриманих від реалізації об'єктів разом із землею (за нашими підрахунками це близько 8—9 мільярдів гривень), плануємо спрямувати на будівництво квартир для військовослужбовців.

— Жоден із ваших попередників не був задоволений фінансуванням армії. Як будете жити з наявним бюджетом?

— Я теж не задоволений військовим бюджетом. Однак ми маємо розраховувати на те, що є. І якщо ті кошти надходитимуть вчасно, їх потрібно буде використовувати за призначенням і з користю. Завдяки тому, що останнім часом фінансування оборонного відомства відбувалося ритмічно, нам вдалося стабілізувати ситуацію у Збройних Силах. А це означає, що техніку, яка вийшла з ладу, буде відремонтовано. До кінця року за рахунок ремонту ми подвоїмо готовність авіаційного парку.

— А як ви оцінюєте моральний стан армії? Чи позбулася вона «дідівщини»?

— На жаль, це ганебне явище завжди було в нашому житті. Я маю на увазі громадянське суспільство загалом. Із проявами нетерпимості та невинуватеної жорстокості підлітки стикаються у профтехучилищах, є вони й у школі. Але та «дідівщина» не мала у суспільстві такого розголосу, як нестатунтні відносини в армії. Я не виправдовую випадки, коли брат (я так називаю всіх солдатів і матросів) ображає брата. Сьогодні Генштаб Збройних Сил України звернувся до всіх офіцерів та командирів з вимогою не приховувати будь-які випадки нестатунтних відносин. Ті, хто собі це дозволить — незважаючи на посаду і звання, — будуть ізолювані від здорового військового колективу.

Оснoвне завдання сьогодні — відродити українське військо. Відродити ті кращі традиції армії і флоту, які було закладено з давньої давнини. Кодекс честі офіцера і солдата, потужну виховну і військово-патріотичну роботу. І я, як міністр оборони, особисто контролюватиму це питання.

Ольга ВАУЛІНА.

Міністрів поменшало, зате всі — соратники Саркозі

У Франції сформовано новий уряд, який знову очолить соратник президента Ніколя Саркозі Франсуа Фійон, що обіймає цю посаду з 2007 року. За півтора року до президентських виборів у кабінеті залишаються тільки міністри, беззастережно віддані Саркозі, **повідомляє «Євроньюс»**. Проте, що кабінет міністрів Франції реформують, стало відомо навесні, після поразки «Союзу за народний рух», очолюваного прем'єром Фійоном, на регіональних виборах.

У результаті зміни структури уряду кількість міністерських портфелів скоротилася з 37 до 31. Розширилися повноваження МВС, до складу якого включено міністерство у справах імміграції, а функції мінфіну та мінпромисловості передали міністерству економіки.

У новосформованому кабінеті міністрів змінилися глави МЗС та міністерства оборони. Замість Бернара Кушнера головним дипломатом країни призначена Мішель Альо-Марі, котра була головою мін'юсту, а новим міністром оборони став экс-прем'єр Франції Ален Жюппе.

У відставку очікувано відправили й главу міністерства праці Еріка Верта. Саме під керівництвом Верта були розроблені й схвалені поправки до пенсійного законодавства, що спричинили численні акції протесту по всій країні. Крім того, Верт виявився замішаним у корупційному скандалі.

Сомалі вибилася в небезпечні лідери

Найнебезпечнішою з погляду загрози терактів країною стала Сомалі. Такого висновку дійшли автори доповіді Індекс ризику тероризму, які оцінювали кількість і наслідки терактів, що сталися в різних державах з червня 2009-го по червень 2010 року, повідомляє Lenta.ru. Друге, третє й четверте місця посідають Пакистан, Ірак і Афганістан. Росія — на десятому місці, відразу після Ємену.

Ще в торішній доповіді Сомалі перебувала на четвертому місці. Однак «завдяки» тому, що за останній рік там відбулося 556 терактів, жертвами яких стали 1437 осіб (3408 були поранені), держава в антитерористичному випередила Ірак і Афганістан. Крім того, неможливою чинником небезпеки залишається й піратство, що процвітає біля берегів країни. За різними даними, сомалійські корсари утримують у заручниках від 438 до 570 осіб і майже три десятки суден.

Нагадаємо, в 1991 році в Сомалі почалася громадянська війна. Перехідний федеральний уряд, формально заснований у 2004-му, контролює лише частину території. Приблизно третина населення проживає в самопроголошеній державі Пунтленд. Ісламісти мають у Сомалі великий вплив і становлять міжнародну загрозу.

Холера на Гаїті: жертв дедалі більше, ліків бракує

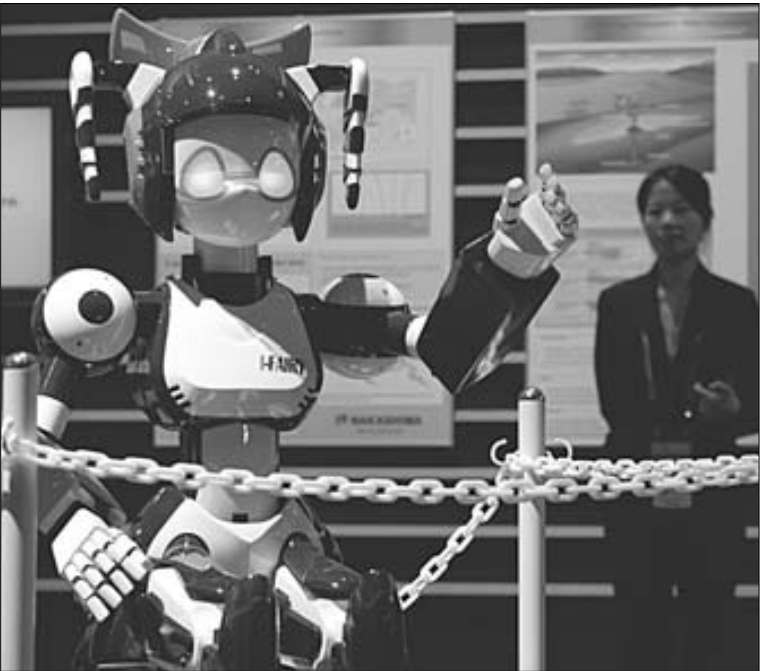
Уже понад 900 осіб стали жертвами холери, яка вирує на Гаїті. За повідомленнями «Євроньюс», епідемія охопила 6 з 10 провінцій країни, котра досі не оговталася після сильною землетрусу в січні цього року. За даними міністерства охорони здоров'я Гаїті, уже довелося госпіталізувати близько 15 тисяч людей. За підрахунками ООН, на боротьбу з холерою треба виділити майже 164 млн. доларів.

Причиною такої великої епідемії стало вживання недоброякісної води — понад мільйон мешканців досі живуть у наметових містечках після удару стихії. Багато хто з гаїтян рятується від смертельної хвороби в Домініканській Республіці — сотні людей очікують дозволу на в'їзд на кордоні.

Лікарі польових шпиталів б'ють тривогу: число хворих зростає, тоді як медикаментів різко бракує:

— Наші епідеміологи стверджують, що

ФОТОФАКТ

На саміті АТЕС у Японії відбулася виставка новітніх технологій; один з її експонатів — робот, який уміє розмовляти чотирма мовами.

Фото Photoshot /Укрінформ.

Оновлена Чернівецька філармонія приймала світових оперних зірок

Днями після капітальної реконструкції відчинила двері Чернівецька обласна філармонія, і на її сцені виступили всесвітньо відомі оперні виконавці. Відновленню справжньої перлини Чернівців передувала значна робота. На реконструкцію філармонії витрачено 11 мільйонів гривень.

До підрядників, які проводили відновлювальні роботи, висували високі вимоги: якість робіт та прискіплива увага до кожної дрібниці, з тим, щоб оновлене приміщення філармонії стовідсотково зберегло свій автентичний вигляд та стан. «Сьогодні ми відновлюємо історичну справедливість — приміщення Чернівецької обласної філармонії, яке

пам'ятає чимало відомих світу митців, знову прийматиме кращих представників оперного мистецтва», — сказав Михайло Папієв.

Буковинець за походженням, заслужений артист України, народний артист Росії, соліст Маріїїнського театру Василь Герелло доклав усіх зусиль до того, щоб до Чернівців приїхали його друзі, побратими — зірки оперного світового мистецтва і владштували землякам справжнє свято. У Чернівцях виступили солістка міланського театру «Ла Скала» Даніела Скіллачі, лауреат міжнародного конкурсу диригентів «Mario Gusella» Фабіо Мостранджело. Видатні оперні виконавці для буковинської публіки виконали арії з опер «Травіата» та «Трубадур» Дзузеппе Верді, «Дон Жуан» та «Весілля Фігаро» Вольфганга Амадея Моцарта, «Сільська честь» П'єтро Масканьї.

Сергій СУЛИМА.

ФОТОФАКТ

У німецькому місті Кельні вродисто відкрили карнавальний сезон.

Фото Photoshot /Укрінформ.

У Польщі оголосили війну курцям

Понеділок цього тижня видався подвійно важким для польських курців. Від учора в країні набрав чинності закон про заборону паління у громадських місцях. У такий спосіб Польща приєдналася до списку країн, які захищають права людей, котрі не курять. Відтепер у Польщі заборонять курити у лікарнях, ресторанах, барах, дискотеках, клубах, парках, на зупинках громадського транспорту та у багатьох інших місцях.

Чи обґрунтоване нововведення? На його користь свідчить коротенька статистична довідка. Тютюн курять близько 10 мільйонів поляків, з яких понад 40 тисяч через цю свою залежність помирають передчасно. Щорічно майже 2 тисячі поляків гине через «пасивне куріння» (тобто вдихання тютюнового диму).

За підрахунками експертів, нині у польських закладах громадського харчування (бари, ресторани) удень середній рівень накопичення сигаретного диму в п'ятнадцять разів перевищує верхню межу «припустиму для здоров'я», а у вечірній час — у 260 разів. Чи зміниться це від сьогодні — покаже час. Але законодавці домагатимуться дотримання нових вимог «через гаманці» порушників. Так, курець, який порушить антитютюновий закон, заплатить 500 злотих (близько 180 доларів), а власник чи утримувач місць, в яких не буде розміщено знаків заборони куріння, — до 2000 злотих (майже 700 доларів). Згідно із законом накладати штрафи мають право інспектори санітарної інспекції, співробітники поліції та муніципальних дружин.

Але санінспектори та співробітники муніципальних дружин реально не можуть цього робити до моменту внесення відповідних змін до галузевих розпоряджень, що регулюють їхню діяльність. Отож курцям слід боятися людей у поліцейських мундирах, а інші уповноважені мають право лише нагадати про заборону та попередити про розмір передбаченого штрафу. Проте і законодавці, і представники згаданих органів штрафування розглядають як другорядний вид покарання, тому надаватимуть перевагу виховним заходам, щоб підняти антинікотинову свідомість тієї частини суспільства, що курить.

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.

Варшава.

ПЛАНЕТА

Костянтинові Затуліну «можуть понизити статус»

Чиновник з адміністрації Президента РФ, який побажав бути неназваним, заявив, що депутатів Державної Думи Костянтинові Затуліну «можуть понизити статус» і він втратить пост заступника голови комітету у справах СНД або «приставку» «перший». Про це **розповіла читачам московська газета «Ведомости»**.

Хоча сам Затулін поспішив спростувати чутки, проте «найбільший експерт з країн СНД» і, як він сам себе називає, «великий друг України» значиться в близьких друзях відставного мера Москви Юрія Лужкова. А це сьогодні в Росії — «чорна мітка».

Навіть після того, як чоловік мільярдерки Батуриної став пенсіонером, Затулін неодноразово привселюдно захищав Лужкова. Адже Костянтин Затулін — це креатура колишнього градоначальника російської столиці. І всі голосні PR-акції, наприклад, в Україні, були фінансовані, за повідомленнями ЗМІ, з московського бюджету.

До того ж російська зовнішня політика тут відігравала другі ролі. Як і в Юрія Лужкова, так і в Костянтина Затуліна були комерційні інтереси, насамперед у Криму, точніше — в Севастополі.

Те, що Затулін може стати звичайним рядовим депутатом, побічно підтверджує той факт, що останнім часом спікера Державної Думи Бориса Грізлова почали багато критикувати в державних ЗМІ. Але не як законодавця, а як лідера правлячої в Росії партії «Єдина Россия».

Більше того, його колишній заступник з партійних справ В'ячеслав Володін став першим заступником прем'єр-міністра РФ, а фактично куратором Бориса Грізлова. Саме через Володіна проходять усі законодавчі ініціативи уряду Володимира Путіна, які зазвичай автоматично приймаються Державною Думою.

Костянтина Затуліна на дух не переносять і в МЗС РФ. У всякому разі, всі його акції втручання у внутрішньополітичні процеси в Нагірному Карабасі, Грузії, Україні, Таджикистані й Білорусі ніколи не були позитивно оцінені у відомстві Сергія Лаврова.

Більше того, відомий журналіст Матвій Ганапольський вважає Костянтина Затуліна «головним руйнівником СНД». «Ви стільки нещастя принесли СНД, і багато в чому, завдяки вам СНД перебуває в такому жалюгідному стані», — заявив журналіст у прямому ефірі радіостанції «Ехо Москви».

Костянтин Затулін — досвідчений політик. Але головний його недолік полягає в тому, що його ілюзорні уявлення про інтереси Росії на пострадянському просторі завжди призводили до конфліктів, провокацій, ідеологічного протистояння, фактично завдавали економічної й політичної шкоди офіційній Москві.

Навряд чи сьогодні руйнівний креативний потенціал Костянтина Затуліна буде затребуваний російською владою. Тим паче, він уже не знайде такого, як Юрій Лужков, фінансового спонсора, для своєї «просвітницької діяльності», наприклад, у тій самій Україні.

Віктор ТИМОШЕНКО.
Москва.

Державна екологічна інспекція з охорони довкілля Північно-Західного регіону Чорного моря тимчасово заборонила діяльність джерел викиду забруднюючих речовин в атмосферне повітря ТОВ «Морський спеціалізований порт «Ніка-Тера», *повідомляє прес-служба Мінприроди.*

Місто Калуш отримає з держбюджету 16 мільйонів гривень на будівництво нового водозабору замість пошкодженого повинню в червні 2010 року, *повідомив голова Івано-Франківської облдержадміністрації Михайло ВИШИВАНЮК*

У НОМЕР

➤ *ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ*

Приїжджі автоінспектори затримали навіть порушників-міліціонерів

П'ять тернопільських екіпажів (по два працівники у кожному) виїхали для патрулювання доріг на Буковину, а чернівецькі автоінспектори працюють на Тернопільщині. Водії зазначають, що вони принциповіші за місцевих. За порушення правил дорожнього руху затримали навіть 11 працівників міліції. На думку чернівецьких інспекторів, місцеві водії скоюють такі самі порушення, як і їхні, а ось реакція на затримання різна. Тернопільські водії довго сперечаються перш ніж визнати, що порушили правила. Від такого перехресного патрулювання, безперечно, є користь. У разі порушення так просто не відкараскаєшся і авторитетами не натиснеш, доведеться дотримуватися правил.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

➤ *ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ*

Люди скаржаться через землю, воду і тепло

На Херсонщині знову стають популярними скарги і звернення мешканців регіону до місцевих і центральних органів влади. Так, протягом трьох кварталів поточного року поштою і особисто у приміщення облдержадміністрації доставлено «криків душі» на 1287 (або на 67,7 відсотка) більше, ніж за цей же час торік. Зате майже наполовину зменшилася кількість звернень громадян до Верховної Ради України та на 23,7 відсотка — до Кабінету Міністрів України. Не обминули, звісно, і адміністрацію Президента, до якої херсонці направили на 106,6 відсотка більше звернень, ніж торік.

За повідомленням прес-служби ОДА, створено обласну комісію з питань надання матеріальної допомоги мало-забезпеченим верствам населення, на засіданнях якої розглядаються звернення громадян, що опинилися у скрутному становищі. Протягом звітного періоду на засіданнях вказаної комісії розглянуто 167 звернень, за результатами чого надано матеріальну допомогу на загальну суму понад 170 тисяч гривень. Бідності ці гроші, зрозуміло, не подолали, зате народ (особливо на період виборів) заспокоїли...

Щоб зменшити потік письмових звернень, облдержадміністрація організувала «гарячу телефонну лінію». Судячи з того, що «по дротах» у владу надійшло лише 613 звернень, люди більше довіряються перу і паперу.

Найбільша кількість звернень до влади надходить із трьох «гарячих точок» краю — Херсона, Нової Каховки і Генічеського району. Тематика протягом останніх десяти років незмінна: безоплатне оформлення та видача громадянам державних актів на право власності на земельні ділянки, незадовільне опалення з початком опалувального сезону, підтоплення будинків підземними водами, періодичне відключення енергопостачання у житлових будинках, охорона здоров'я, соціальний захист населення...

Василь ПІДДУБНЯК.

Непопулярні рішення відкладають. Але ненадовго

БАЛАНС ТИЖНЯ

* На Буковині подорожчав хліб — про відкладене до хліба й м'яса.

* Законопроекти Податкового та Митного кодексів готові до розгляду в другому читанні — про бойову готовність.

* Уряд, профспілки й роботодавці підписали Генеральну угоду про трудові відносини — про популярне й не дуже.

Усе, як на духу, й нібито до ладу

У Чернівцях ще пам'ятають, як Прем'єр-міністр Микола Азаров запевняв місцевих виробників і споживачів у відсутності економічних передумов для подорожчання хліба. В тому само запевняв приватних підприємців і голова облдержадміністрації. Хіба могло бути інакше, якщо влада йшла на вибори? Вони позаду — і за найдешевший хліб у Чернівцях уже просять три гривні. Чиновники ніби відкрили очі: й цінову політику на хліб диктує монополіст в особі Чернівецького хлібокомбінату; й собівартість хліба зросла через подорожчання зерна, борошна, газу, високі накладні витрати; й адміністративне стримування цін за ринкових умов справляє тимчасовий ефект, відкладаючи ціновий сплеск на пізніше, в даному випадку на «післявиборів». Про все це тепер говоритимуть із не меншим запалом, ніж переконували у відсутності економічних передумов для подорожчання хліба. І не тільки там, і не лише про це.

Мінагрополітики «раптом» визнало: країні не вистачає м'яса не тому, що впродовж останніх років бракувало галузевих держдотацій, а тому що не було системного підходу до стимулювання його виробництва. В дефіциті м'яса птиці, яловичини та свинини вже немає сумніву, цього року є потреба збільшити завезення до 320—340 тисяч тонн сировини за нещодавніх обсягів імпорту в 260—280 тисяч тонн. Чим ринок курячого м'яса країни нагадує хлібний, буковинський? По-перше, він монополізований — левову частку продукції виробляють «Миронівський хлібопродукт» і компанія «Агромарс», які, маючи зерновий бізнес і доступ до зовнішніх ринків, здатні утримувати прибутки на високому рівні. По-друге, ціни й тут диктує держава, а не ринок. Серед тижня

Антимонопольний комітет «порадив» 10 найбільшим компаніям знизити ціни, зобов'язавши їх укласти прямі угоди з роздрібними мережами. Зрозуміло, це знизить інтерес до інвестування коштів у тваринництво, поставить на межу виживання бізнес багатьох невеликих підприємств. До того, нагадаю, АМКУ зобов'язав 11 найбільших гравців на ринку молочної продукції забезпечити поетапне зниження оптово-відпускних цін на молоко, сметану, вершкове масло й твердий сир. І в гуртовій торгівлі вони такі подешевшали. То, може, завдяки ручному управлінню уряд і спромігся у жовтні уповільнити майже у шість разів (до 0,5 відсотка!) темпи зростання споживчих цін? Ні, бо на Буковині подорожчав хліб. Прямо кажучи, у жовтні статистика засвідчила ефект відкладеної інфляції — комунальні тарифи й ціни на бензин не підвищували з передвиборних міркувань. Тож, до кінця року не інакше, як саме вони, і стануть головним драйвером зростання споживчих цін.

Про героїв непопулярних читанок

Говорити, як на духу, можна й через законопроекти. Деякі, оприлюднені серед тижня, — такі відверті й категоричні, що не потребують навіть коментарів. Приміром, Мінекономіки запропонувало зняти законодавчі обмеження на приватизацію авіакосмічних, літакобудівних підприємств, таких, що виробляють залізничну техніку, той таки хліб (йдеться про ті, що входять до складу ДАК «Хліб України»). Якщо депутати схвалять цей закон, то, зважаючи на інтеграційні плани уряду, його можна надсилати як запрошення передусім російським інвесторам.

Деякі законопроекти, як-от проекти Податкового та Трудового кодексів, навпаки — зарозумілі й складні для загального розуміння, а відтак потребують ґрунтовних експертних оцінок і професійного підходу. І цього замало, бо їхня підготовка супроводжувалася пошуком важких компромісів між бізнесом і державою, роботодавцями і найманими робітниками. Від підсумкового результату цих пошуків залежить дуже багато — приріст чи відплив інвестицій, успіх чи неуспіх уряду. З огляду на пріоритети авторів, компроміси так чи інакше схиляються на бік представників великого капіталу. Левову частку своїх доходів вони одержують за рахунок дивідендів за акціями, які пропонують оподатковувати на пільгових засадах, у проекті Податкового кодексу. Роботодавців наділяють правом на власний розсуд регулювати трудові відносини своїми нормативними актами — у проекті Трудового. Взагалі авторів Трудового кодексу легко запідозрити у графоманстві, але не можна

— в почутті гумору. Вірити написаному, то роботодавець має змогу подовжувати тривалість роботи найманого працівника, зважаючи на непродуктивні проміжки часу. Але звинуватити авторів у тому, що вони «підігрують» роботодавцю, не можна, адже водночас йому надають право встановлювати лояльніший робочий графік для працівника (менший за базові 40 годин на тиждень). При цьому обумовлюється, що в такому разі роботодавець зобов'язаний зберегти оплату праці на рівні середньої. Чи важко передбачити лінію поведінки не схибленого на розум керівника підприємства? Працювати — не звикати, платили б добре. За наднормовану працю обіцяють платити більше. Але за результати праці спитають так, як спаде на думку роботодавцю. Адже, якщо дотепер повна матеріальна відповідальність покладалася тільки на обмежене коло посадових осіб, то, за новою редакцією Трудового кодексу, її можна передбачити в трудовій угоді з будь-яким працівником.

Генерально домовилися

Але економічне зростання (за словами Миколи Азарова, за три квартали — на 5 відсотків), низька купівельна спроможність населення, загроза втратити свій політичний рейтинг в очах виборців уже спонукали уряд скоригувати свої плани. Так, він зобов'язався забезпечити зростання середньої заробітної плати загальнопо по всіх галузях економіки вже цього гіч на 17,8 відсотка проти 2009-го, наступного — не нижче 15 відсотків від рівня 2010-го, а через рік — не нижче 16 відсотків від рівня 2011-го. Це зафіксували в Генеральній угоді про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики та трудових відносин в Україні на 2010—2012 роки від уряду — Микола Азаров, від роботодавців — Олексій Мірошніченко, від Федерації профспілок — Василь Хара. Зростання середньорічної заробітної плати, таким чином, не відставатиме від зростання ВВП. Добрі й цілком слушні наміри, хоч і продиктовані під тиском поточних реалій — невиконання частини зобов'язань перед МВФ, бюджетних диспропорцій, браку ресурсного та інтелектуального потенціалу для проведення непопулярних реформ, ризиком для низки високопоставлених чиновників втратити свої посади. Але це не означає, що МВФ відмовить у черговому транші кредиту, бо стрижнева вимога до України лежить у макроекономічній та фінансовій площині. І це тим паче не означає, що реформи можна, як і інфляцію, відкладати надовго. Адже дорожчає і хліб, і до хліба.

Сергій ВЛАД.

Смаколики від «Деметри» — шанувальнику «Голосу»

ПЕРЕДПЛАТИВ І ВИГРАВ

Хто не знає Івана Мельника в Кам'янці-Подільському та довколишніх районах?! Не тільки тому, що він — уродженець цього краю, який повернувся до нього з далекого Північного моря, де в молодості служив і працював на риболовній флотилії, не тому, що обирався депутатом місцевих рад... Іван Андрійович шанований за те, що досконало опанував фах юриста і багато років поспіль захищає права громадян. Чи не найбільшої популярності він заслужив, працюючи юристом громадської приймальні, що діяла в рамках міжнародного проекту в Кам'янці-Подільському. «Незалежному захиснику» громадяни довіряли вести найскладніші справи. Частину з них розглядав і Європейський суд.

— Не уявляю свою роботу без газети «Голос України», в якій публікуються всі новоприйняті закони нашої держави, — каже Іван Андрійович (на знімку). — Окрім того, на сторінках видання не раз розпові-

далися реальні історії з діяльності нашої приймальні. Газета допомагала виборювати справедливість. За це її полюбило багато кам'янчан. Я передплачую «Голос» багато років. Часом надсилав квитанцію на розіграш призів, і ось нарешті мені пощастило! Іван Мельник виграв набір екологічно чистої, якісної продукції місцевого підприємства ДПФ «Деметра» ТОВ «ЗС ЛДТ». Цій марці покупці дуже часто надають перевагу, бо кожен вид м'ясної, молочної продукції цього виробника, халви, грильязу, добірних соняшникових зернят — то смакота без «хімії»! Сир, який варять у «Деметрі», не раз отримував дипломи в національному конкурсі «100 кращих товарів України». У місті є кілька фірмових магазинів цього виробника, в них завжди людно, бо споживач довіряє «Деметрі». А тут не покупка, а — подарунок. Хто ж відмовляється від таких смаколиків?

Віра ШПИЛЬОВА.

Фото автора.

Технічна експертиза: контроль задля безпеки

Ми живемо у світі техніки. Але разом з безмежними можливостями вдосконалювати свій побут і виробництво одержали з нею й великі ризики. Тому одне з головних завдань державного нагляду у сфері промислової безпеки й охорони праці — звести до мінімуму потенційні загрози, які несе застосування машин і механізмів.

У всіх розвинених країнах світу створено ефективні схеми здійснення технічного контролю за станом виробництва. До того ж левову частку функцій у цій сфері держава доручає приватним структурам і профільним науковим установам, надавши їм відповідну акредитацію.

У пострадянських країнах нагляд за станом промислової безпеки й охорони праці був під жорстким контролем адміністративно-командної системи. Зі становленням ринкової економіки нагляд частково або сповна переходив від держaparату до спеціалізованих організацій, до того ж різної форми власності.

Наприклад, у Молдові взагалі відсутній орган державної влади з питань промислової безпеки й охорони праці — всі повноваження надано державному підприємству, що виконує наглядові функції і проводить експертизу обладнання. В Росії за промисловою безпекою стежить Федеральна служба з екологічного, технологічного та атомного нагляду, а експертизу проводить одне державне підприємство й безліч приватних компаній.

В Україні Державний комітет з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду визначає й реалізує політику держави у сфері наглядової діяльності, а експертизу проводять державні й приватні експертні підприємства, а також науково-дослідні інститути.

Діагноз для заводу

Україна увійшла в незалежність без своєї системи технічної експертизи. Її довелося формувати майже з чистого аркуша — в непростих умовах економічних перетворень, за вкрай застарілих і зношених основних фондів промислового сектору.

Перші експертні структури з'явилися в нас на початку 90-х. У 1993 р. уряд ухвалив рішення про створення при територіальних управліннях Держгірпромнагляду госпрозрахункових підрозділів для проведення діагностики обладнання, експертизи проектів, навчання та атестації фахівців з питань охорони праці. Обсяги робіт, які виконувалися в інспекціях, неухильно зростали, вимагаючи від інспекторського складу додаткових знань і вміння під час вирішення непростих завдань, пов'язаних з технічною експертизою.

Паралельно проходила становлення й сама державна служба. Використовуючи досвід європейських країн, було ухвалено рішення вивести госпрозрахункові підрозділи зі складу інспекцій і перетворити їх на державні підприємства — експертно-технічні центри. У такий спосіб вирішувалося й питання фінансування: витрати на проведення експертиз для підприємств перекладалися з державного бюджету на власників такого обладнання.

Експертно-технічні центри сфери управління Держгірпромнагляду були створені в усіх регіонах України. Логічно було їх об'єднати навколо Національного науково-дослідного інституту промислової безпеки й охорони праці. ЕТЦ мають сучасну матеріально-технічну базу й досвідчених фахівців, які виконують понад 20 основних видів експертної діяльності. Звичайно, система наших експертних центрів ще не така досконала, як, приміром, відома в усьому світі незалежна технічна інспекція Німеччини (ТЮФ), але все-таки Міждержавна рада з промислової безпеки країн СНД визнала її однією із кращих на пострадянському просторі.

Створення системи ЕТЦ було продиктовано необхідністю посилити контроль над сферою промислового виробництва, зокрема — за розробкою проектів будівництва та експлуатації об'єктів підвищеної безпеки. Тоді, на початку 90-х, у процесі структурних перебудов, приватизації й акціонування проектних і конструкторських організацій, а також із за непадом відомчих науково-дослідних інститутів практично було втрачено відомчий контроль за дотриманням норм промислової безпеки, знижено кадровий потенціал наукових і проектних інститутів.

Як наслідок, у багатьох затверджених проектах на будівництво або реконструкцію виробничих об'єктів не дотримувалися елементарні вимоги до охорони праці. Навіть сьогодні деякі відомчі НДІ, образно виражаючись, можуть за гроші замовника обгрунтувати пожежу в шахті як природний елемент виробничого процесу...

Аналіз проектної документації з рекон-

струкції та будівництва промислових об'єктів, у тому числі й підвищеної небезпеки, свідчить, що майже 40% таких проектів не відповідають вимогам нормативних актів у промисловій безпеці й охорони праці. А отже, діяльність ЕТЦ — це, фактично, єдиний бар'єр, що дозволяє уникнути помилок під час будівництва небезпечних і для працівників, і для населення об'єктів промислової інфраструктури країни, забезпечити їх відповідність критеріям безпечного виробництва.

Мало того, завдяки фахівцям ЕТЦ, які стежать за дотриманням технологічних процесів, розпізнають і прораховують імовірні виробничі ризики, тисячі підприємств країни одержали можливість оптимізувати виробництво, поліпшити економічні показники, якість і конкурентоспроможність своєї продукції.

Рецепти безпеки

Головне завдання експертно-технічних центрів — забезпечити цілковитий технічний контроль за станом виробництва в Україні. А саме, проводити технічну експертизу промислових об'єктів — починаючи з проектування і закінчуючи їх виведенням з експлуатації. Така експертиза визначає працездатність устаткування, можливість підприємства забезпечити безпечні умови праці своїм працівникам.

Другий напрям — експертиза можливостей суб'єкта господарювання проводити роботи підвищеної небезпеки. Ще жодне підприємство країни, за рідкісним винятком, з першого звернення до експертних організацій не отримало дозволу на такий вид робіт — занадто багато недоліків, які доводиться усувати знову ж таки за допомогою фахівців ЕТЦ. До речі, такий порядок видачі дозволів — за допомогою експертизи обладнання експертно-технічними центрами — було визнано європейськими експертами максимально наближеним до вимог європейського законодавства.

Технічний експерт, обстежуючи підприємство, по суті, виконує профілактичну роботу, спрямовану на попередження аварій і травматизму. Він перевіряє підготовку персоналу до роботи з небезпечним устаткуванням, стан машин і механізмів, наявність на виробництві систем управління охороною праці. Крім того, що важливо, пропонує шляхи усунення виявлених недоліків. Фактично обстеження підприємства — це індивідуальне стажування керівника і відповідної служби з питань дотримання норм охорони праці.

Ще один напрям діяльності ЕТЦ — експертиза обладнання. Майже третина нещасних випадків на виробництві виникає через несправність техніки. Тому планове її обстеження експертами відіграє дуже важливу роль у профілактиці нещасних випадків. І проблема тут не в зношеності обладнання, що, за деякими підрахунками, вироблене на 80%. А в ставленні власників і працівників до його експлуатації. Мені доводилося бачити в країнах Європи, як на підприємствах поряд із ма-

СУСПІЛЬСТВО

ВИКРУТАСИ

Таємниця «першої приймальні»

Цього разу тему для матеріалу знайшла, не встаючи з-за комп'ютера. До донецького корпусу газети звернулися мешканці Макіївки, які поскаржилися на те, що по їхній вулиці у кварталі №40 селища «Об'єдінений» постійно тече вода, тоді як у краях води — нуль. За зверненням підготувала листа міському голові з проханням розібратися в ситуації.

Перед тим, як відправити запит факсом, зайшла на офіційний сайт Макіївської міськради в пошуках телефону приймальні градоначальника. Зайшла і... заблукала. Чого там тільки немає! Герб, прапор та гімн «Макіївка — перлина ти Донбасу!». Табличка з інформацією про кількість підготовлених до опалювального сезону котелень та будинків. Проект реконструкції центрального парку з аквапарком та зоною для пікніків. Навіть інформація про арешт майна боржників за комунальні послуги. Немає лише одного — телефону приймальні міського голови Олександра Мальцева. Відвідувач сайту, втім, може помилуватися красивим фото градоначальника. Відправити йому електронного листа. А з докладної біографії Олександра Миколайовича дізнатися, як запоззав він у молодості працював у студентських будзгонах і навіть познайомився там же з майбутньою дружиною. Старанно перечитавши перелік заслуг макіївського голови перед громадою, державою та церквою, я зітхнула й полізла до старих добрих «Жовтих сторінок», аби взяти звідти телефон приймальні.

Ситуація із «телефоном таємницею» змусила ближче придивитися до сайтів інших міських рад області. На головній сторінці сайту Маріупольської міської ради зазначено поштову, електронну адресу та телефон чергового. Набираю чергового і прошу сказати номер факса у приймальні міського голови. В жіночому голосі по той бік дроту чую вагання. «Я вам дам телефон приймальні, а який там факс, самі спитайте», — відповідає співрозмовниця. Записую телефон. Зрештою, не так уже й погано. Лише два дзвінки — і телефон у мене в кишені. Точніше, в записнику.

Виручив «впівніч» — на сайт Краматорської міської ради. На сторінці «Виконавчий комітет» бачу посилання: «Телефонний довідник». Ну, нарешті, гадаю, хоча б тут інформацію не заховали. Може, номер першої приймальні знайдеться за один-два кліки? Тисну на посилання — і... Браузер пропонує мені закатати заархівований файл. Зберегти, розпакувати, перевірити на віруси, відкрити, знайти потрібний телефон — навряд чи таку процедуру можна вважати доступною. Єдине, за що варто віддати належне адміністрації сайту, — за лаконічну біографічну довідку міського голови Геннадія Костюкова. Порівняно зі своїми колегами з Макіївки та Маріуполя Геннадій Андрійович — просто вірець особистої скромності.

На сайті enakievoinfo.net оприлюднюються регуляторні акти Енаківської міської ради. Однак телефон виконкому ви там не знайдете. Все спілкування з адміністрацією — винятково віртуальне. Мою втечу із сайту прискорив заголовок та початок публікації на головній: «Операція «Бюджет» забезпечує наповнення бюджету. С целью безусловного выполнения протокола совещания Премьер-министра Украины Азарова Н. Я...» Зате на неофіційному міському порталі телефон голови ради знайшовся швидко — так само, як і начальників інших відділів. Отже, приватники більше розуміються на тому, що саме потрібно відвідувачам, ніж чиновники, які отримують зарплату з наших податків?

Не без труднощів, але вдалося відшукати телефон приймальні голови й на інтернет-сторінці Шахтарської міської ради. Найбільш «розсекреченою» виявилася Горлівська міська рада: на офіційному сайті тут зазначені телефони як міського голови, так і всіх його заступників, начальників управлінь та відділів. Щоправда, це — заслуга попереднього градоначальника Івана Сахарчука. Тепер у місті новий голова — Євген Кльопа. Залишається сподіватися, що в нового господаря кабінету вистачить здорового глузду не ховати корисну інформацію від громадян.

Зате на сайті Донецької обласної ради й блукати не треба: на головній сторінці одразу зазначені телефони приймальні голови ради Андрія Шмицького. Щоправда, біографії керівника області з докладним переліком його численних заслуг перед народом ви не знайдете. А може, й не треба?

Ліна КУЩ.

Майже 40% проектів не відповідають вимогам нормативних актів у промисловій безпеці й охороні праці

В Україні з початку 2010 року погашено заборгованість із заробітної плати на загальну суму 2 мільярда 566,4 мільйона гривень, *повідомляє прес-служба Державної податкової адміністрації*

Жодних затримок у будівництві об'єктів до Євро-2012 на Львівщині та фінансуванні цих робіт на сьогодні немає, *повідомив голова Львівської обласної державної адміністрації Василь ГОРБАЛЬ*

ЗДОРОВ'Я

► *КРИМ*

Зросла захворюваність на цукровий діабет у дітей

З початку року рівень дитячої захворюваності на цукровий діабет на півострові підвищився на 8,6 відсотка. При цьому кількість дітей, які захворіли, віком до 6 років збільшилася удвічі — до 62 осіб.

За словами головного дитячого ендокринолога Міністерства охорони здоров'я Криму Людмили Турчанінової, до основних причин сильного «омолодження» цієї хвороби, крім фактора генетичної схильності, медики відносять ослаблення дитячого організму під впливом вірусів, нерациональне харчування та неправильне відношення батьків до лікування своєї дитини. «Батькам треба пам'ятати, що цукровий діабет у дітей можна й потрібно лікувати тільки своєчасними інсуліновими компенсаціями за приписом лікаря. Дитина з діабетом може нормально розвиватися й жити повноцінним творчим життям, але до неї потрібний особливий підхід і вдома, і в дитячому садку, і в школі. Чим раніше розпочато лікування, тим краща компенсація в організмі, і чим менше в дитини стресів, тим менше в неї загострень і нападів», — сказала дитячий ендокринолог.

Георгій ВЕРВЕС.

► *ЖИТОМИР*

З олівцями й фарбами лікуватися веселіше

У Житомирі відбувся аукціон, на якому було виставлено художні роботи учнів дитячої студії «Арт-село». Мета — збір коштів на допомогу онкогематологічному відділенню обласної дитячої лікарні. На 10 тисяч гривень було закуплено як медикаменти за списком, підготовлених лікарями, так і речі, необхідні для занять арт-терапією. Їх уже сім років проводить у відділенні художниця Олена Гузенко. Лікування захворювань крові триває довго. Успіх залежить не лише від зусиль лікарів. Для одужання потрібен позитивний емоційний стан маленьких пацієнтів — у цьому переконані як медики, так і Олена Гузенко. Плани в неї такі: на заняттях з арт-терапії діти виготовлять новорічні подарунки для своїх рідних та близьких.

Олексій КАВУН.

► *УЖГОРОД*

Порога епідемії грип поки не сягнув, але кількість хворих зростає

Медики Закарпаття щоденно фіксують кількість хворих на грип та відзначають, що, не зважаючи на теплу осінь, показники госпіталізації заражених цією недугою зростають. Щоб не допустити занесення в медичні заклади вірусів грипу та ГРВІ, від учора обмежено відвідування хворих, здійснюється медичний огляд персоналу перед початком зміни та проводиться низка санітарно-дезінфекційних заходів.

Окрім цього, у таких відділеннях як інфекційні, реанімаційні, пологові, хірургічні, пульмонологічні, дитячі, терапевтичні, приймальні та швидкої медичної допомоги діятимуть протиепідемічний та дезінфекційні режими. За словами епідеміолога Закарпатської обласної СЕС Любові Данич, якщо порівнювати рівень захворюваності минулого тижня з аналогічним тижнем 2009 року, то показник нижчий у три рази — у перший тиждень листопада рік тому на Закарпатті вже розпочалася епідемія.

Василь НИТКА.

Погода плутає сезони: восени — весна, взимку — літо?

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

За останні сто років температура на нашій планеті підвищилася приблизно на 0,8 градуса. Вчені впевнені: так само як і для людини, це вже ознака хвороби.

— Скажімо, нормальна температура тіла для нас — 36,6 градуса, а коли маємо 37, то вже відчуваємо головний біль чи слабкість. Те саме і для планети. Здавалося б, незначне, на перший погляд, підвищення на 0,8 градуса спричиняє такі наслідки, яких досі не було, — розповіла вчора на прес-конференції координатор програми з питань зміни клімату Національного екологічного центру України Христина Рудницька.

За словами експерта, своєрідним проявом «хвороби» планети стало цьогорічне літо, коли одночасно в Європі та Росії панували спека, в Пакистані — повинь, а в Болівії — холод.

— Граничною межею підвищення температури на планеті є 2 градуси. Тобто, якщо температура підвищиться більш ніж на 2 градуси, то почнуться незворотні природні явища, до яких людство просто не зможе адаптуватися, — зазначила Х. Рудницька.

Вони стосуватимуться й України. Так, через глобальне потепління на Заході країни можуть почастішати повені, а на Сході та Півдні — виникнути проблеми з питною водою.

— Нам пощастило, адже географічне розташування України у помірному кліматичному поясі, й ми зараз не відчуваємо тих негативних наслідків, які вже є у Африці чи Азії. Там зіткнулися з проблемою нестачі води та продовольчих товарів, — зауважила експерт.

Водночас, за словами Х. Рудницької, на нашій території вже спостерігаються сприятливі умови для адаптації нетипових для України комах — переносників різноманітних захворювань.

— Уже цього літа були зафіксовані випадки укусів павуків, які раніше в нас не зустрічалися, — додала вона.

Крім того, розбалансування кліматичної системи, за словами експерта, сприятиме появі «кліматичних» біженців: «Це ті люди, що через зміну клімату на їхній території, будуть змушені мігрувати. При цьому жодна економіка не зможе витримати цей натиск людей, які керуватимуться інстинктом самозбереження».

У свою чергу, заступник директора Департаменту екології Інституту проблем екології та енергозбереження Георгій Веремійчик додав, що вирішення проблеми зміни клімату — у її попередженні.

— Наше завдання — уповільнити темпи цих змін для того, щоб людина встигала до них адаптуватися, — зазначив він.

Наталія ОВДІЄНКО.

Фото Арвідаса ШЕМЕТАСА (Укрінформ).

У Криму через аномально теплу погоду відновився пляжний сезон.

Перехід через кордон буде спрощено. Але не для всіх

Облаштування пунктів пропуску через україно-російський кордон і спрощення процедури його перетину для мешканців прикордонних територій стало сьогодні одним із пріоритетних завдань керівників Луганщини. У рамках державної цільової програми Луганська митниця одержала 30 мільйонів гривень і працює над реалізацією проекту спільного контролю митних служб двох держав. Першим таким спільним пунктом пропуску стане Дякове-Куйбишеве-2. До кінця поточного місяця планується підписати протокол з російськими митними органами, що дасть змогу безперешкодно перевозити через кордон продукти харчування, вирощені на присадибних ділянках у прикордонній зоні. Проблема в тому, що ще за часів СРСР деякі жителі Луганської області одержали земельні ділянки, що тепер знаходяться на російській території. Раніше їм було нелегко перевозити вирощений урожай через кордон. Поява такого документа зможе полегшити життя багатьом «транскордонним дачникам».

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

ЦИФРА

П'ятдесят мільйонів гривень

витратив інвестор на будівництво електропідстанції. Її спорудження у Вінниці фінансував концерн «Укрпромінвест».

— Надійну роботу електропідстанції забезпечить нова технологія прокладання кабельної мережі, — каже головний інженер Подільського енергетичного консалтингу Сергій Шакалов. — Ми відмовилися від повітряної лінії. Використали більш надійний метод — сховали кабель під землею, спорудивши для цього ще й спеціальні бетонні лотки. А це — додаткові витрати коштів.

Інвестор на них погодився, щоб у перспективі мати стійке забезпечення струмом нової кондитерської фабрики, яка споруджується в обласному центрі. Потужності підстанції, наголошує Сергій Шакалов, вистачить і для енергетичних потреб усього мікрорайону.

Віктор СКРИПНИК.

Квартирне свято

прийшло на вулицю одеських прикордонників: 20 офіцерів і прапорщиків Одеського гарнізону одержали ключі й ордери на квартири. Їх вручав голова Державної прикордонної служби України генерал армії Микола Литвин (на знімку).

Житловий будинок по вулиці Левітана, 113 раніше був солдатською казармою. 15 мільйонів гривень витрачено, щоб перетворити її на комфортабельний житловий будинок. Були прибудовані лоджії, замінено всі інженерні мережі, будинок забезпечили автономним опаленням і гарячим водопостачанням. Під час реконструкції застосовували сучасні будівельні матеріали.

Загалом цього року прикордонники Південного регіонального управління Держприкордонслужби отримали 100 квартир.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

Фото Андрія БІЛОБОРОДЧЕНКА.

Їхали по одну міну, а виявили 70

У центрі Галича виявили 70 одиниць боєприпасів. Серед них — 62 мінометні міни, п'ять — протитанкових, три ручні гранати, а також 600 патронів часів Другої світової війни. Виявити склад боєприпасів допоміг місцевий житель. Натрапивши під час будівельних робіт на повоєнний снаряд, він одразу ж викликав рятувальників. Чоловік і гадки не мав, що на його присадибній ділянці знайдуть таку велику кількість вибухівки.

Боєприпаси знешкодили на території села Дубівці в місцевому кар'єрі.

Дарина НАЗАРЧУК.

Івано-Франківщина.

Пасажирів возили п'яні водії

Працівники Державної автоінспекції Сумщини затримали сімох нетверезих водіїв автобусів, які у той час виконували рейси з пасажирами. Під час перевірки правоохоронцями також було виявлено 259 пасажирських транспортних засобів із різними технічними неполадками: в 11 були несправні гальма, у трьох — рульові колонки, у 25 — несправні аварійні виходи. Окрім цього, 208 автобусів і маршрутних таксі взагалі заборонили до експлуатації.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

Книга повинна приносити радість, а не бути фінансовим тягарем

У столиці завершився 13-й Київський міжнародний книжковий ярмарок «МЕДВІН: Книжковий світ 2010». Цього року майже на трьох тисячах квадратних метрів свої роботи представили 150 видавництв. Поряд з уже визнаними зірками літератури твори на розсуд публіки представили і молоді автори. Найкращих організатори ярмарку нагородили почесними дипломами. У номінації «Дебют молодого автора» відзнаку отримала полтавчанка Тетяна Луньова за своє перше видання «Книга новел та акварелей «Рукописи не формуються». За словами письменни-

ці, книга, над якою вона працювала понад 10 років, розрахована на так зване родинне читання. Мовляв, кожен член сім'ї (від малого до старого) знайде в ній щось цікаве для себе. І попри те, що всі новели пронизано любов'ю до рідної мови та традицій, книга тісно пов'язана з мистецькими творами світової культури.

— Тут є дуже багато цікавих речей. Починається все з обігравання порядку змісту. Ідея в тому, що кожен читач зможе сам скомпонувати свій текст. Залежно від порядку прочитання новел, емоційна та інтелектуальна хвиля розуміння

та усвідомлення будуть різними. Новели — це спроба осмислення різних аспектів сучасного життя. Читати книгу можна усією родиною. Малеча зможе розглядати малюнки, кольори. Старші дітки вже будуть розуміти певні сюжетні речі. А от для дорослих тут закладено багато рівнів розуміння. І родини зможуть потім кожну новелу обговорити: хто, що і як зрозумів.

Надідея творів пані Луньової — гармонія. Аби принести останню у кожен дім, полтавчанка із чоловіком навіть вирішили власне видавництво заснувати, яке так і назвали «Структури гармонії». Усього за

кілька місяців його існування звідти у світ вийшла не тільки вже згадувана збірка новел, а і роман-перформатив «Знайти лева», та кілька концепт-календарів. От, правда, знайти видання авторки — не так і просто: «Ми зіткнулися із тим, що великі книгарні ставлять подекуди 100-відсоткову накрутку. А я ж хочу, щоб книжки приносили радість родині, а не були для неї фінансовим тягарем», — зізнається пані Луньова. Між тим зупинятися авторка не збирається. Каже, уже написала роман «Мишоловка», який викриває усі хиби нашої вищої освіти. А попереду утілення чергової мрії: видання романтичної збірки казок українською та англійською мовами. От тільки надрукувати твори заважає банальне фінансове питання.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Після пар можна й на бал

Сьогодні в приміщенні Івано-Франківського облмуздрамтеатру імені Івана Франка відбудеться Галицький бал. Організатором його уже традиційно виступив Прикарпатський університет імені Василя Стефаника та його Студентський сенат. Усі учасники мають дотримуватися дрес-коду: жінки одягнуті в бальну або довгу вечірню сукню, а чоловіки — у фрак чи темний костюм з краваткою або метеликом. Вартість запрошення — 200 гривень на дві особи та 125 грн. — на одну. Організатори вважають, що студентам по кишені такі ціни. Усі зібрані кошти підуть на благодійні цілі.

Очікується, що на бал прибуде близько півтисячі дам і кавалерів. Здебільшого — студенти. Також бали полюбують бізнесмени, банкіри, посадовці.

На думку організаторів, такий захід вчить культури танцю, етикету, вишуканих манер, популяризує давню світську традицію Галичини, зрештою, є здоровим та корисним проведення дозвілля. Здається, ще жодного разу Галицький бал, який уже вшосте проходить в Івано-Франківську, не пропустив міський голова Віктор Анушкевичус з дружиною, за підтримки якого щоразу відбувається це дійство. Цьогоріч посадовець має особливий привід для вальсування, адже обраний на нову каденцію. Серед тих, хто постійно підтримує своєю присутністю реноме Галицького балу, — ректор Прикарпатського національного університету Богдан Остафійчук.

Дарина НАЗАРЧУК.

Івано-Франківська область.

У Вишнівецькому палаці відновлюють Дзеркальну залу

У Вишнівецькому палаці знову гримітимуть бали. Перший відбудеться вже до кінця поточного року. Для цього відновлюють найбільшу Дзеркальну залу площею 900 квадратних метрів. Зрештою, реконструкція ведеться у всьому палаці, почали її з проведення тепло- і водопостачання, каналізації. У Дзеркальній залі кладуть паркет, стилізований під XVIII—XIX століття, коли тут гриміли бали. Люстри на замовлення виготовляє тернопільська корпорація «Ватра». Стіни зали прикрасять 20 копій портретів князів і королів, які тут жили чи побували.

Львівський історичний музей та картинна галерея передали палацу до півсотні художніх полотен, старовинні меблі. Відомо, що у Вишнівецькому палаці — родовому маєтку князів Вишневецьких, була одна з найбагатших колекцій творів мистецтва, книгозбірень Речі Посполитої. На жаль, у середині XIX століття тодішні власники палацу князі Мнішеки вивезли значну частину цінностей до Франції, решту поступово розпродали наступні власники. В музеях України залишилось не так багато з колишніх багатств. Наразі ведуться переговори про повернення частини їх палацу.

Вишнівецький палац, який входить до складу Національного заповідника «Замки Тернопілля», після реконструкції стане ще однією туристичною «родзинкою» області. Голова облдержадміністрації Михайло Цимбалюк, з ініціатииви якого відбувається оновлення палацу, має на меті оригінально відзначити місцевих інвесторів, яких вдалося залучити до цієї благородної справи. Як саме — стане відомо на благодійному балі.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Тернопільська область.

Прийшов до МНС — посадив дерево

Призначений днями міністром з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Віктор Балога висадив разом з Ужгородським міським головою Віктором Погореловим і головою Закарпатської ОДА Олександром Ледидою 60 сакур у спальному районі обласного центру.

Акція, переконаний міністр, започаткує озеленення всієї області:

— Зранку ми це робили в Мукачевому, наступної неділі з обласною владою садитимемо в Хусті, і, думаю, разом сприятимемо озелененню кожного закарпатського міста.

Дерева високопосадовці садили власноруч — самі копали ями і навіть носили відра з водою. Така колективна робота має засвідчити: хоч би які були результати виборів, влада працюватиме на благо краю.

— На цих виборах на Закарпатті ворогів не було. Були виключно опоненти на посади у місцевих органах влади. Наш багатонаціональний край потребує розбудови. І коли є консолідація між міським головою, обласною владою, керівниками районів, — то є і правильне бачення розвитку області, — наголосив Олександр Ледида.

Вл. інф.

Уряд виконує всі вимоги МВФ

Прем'єр-міністр Микола Азаров на зустрічі з представниками місії Європейського департаменту Міжнародного валютного фонду погодив компромісні підходи з усіх пунктів Меморандуму про економічну й фінансову політику, укладеного між Україною та МВФ. Про це повідомили в Департаменті інформації та масових комунікацій Секретаріату Кабміну. За даними Кабміну, «місія відзначила, що уряд України виконує взяті на себе зобов'язання й здійснює ефективну політику макроекономічної стабілізації».

Учора місія МВФ планувала представити уряду України остаточний погоджений текст Меморандуму й Заяву за підсумками роботи місії, але на момент верстки номера цей документ ще не було оприлюднено, повідомляє УНІАН.

На знімку: Прем'єр-міністр Микола Азаров із керівником місії МВФ Атанасіосом Арванітісом.

Фото Олега МАРКЕВИЧА (Українформ).

Усі учасники мають дотримуватися дрес-коду

ФОТОФАКТ

У Києві на майдані Незалежності відбулася акція «Молодь проти расизму», організатором якої виступила громадська організація «Рух протидії наркоманії й наркокорупції».

У НОМЕР

► ПОЛТАВА

Шестирічна дівчинка

впала з шостого поверху

Дитину з тяжкими ушкодженнями доставлено до реанімаційного відділення дитячої міської лікарні Полтави. У неї — сильний травматичний шок, забій головного мозку тяжкого ступеню, перелом правого стегна і забій черева. Дівчинку знайшли під однією з багатоповерхівок в Октябрському районі міста. За попередніми даними, вона залишалася вдома сама, доки її 25-річна мати виходила за покупками. Розслідування причин та обставин події триває.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

► РІВНЕ

Відеоконференції

замість нарад

Першою у системі органів внутрішніх справ міліція Рівненщини запровадила не лише інформаційно-пошукову систему «Армор», а й відеозв'язок. Першу відеоконференцію у присутності представників ЗМІ з райвідділами міліції провів начальник УМВСУ у Рівненській області Олег Сало. Така форма спілкування з підлеглими, вважає міліцейський генерал, дозволяє швидше ухвалювати рішення в надзвичайних ситуаціях, краще контролювати роботу підлеглих і, що дуже важливо, — зменшити витрати, пов'язані з відрядженнями співробітників на наради до обласного центру.

Олександра ЮРКОВА.

► ДНІПРОПЕТРОВСЬК

Відключають

тепло у будинках

Через аномально теплу погоду у Дніпропетровську тимчасово відключили котельні. Як повідомив директор комунального підприємства «Дніпропетровські міські теплові мережі» Володимир Шеремет, тепло продовжують подавати лише в лікувальні та навчальні заклади, але щойно середньодобова температура знизиться до восьми градусів, його отримають усі споживачі. А от гарчак воду до житлових будинків не подають з іншої причини: дніпропетровці заборгували за неї майже 113 мільйонів гривень. У неділю синоптики зафіксували своєрідний рекорд: температура повітря у Дніпропетровську на 4,8 градуса перевищила максимальний показник, встановлений шістдесят років тому. Така тепла погода (14—19 градусів), повідомила начальник відділу метеорологічних прогнозів обласного центру гідрометеорології Наталія Логвиненко, протримається до 18 листопада, потім стане трохи прохолодніше, однак все одно температура повітря буде вищою за норму.

Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.

► СЕВАСТОПОЛЬ

«Афганці»

проти скорочення пільг

Воїни-інтернаціоналісти дали владі два тижні на те, щоб держчиновники врахували їхній протест проти політики, спрямованої на скорочення державних пільг. Таку вимогу «афганці» висунули на мітингу, що відбувся у суботу. Інакше вони загрожують повторити свій протест 27 листопада.

Пояснюючи причини невдоволення своїх товаришів політикою держави, голова Севастопольської міської організації Спілки ветеранів Афганістану Олександр Перминов сказав: «У нинішньому реформаторському пориві влада вирішила провести монетизацію пільг без згоди тих, хто ці пільги одержує. Компенсації, які планують нам виплачувати, будуть неадекватними. Крім того, багато пільг ліквідують».

Є в «афганців» і претензії до місцевих чиновників: «Органи місцевої влади повинні надавати нам офіс безкоштовно. Але деякі депутати, ті, хто відправляв наших товаришів до Афганістану, тепер говорять: якщо наша партія платить, то нехай і «афганці» платять», — відзначає О. Перминов.

У зв'язку з такою позицією місцевої влади, на заплановану через два тижні акцію протесту її ініціатори запрошують голову севастопольської міськдержадміністрації Валерія Саратова. Крім того, учасники минулого мітингу відправили на адресу Президента України, Кабінету міністрів і Верховної Ради листи з вимогою відновити пільги «афганцям» на тому рівні, на якому вони були за Радянського Союзу.

Микола МАГДИЧ.

На Малій вулиці — найбільший будинок

За іронією долі, найдовший будинок Запоріжжя прописаний по вулиці Мала, 3. Вся вулиця — два будинки. Поруч із гігантом є невелика приватна хата, що видається іграшковою. Місцеві жителі називають цей будинок «п'яний» або «долар» — з космосу він нагадує англійську літеру S. Запорізький алюмінієвий комбінат почав будувати його по секціях в 1975 році. Можливо, умови ґрунту змусили будівельників робити зигзаги, а, можливо, фантазія архітекторів, які вирішили увічнити себе цим незвичайним будинком.

Вийшов будинок на 13 під'їздів завдовжки триста метрів. Живуть у ньому майже три тисячі осіб. У ЖЕКу дізнатися точну кількість мешканців не вдалося — комунальні чиновники про цей об'єкт говорити не люблять. Таких «п'яних» будинків у Запоріжжі ще кілька, але цей — найбільший і найпроблемніший. «У нас підвали затоплені водою, — кажуть мешканці, — по стінах тріщини, дах протікає, комунальники весь час щось ладають, а користі жодної». Потрапивши в підвал, я сам переконався: по коліно води, якийсь мотлох, іржаві труби, пацюки й безліч невідомих комах. Коли будинок перебував на балансі комбінату,

тут був порядок. Після передачі в комунальну власність міста ситуація змінилася. На жаль, не на краще.

Андрій НЕСТЕРЕНКО.
Фото автора.

Наша довідка

Згідно з Книгою рекордів Гіннеса, найдовшим — майже кілометр — у Європі вважається будинок у Відні (Австрія), у котрому живуть 5 тисяч осіб. У Дніпропетровську є багатопверхівка завдовжки 800 метрів, яку називають «китайською стіною».

Тут торгували рисаками

Здавна старовинне козацьке містечко Жашків славалося добрими кіньми, вправними вершниками та завзятими торговцями. Старожили згадують, як ще у середині минулого століття тут вирував найбільший «від Одеси до Києва» ярмарок, де торгували рисаками і «робочими» кіньми.

Тепер Жашків по праву називається столицею спортивного конярства. На більш як 300-гектарній площі на околиці міста розташувався кінноспортивний комплекс «Парад Алюр», до якого входять кінний завод, кінноспортивна школа, тренувальні манежі, спортивно-розважальна інфраструктура.

— За рік в Україні відбувається всього два турніри з кінного спорту, — розповідає генеральний директор комплексу Валентин Нечипоренко. — А у нас, тільки після вчорашнього відкриття «Парад Алюр» у серпні цього року, вже пройшло більше десяти турнірів міжнародного та всеукраїнського рівнів. У жовтні, наприклад, ми провели змагання на кубок губернатора Черкащини, котрий, по суті, став третім чемпіонатом країни. Участь у ньому взяло більше ста наїзників, причому і з України, із-за кордону. У конкурсі на потужність стрибка перемогла донеччанка Аліса Данилова. П'ятнадцятирічна спортсменка й стала володарем кубка.

Добрим результатів на різноманітних змаганнях досягають й жашківські вихованці кінноспортивної школи. Тренує їх чемпіон України, майстер спорту міжнародного класу Руслан Нормуратов.

— Окремо хочу сказати про елітних скакунів Жашківського кінного заводу, — веде далі Валентин Нечипоренко. — Вони посідають призові місця на найпрестижніших міжнародних змаганнях. Ми пишаємося тим, що зовсім недавно наш красень-скакун став другим на чемпіонаті світу серед молодих коней!

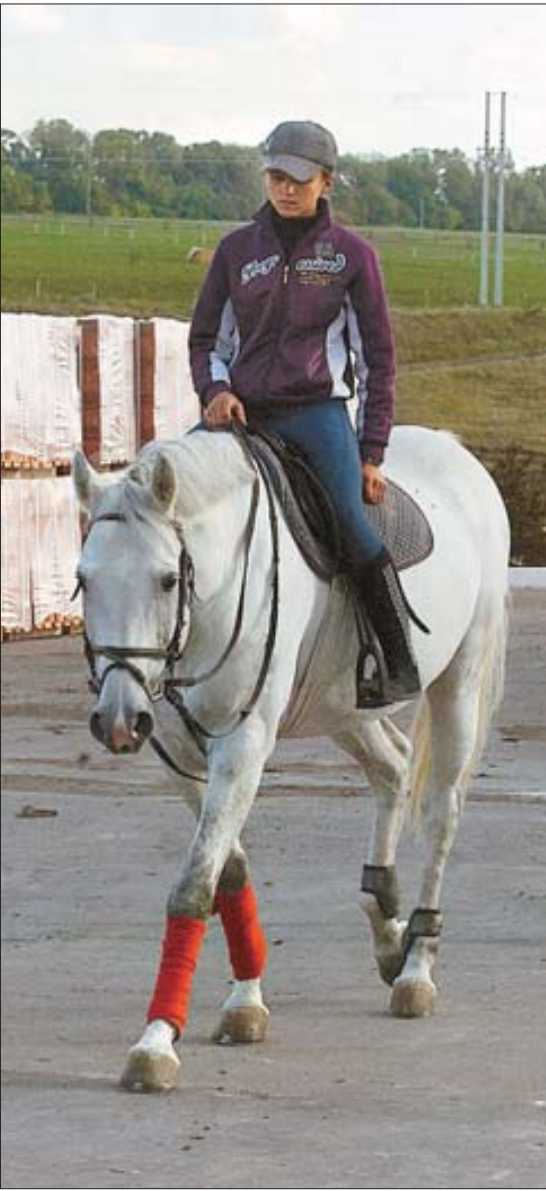
Наступного року на «Парад Алюрі» заплановано провести понад 15 міжнародних турнірів з кінного спорту. Це говорить про те, що популярність жашківського комплексу зростає. Часто приїздять сюди гості з Києва, Одеси, Вінниці, Білої Церкви, Кіровограда, інших міст України. Розміщене обабіч траси Київ—Одеса містечко Жашків дуже зручне для мандрівників. Адже до столиці — всього 150 кілометрів, до Умані — 50. Тому туристи приїжджають, щоб подивитися знамениту «Софіївку» й покататися у Жашкові на конях.

Почали відвідувати «Парад Алюр» і наречені. Щоб погуляти і помилуватися чудовими мальовничими озерами, котрі прикрашають комплекс. Щоб зафіксувати момент «в'їзду» у подружнє життя на білому коні! Хіба таке забувається?!

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

8 листопада. На столичному майдані Незалежності відбулася репетиція каліграфічно-хороводно-вогняного флешмобу «Відчуй смак рідної мови» з нагоди Дня української писемності та мови.

9 листопада. Харків.
На площі Свободи розгортають наметове містечко проти результатів виборів міського голови «За чесні вибори».

Уповільнене перезавантаження

ПОЛІТИЧНИЙ ТИЖДЕНЬ

Минулого тижня у кількох регіонах відбулися перші сесії обласних рад нового скликання, які обрали нове керівництво. Деякі облради визначилися з фракціями та постійними комісіями. Однак «у передовиках» опинилися лише Донецька, Дніпропетровська, Луганська та Вінницька області. Хоча результати місцевих виборів мали оголосити до 10 листопада, через безліч судових позовів процес затягнувся. У Центрвиборчкомі обіцяють, що остаточні результати стануть відомі цього тижня. Оскільки, за словами заступника Голови ЦВК Андрія Магери, ЦВК досі не отримала від тервиборчків підсумкові дані щодо явки виборців і самого голосування. Окрім того, в неділю майже на восьмистах виборчих дільницях країни відбулося повторне голосування з виборів до сільських, селищних, міських чи районних рад.

10 листопада.
Зустріч Голови Верховної Ради України Володимира Литвина із Президентом Палати представників Республіки Кіпр Маріосом Карояном.

11 листопада.
У Калуському районі на Івано-Франківщині Президент України Віктор Янукович взяв участь у церемонії виведення на проектну потужність нового виробництва хлору і каустичної соди ТОВ «Карпатнафтохім».

Проблему виборів не зміг оминати під час робочої поїздки на Івано-Франківщину і Президент України Віктор Янукович, хоча її основною темою була екологічна ситуація в регіоні. Під час зустрічі з новообраними міськими головами в Калуші глава держави не лише пообіцяв підтримку центральної влади, а й жорстко попередив, що градоначальники, навіть якщо вони обрані від опозиційних політичних сил, повинні займатися не політикою, а проблемами міста та городян: «Як голова міста може бути в опозиції? Та я їм голови повідкручую! Якщо він не займатиметься каналізацією, водою, газом, перспективи не буде. Та й люди не будуть терпіти».

Обговорювали і майбутні вибори до Верховної Ради — проводити їх у березні наступного року чи в жовтні 2012-го? За пропорційною, тобто партійною, виборчою системою чи повернути мажоритарку? Про це дискутували на засіданні спеціальної робочої групи в Адміністрації Президента за участю глави держави та Голови Верховної Ради Володимира Литвина. Більшість зійшлися на тому, що через п'ять місяців провести парламентські вибори буде складно і з технічної точки зору, і з огляду на недосконалість законодавства та фінансові проблеми у державі. Президент доручив підготувати Виборчий кодекс, у якому мають бути чітко визначені правила проведення виборів на всіх рівнях — від місцевих до парламентських та президентських. Цього тижня очікуємо рішення Конституційного суду щодо дати наступних виборів до Верховної Ради.

Ще однією знаковою подією стали нові кадрові призначення — Віктор Балога очолив Міністерство з питань надзвичайних ситуацій, яке не мало очільника ще з липня, після гучної відставки Нестора Шуфрича. Всупереч приказці, що двічі в ту саму річку не вступиш (Балога вже керував МНС у 2005—2006 роках). А колишнього Генпрокурора Олександра Медведька призначено першим заступником секретаря Ради національної безпеки та оборони. Це вже давня традиція — працевлаштовувати звільнених високопосадовців до РНБО.

А у парламенті, незважаючи на відсутність пленарних засідань, кипіла робота над новим Податковим кодексом. Комітет з питань податкової політики разом із Мінфіном доопрацював законопроект до другого читання. Після ухвалення Кодексу в першому читанні надійшло понад чотири з половиною тисячі поправок. Третину з них враховано. Керівники комітету та уряду назвали проект кодексу «компромісом між владою і бізнесом», опозиція, звісно, залишилася невдоволеною. Вирішальне голосування за «економічну конституцію» планують провести 16 листопада. Однак спокійної ситуації у сесійній залі парламенту та під його стінами не прогнозує ніхто: підприємці, представники малого та середнього бізнесу готують чергову акцію протесту, а депутати-опозиціонери поки що не розкривають свої політичні карти.

Юліана ШЕВЧУК.
Фото Олександра КЛИМЕНКА, Анастасії СИРОТКІНОЇ, прес-служби Президента України та Укрінформу.

12 листопада. Луганськ.
Голова Луганської обласної державної адміністрації Володимир Пристюк, голова фракції Парії регіонів у Верховній Раді України Олександр Ефремов під час першої сесії Луганської обласної ради шостого скликання.

За даними Мінагрополітики, середньозважені закупівельні ціни на пшеницю становлять, залежно від класу, 1496—1608 гривень за тонну (торік на цей час були 936—1078 грн./т), жито — 1332 грн./т (750), кукурудзу — 1540 (1062), ячмінь — 1612 (855), соняшник — 4018 (2400), сою — 3170 (3201), ріпак — 3759 грн./т (2775 — у 2009—му)

Уже нинішнього року в Україні може запрацювати електронне врядування, стверджує голова Держкомітету з питань науки, інновацій та інформатизації *Володимир СЕМИНОЖЕНКО*, що, зокрема, дасть змогу перейти на обмін електронними документами між держорганами. Водночас, як діятиме запропонована система в сільській місцевості — не зовсім зрозуміло

КОЛОНКА ОГЛЯДАЧА

Квотна метушня
Наприкінці минулого тижня в країні поділили квоти на продаж зерна нового врожаю за кордон. Сталося це майже через місяць після запровадження обмежень на експорт українського збіжжя.

Нагадаємо, ухваленою раніше урядовою постановою до кінця року з країни дозволено вивезти 2 мільйони тонн кукурудзи, 500 тисяч тонн пшениці, суміші пшениці і жита, полби, 200 тисяч тонн ячменю та по тисячі тонн жита і гречки.

Якщо керуватися інформаційним повідомленням, повністю вибрали ліміти поставальники пшениці та ячменю. А ось бажаючих продавати кукурудзу виявилось менше — розподілено лише 1 мільйон 114 тисяч тонн зерна королеви ланів. Пояснення такої, на перший погляд, дивної ситуації (качанистої зібрали ж бо чимало) просте — розподіл квот, відповідно до постанови, «здійснюється на підставі заявки, поданої Мінекономіки суб'єктом господарської діяльності за встановленою міністерством формою... Разом із заявкою суб'єкт господарської діяльності подає висновок Мінагрополітики про наявність у нього обсягу сільськогосподарської продукції, зазначеного у заявці, та спроможність її експортувати... Загальний обсяг квот розподіляється комісією пропорційно обсягам, зазначеним у висновках Мінагрополітики».

Так от, стверджують учасники зернового ринку, аграрне відомство «не встигло» (чи не захотіло) вчасно надати висновки про наявність в окремих потенційних експортерів зазначеного у заявці обсягу сільськогосподарської продукції та спроможність її експортувати. У такій примітивний спосіб були, нібито, відсічені «небажані» компанії. І уряду навіть не довелося змінювати чинний механізм розподілу, хоча ще недавно окремі високопосадовці наполягали на продажу зернових квот через аукціон. Мовляв, треба відійти «від корупційної складової».

Узагалі, цьогоріч з розподілом квот дивна ситуація. Тільки й розмов, що розподіляли своїм. А про плани обмеження експорту збіжжя країна дізналася ще у серпні, потім — незрозуміла кількомісячна пауза. Хіба для того, щоб зацікавленим у продажах за кордон суб'єктам вистачило часу зорієнтуватися, й щоб приходили до владних кабінетів не з порожніми руками? Тепер торговці збіжжям жартують: квоти ділили за принципом «залиш портфельчик усяк сюди вносящий».

Можливо, певні обмеження на експорт збіжжя й виправдані. Звісно, треба стежити за тим, щоб доморощені «вельмишановні» зернотрейдери не повозили геть усе збіжжя за межі держави й щоб потім ми не залишилися «на бобах». Як це якось вже було — після чого зерно докуповували за межами країни. А коли бракує збіжжя — є небезпека, що й паляниця почне дорожчати. Але, з другого боку, квоти треба розподіляти прозоро, а не як нині — «згідно з купленими білетами».

Галина КВІТКА.

Фермери не здаються

Приватних господарів з Колісників не залякали навіть палії

ПРОТИСТОЯННЯ

Увечері, через день після виборів, мешканці села Колісники Ніжинського району Чернігівщини були потривожені шумом, схожим на стрілянину, з боку колишньої ферми. Вибігши на подвір'я, усі побачили, як горить телятник, тріскається на ньому шифер. Пожежна з Ніжина примчала через двадцять хвилин, потім з'явилася ще одна — з Вертіївки. Та вони вже не могли пересилити вогонь. Адже голова селянського фермерського господарства «Любава» Валентина Скрипка зберігала у тваринницькому приміщенні 12 тонн соломи, 15 тонн сіна, оприскувач, до 40 кубометрів шалівки.

Усе це вигоріло, ніби його й не було. Залишилися лише стіни з ракушняка та металеві підпорки даху, брухт з агрегату.

— Це підпал, — не сумнівається Валентина Володимирівна. — Така мені помста, що перемогла на виборах і стала депутатом райради, а вони знову опинилися у програвшій в селі, не їхня людина набрала більшість голосів при виборах сільського голови.

Затим додає:

— На нас з чоловіком, а також сільського голову Анатолія Рибку, ще у серпні була надіслана скарга в область, де ми фігуруємо як «мафія». Зазначу, що ми з ним у різних партіях, але ж вболіваємо за село, у міру своїх можливостей розв'язуємо наболілі проблеми. Наші опоненти думали ще до голосування вивести нас з виборчого процесу, залякати перевіркою. Та по-їхньому не вийшло. Люди обрали нас. Ось і вирішили наші опоненти нас пустити за полум'ям.

Конфлікт у селі вже триває майже 10 років. Річ у тім, що чоловік Валентини Скрипки Микола Дмитрович був 17 років головою місцевого господарства. При ньому Колісники газифікували, і до будівництва у селі церкви він теж причетний. Колгосп під його керівництвом збудував у сусідній Григорівці нову школу, проклав у населених пунктах 18 кілометрів асфальтівок. У кінці 1990-х господарство розпалося на два сільгосппідприємства (одне — в Григорівці, друге — в Колісниках). Отой поділ майна, паїв, боргів

фактично призвів до занепаду обох і тривалого напруження між учасниками цього процесу. Микола Скрипка сім років працював виконавчим директором комбикормового заводу. А його дружина Валентина (закінчила свого часу, як і чоловік, сільгоспакадемію) взялася 2001 року фермерувати. У 2003 році їй селяни передали в оренду 100 земельних паїв (разом вона обробляє 187 гектарів землі) та майна на 450 тисяч гривень.

У селянському фермерському господарстві «Любава» нині чотири трактори, один зерновий комбайн, техніка для збирання сіна, вирощування картоплі.

А ще удома у Скрипок — 4 корови, бик, 40 свиней, 80 гусей, 80 курей, 60 качок.

Таких людей, які мають стільки живності, у селах одиниці. Бо це важка щоденна праця. При цьому Скрипки мають вигляд, як у інтелігентів.

— Корів доїмо дойльним апаратом, — зізнається Валентина Володимирівна.

Так, вона часто недосипає. І не може з'їздити на море влітку. Та все-таки у нинішніх реаліях не плачеться, а має відносно добрий для села заробіток.

Цей рік для родини не був вдалий. Через посуху зібрали поганий урожай соняшнику, зернових. Але мали стабільний заробіток від проданого молока,

свинини. М'ясо гусей, курей, качок консервують і забезпечують ним себе та молоді родини сина та дочки, що проживають у місті. Велику надію покладають на вирощування насінневої картоплі. Фермерське господарство затверджене Міністерством агрополітики як базове з вирощування елітного матеріалу бульб. Перший урожай супереліти вже отримали на двох гектарах.

— Ми його не продавали, — каже Микола Скрипка, — а заклали у сховище. Наступного року вирощуватимемо насіннєві бульби на п'яти гектарах. Продаватимемо еліту населенню — у районі сортооновлення ніхто особливо не переїмається.

Чи здадуть Скрипки худобу на м'ясо після пожежі? На це запитання багато хто у Колісниках шукає відповіді. Адже як тваринами пережити зиму без сіна? Та попри значні збитки від пожежі Скрипки не втрачають оптимізму:

— Наперекір паліям — вистоїмо! І зиму переживемо. Ось сват зателефонував — привезе машину сіно. Та й друзі обіцяють допомогти.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

На знімку: фермер Валентина Скрипка: «Оце все, що залишилося...».

Фото автора.

«Не сіяли і не сіятимемо»

РЕАЛІЇ

У Житомирській області 1 мільйон 23 тисячі гектарів ріллі. Більш як третина — 369 тисяч гектарів — не використовується: заростає бур'янами чи самосійним лісом, з них, зокрема, близько 40 тисяч гектарів таких, що передані в оренду інвесторам.

В Лісостепу гектари родючіші...

За умовами ведення сільськогосподарського виробництва область ділять на три зони. На лісостепову припадає 36 відсотків ріллі, 18 — на перехідну, решта 46 відсотків — то поліська зона. В Лісостепу обробляють майже всі землі.

Попільнянський район належить до тих, де аграрний сектор потужно розвивається. Діє 16 великих сільгосппідприємств. У 12 з них господарюють, як висловився голова райдержадміністрації Ігор Погребенник, «свої люди», чотири агроформування належать зовнішнім інвесторам. Діє 65 фермерських господарств. Землі родючі. Кукурудза видала, наприклад, в Почуйках по 99 центнерів зерна з гектара, у Сокильчі — по 85. Наступного року, переконаний керівник району, зернових разом з качанис-

тою завдяки ширшому використанню нових технологій буде зібрано 200 тисяч тонн. Цьогоріч зріс інтерес до буряківництва. Одне слово, є стимул вкладати гроші в розвиток виробництва, отримувати прибутки.

Не в усіх південних районах вдалося зберегти після реформування стільки колишніх колгоспів, які продовжують розвиватися на новій законодавчій базі. Тож дві третини переданої в оренду землі в Лісостепу обробляють тепер зовнішні інвестори.

У них є чого повчитися. Хтось уже збудував, а хтось ще буде сучасні елеватори, хтось — нові зерноочисні та зернокалібрувальні заводи, картоплесховища. На сортодільницях у найпотужніших з них по чотири, а то й сім десятків сортів соняшнику, кукурудзи. Саме завдяки інвесторам у південних районах області значно розширилися посівні площі. Водночас із ними пов'язано дві сер-

Мал. Олексій КУСТОВСЬКОГО.

йозні проблеми. Перша — це грубі порушення в дотриманні сівозмін, бо відзначається значне навантаження інтенсивних культур, зокрема ріпаку, соняшнику, сої, кукурудзи на зерно, що призводить до виснаження ґрунтів. Друга проблема — лише частина з них займається тваринництвом.

Одні не можуть, іншим не вигідно

А в північних районах і картина, і проблеми зовсім інші. Контраст можна передати цифрами. Орендна плата в лісостеповій зоні становить від 280 до 380 гривень за гектар. А на Поліссі вона

в три—п'ять разів менша, зокрема, в Коростенському, Малинському, Ємільчинському, Радомисльському, Народицькому районах — 70—180 гривень за гектар. Але й таку дешеву землю мало хто хоче брати. Бо дешева вона саме тому, що для того, аби отримати прибуток, треба спершу багато вкласти. На Поліссі обробляється 48 відсотків ріллі, а в Черняхівському районі взагалі лише третина.

Щось вирощувати на полях часто-густо просто нікому — колишні КСП розпалися. В оренду в області передано 46 відсотків розпайованих площ. Лише кожен двадцятий власник державних актів індивідуально

У цукроварів — вдалий затяжний сезон

ПЕРСПЕКТИВА

На Вінниччині давно не переробляли буряки так довго, як цьогоріч. Деякі заводи запаслися сировиною у такій кількості, що роботи вистачить аж до січня. Саме величезною кількістю заготовлених солодких коренів пояснюють фахівці подовження сезону їх переробки. Цукру, за прогнозами, буде значно більше, ніж торік. Саме тому в регіоні порушують питання про його реалізацію за межі держави, зокрема до Росії...

Одне з підприємств краю — Томашпільський цукровий завод розпочав нинішній виробничий сезон ще наприкінці серпня. Другого вересня тут уже зварили більше трьохсот тонн солодких кристалів. На початок листопада мають 15 тисяч тонн цукру.

«Роботи нам вистачить ще на весь грудень, — уточнює головний технолог підприємства Галина Голуб. — По-перше, агрокомплекс «Зелена долина», до складу якого входить цукрозаовод, збільшив посіви буряків, по-друге, корені цього року і важчі, і солодші. Дотепер возимо сировину з поля. Єдине, що негативно позначається на їхній якості, перепади температур. Така вже особливість цьогорічної погоди — то пече, то дощить.

На заводі вдосконалили схему виробництва, що сприяє збільшенню виходу цукру і поліпшенню його якості. Повністю комп'ютеризовано дифузійне виробництво і процес випарювання кристалів з соку. На цих ділянках жодна операція не виконується вручну, запевняє Галина Голуб: «Не треба вже, як це було раніше, закручувати чи відкручувати вентиль, або заглядати через скельце в апарат, щоб проконтролювати температуру».

Водночас комп'ютер витіснив з підприємства понад сто робітників. Утім, директор агрокомплексу Роман Мазур переконаний: вдосконалювати процес виробництва цукру

потрібно й надалі. Технічний прогрес не можна зупинити — від нього можна тільки відстати. До речі, у 2011-му виповнюється 155 років з часу заснування заводу. Від колишньої цукроварні збереглися тільки стіни...

— Без роботи людей не залишаємо, — уточнює співрозмовник. — Агрокомплекс має кілька структурних підрозділів. Найбільше робочі руки потрібні у тваринницькій галузі. Бажаючи можуть попрацювати і в рослинництві — в обробітку 15,5 тисячі гектарів, як кажуть, поле велике...

Томашпільські цукровари сподіваються, що вироблять у нинішньому сезоні білих кристалів більше, ніж у попередні роки. Загалом десять заводів, що працюють цьогоріч на Вінниччині, уже зварили понад 200 тисяч тонн солодкого піску. У підсумку, за попередніми підрахунками, область отримає 250—270 тисяч тонн цукру. Тож не дивно, що ціни на нього у краї знижуються і у роздрібній, і в оптовій торгівлі.

Керівництво області дедалі частіше заявляє про необхідність реалізації цукру... до Росії. Вінниччина, уточнив голова облдержадміністрації Микола Джига, має можливість продати від 100 до 150 тисяч тонн цукру до Свердловська. А за виручені кошти придбати для лікарень та поліклінік якісне медичне обладнання, яке виробляють на Уралі.

На яких умовах вінниччани зможуть реалізувати цукор до Росії, залежатиме від рішення уряду сусідньої держави стосовно ввезення на свою територію українського солодко-го піску.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Фото автора.

ДО РЕЧІ

Уряди Росії та України обговорюють можливість безмитного ввезення до РФ щорічно 150—300 тисяч тонн цукру українського виробництва. Нині податок становить 300 доларів за тону, що робить український цукор неконкурентоспроможним на російському ринку. Північні сусіди обіцяють визначитися з цим питанням до кінця листопада. Щоправда, російське цукрове лобі виступає категорично проти безмитного ввезення цукру з України.

До вилучення РФ українського цукру з режиму вільної торгівлі наша держава поставляла на російський ринок до 60 відсотків виробленого продукту.

близько 100 тисяч тонн зерна (за врожайності 25 центнерів з гектара). Або — 800 тисяч тонн картоплі. Використання цих земель дали б сотні робочих місць, а бюджетні надходження зросли б на шість—сім мільйонів гривень.

Важелів впливу на фіктивних інвесторів місцева влада не має. Заступник голови облдержадміністрації Микола Дейсан повідомив, що вже не раз зверталися з листами до прокуратури, навіть просили Кабінет Міністрів урегулювати це питання постановою, а Верховну Раду — внести зміни до закону про оренду земель. Такої проблеми, каже він, немає в південніших областях — там війна за гектари. Тут — вагання, вичікування, раптом вдасться якийсь бізнес на цій землі зробити. А ще ж — надра внизу...

На думку Миколи Дейсана, потрібно, щоб третьою стороною договору про оренду землі виступали чи то районне управління земельних ресурсів, чи районна державна адміністрація або ж управління сільського господарства. І з боку держави контролювали б, чи раціонально використовуються земельні ресурси, й мали право розірвати договір.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Так заявляють деякі так звані інвестори, які не обробляють орендовані площі

використовує землю. А 131 тисяча часток нікому не потрібні. Зрозуміло, годі сподіватися на відновлення сільгосппідприємства без великих фінансових вливань там, де вже й техніки немає, бо її або кредитори забрали, або ж самі селяни — за борги у зарплаті. Без грошей справи з місця не зрушиш. Але, хай як це парадоксально, є питання і в тих поліських селах, куди прийшли інвестори.

Ось що каже з цього приводу голова Коростенської райдержадміністрації Володимир Арешонков:

— Так звані інвестори прийшли в район, взяли не по одній тисячі гектарів, уже кілька років значаться у нас. З одного боку, їх присутність дає певний позитив: взяли землі, які не оброблялися, уклали угоди з людьми, справно сплачують за оренду. Тобто юридично ніби все правильно. Але жодного гектара за ці роки вони не обробляли. Один з керівників такої структури заявив у райдержадміністрації в присутності спеціалістів: «Не сіяв і не сіятиму». Запитую: «Чому?». Каже: «Є, мовляв, проблеми, його не розуміє держава, тому нічого не робитиме». Схожа ситуація не тільки в нашому районі. А в черзі стоїть ще низка фірм, щоб

узяти тисячі гектарів. Але як змусити їх обробляти ріллю? Проблема ж у тому, що зобов'язання начебто виконують — за оренду розраховуються...

Голова Червоноармійської РДА Станіслав Карпінський додає:

— У нашому районі інвестори орендували тисячі гектарів землі. Вони й обіцяли грошей за оренду не виплачують. Взяли землю, щоб «застовпити». Тепер виходить, що й сільгоспформування не можуть працювати. Тобто інвестори й самі нічого не роблять, і комусь не дають. А договори зареєстровані так, що розірвати їх непросто. Хоча й підключаємо юристів. Це ж треба робити через суди. Бабуся чи дідусь туди не поїде, бо це пов'язано ще й із судовими витратами. Ми вивчали ті договори оренди. Там є пункт про першочерговість купівлі землі орендарем. Якби договір не був зареєстрований у державному реєстрі, його можна було б розірвати на рівні району. А так виходить, що держава захищає таких от орендарів.

Як знайти важелі впливу

Одна з великих компаній орендує в Україні понад 300

тисяч гектарів землі й майже всю обробляє, зокрема, і в Радомишльському районі Житомирщини. А от у Червоноармійському та Володарсько-Волинському районах поля, на які вона оформила договори, не засіваються. Ще один приклад по Червоноармійському району. Там керівник агроформування вже й руки опутив. Кілька років йому обіцяли власники надати необхідні ресурси, то він і в райдержадміністрації обіцяв: восени казав, що навесні сіятимуть, навесні запевняв, що сіятимуть восени. Тепер мовить: вже їм не вірю.

До речі, саме в Червоноармійському районі найбільші площі незасіяних інвесторами земель — 7,3 тисячі гектарів. Це 83 відсотки від узятих в оренду. В Овруцькому районі таких полів 4,5 тисячі гектарів — третина, в Черняхівському 4,3 тисячі — дві третини, в Баранівському 4 тисячі — більше половини. Загалом по області так набирається майже 40 тисяч гектарів. Для порівняння: фермери і сільгосппідприємства, в які не вкладалися інвестиції, не засівають 15 тисяч гектарів. Підраховано, землі, які сьогодні не обробляються інвесторами, могли б дати

Дідусь позаздирив би онукові

22-річному Андрію Токарському (на знімку) із села Новоукраїнка Млинівського району довірили сучасний бурякозбиральний комбайн «Холмер». І не пожалкували, бо нинішнього сезону, сівши за його кермо, молодий механізатор довів свою високу професійність.

На жаль, найсучасніша техніка під час гарячої збиральної пори теж ламається. До своєї першої поломки у нинішньому сезоні «Холмер», на якому працює Андрій Токарський, викопав цьогоріч цукристі майже на тисячах гектарах. А зупинився він через поломку шнекового підшипника. Як і належить, Андрій одразу повідомив про те, що сталося, у ремонтну бригаду. Водночас не став очікувати, доки прибудуть із запчастиною ремонтники, а сам взявся вибити пошкодженого підшипника. Справа ця, як кажуть інженери, не з простих: тут потрібна не так сила, як вправність рук. Андрій вправився. Так що ремонтникам, які прибули на місце події буквально через двадцять хвилин, залишалося лише запускувати новий підшипник.

— З нього неодмінно вийде першокласний спеціаліст, — каже про свого молодшого колегу Андрій Бронфін — чи не найтитлованіший з усіх механізаторів приватного підприємства «Агро-Експрес-Сервіс» (це господарство нового типу, займається вирощуванням сільськогосподарських культур на 24 тисячах гектарів у Млинівському, Демидівському, Радивилівському районах Рівненщини, а також у Кременецькому районі Тернопільської області. — Авт.), котрий має на своєму рахунку державні нагороди. — І доказ цьому — нинішній бурякозбиральний сезон — перший для Токарського. Моє завдання — якісно та швидко повантажити на автомобілі закатовані «Холмером» буряки. Але як не стараюся — ніяк не можу встигнути за Андрієм. Завантажу один катг... Дивись, а він вже два накопав. Просто молодець...

Загалом професійність Андрія Токарського з'явилася не на голому місці. Тут, зокрема, діалося взнаки те, що його дід був комбайнером, щоправда, працював не на такій новітній техніці, як онук, зате сумлінно. Часто брав Андрія на жнива, щоб наяву бачив, як плекається хліб. Хороші теоретичні та практичні знання почерпнув Андрій, навчаючись у Мирогощанському технікумі, де здобув фах механіка сільськогосподарських машин. З даного приводу чи то жартома, чи то всерйоз його колеги кажуть, що Андрій не просто механізатор, а механік-механізатор.

А ще Андрій Токарський — чуйна людина. Переживши смерть батька, нині допомагає своєму брату Олександру та сестрі Ірині, котрі після закінчення школи продовжують навчання. Зрештою, кожен із односельців тільки гарно відгукується про Андрія Токарського, який славню починає свій трудовий шлях.

Євген ЦИМБАЛЮК, Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Фото Євгена ЦИМБАЛЮКА.

Вакцинація: ну подумаєш, укол...

Обов'язкових щеплень не додасться, а число рекомендованих збільшиться

Раніше запитання: «Бути чи не бути вакцинації у нас у країні?» ніхто не ставив. Прищеплювалися масово і свідомо, тому що так треба. У демократичному соціумі почали виникати сумніви — а чи треба? ЗМІ інформують громадськість про летальні наслідки і ускладненнях, нібито пов'язані з вакцинацією. Жертвами стають діти, переважно до року. Однак офіційно Мінорони здоров'я в більшості випадків не визнає цього зв'язку. Неофіційно кажуть: мовляв, такі «погіршеності» були завжди, але їх замовчували. Побічні ефекти після вакцинації можуть бути, але вони мізерно малі порівняно з ускладненнями і смертельними випадками від епідемії.

Перед вакцинацією дитина не повинна хворіти і температури. За цим у нас ретельно стежать. А от у Фінляндії, приміром, легкий кашель і температура 37,2 не є протипоказанням для щеплення. Там головне, щоб батьки й дитина були готові морально і психологічно до цього.

У нас такої готовності, мабуть, немає. А фахівці кажуть про зниження імунітету, в тому числі й колективного. Тому найближчим часом прогнозують нові епідемії. Які саме — покаже час.

Щоправда, після епідемії грипу й паніки, що охопила Україну, та й багато країн світу торік, виникають сумніви, чи справді такий страшний звір?

Керівник бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні Ігор Поканевич спростовує звинувачення на адресу ВООЗ про штучно підкладену грипозну «свиню» для задоволення бізнес-інтересів певних фармакологічних компаній.

— Багато країн проведеною вакцинацією від грипу зупинили його циркуля-

цію. На жаль, в Україні кампанія масової вакцинації не почалася. Що стосується прогнозів на 2010—2011 роки, то існує досить великий ризик епідемії, то-

Паралельно з вакцинальною кампанією в будь-якій країні світу є антивакцинальний рух — слабкий або потужний.

У нашому суспільстві склалося нега-

ної хвороби страждали 40—70 тисяч людей. У 80-х роках минулого століття захворюваність зменшилась настільки, що в суспільстві з'явилися розмови про те, що не варто прищеплюватися, якщо вже немає епідемії. Багато хто просто відмовлявся від щеплень. І починаючи із середини 90-х тих, хто захворів на дифтерію, було 5,5 тисячі. А 1995 року було зафіксовано 150 смертельних випадків. І тільки ці летальні наслідки вплинули на рішення багатьох громадян: все-таки треба вакцинуватися.

Нині в Україні — ризик зростання захворювання на поліомієліт. Випадки зареєстровано в Таджикистані та Росії. Наша країна — транзитна, до того ж в українців знижений колективний імунітет, а кількість щеплених від поліомієліту менша, ніж у східному регіоні, — так аргументують свої побоювання імунологи.

Стверджують, незважаючи на небезпеку нових епідемій, що кількість обов'язкових щеплень (їх 12, і їх прописано в Календарі щеплень) не збільшиться. А от рекомендованих стане більше. Серед останніх, наприклад, вакцинація від папіломовірусу.

...Син колеги став на облік у студентську поліклініку. Сказав, що втратив медичну картку. Лікар завів нову, і зі слів хлопця, ставлячи «навідні запитання», записав щеплення, які йому робили протягом життя...

Нині кажуть про необхідність введення в Україні вакцинального паспорта. У ньому буде наведена «прищеплювальна» історія кожного громадянина. Щоправда, знову виникає запитання про добровільність і примусовість цього заходу.

Ольга ВАУЛІНА.

Мал. Вадима СИМІНЮГИ.

му що багато громадян не перехворіли й у них не виробився імунітет до хвороби.

Торік пік епідемії грипу припав на 28 жовтня. Це було набагато раніше, ніж у попередні роки. Точної дати атаки масового захворювання в цьому сезоні епідеміологи назвати не можуть.

Головна місія охорони здоров'я — попереджати захворювання. І зробити це можна за допомогою профілактики. Крайшм способом є вакцинація. Нічого іншого поки що не придумали.

тивне ставлення до вакцинації загалом. Мовляв, багатьох хвороб уже практично немає, то навіщо від них прищеплюватися?

— Та цих недуг немає саме тому, що виробився колективний імунітет завдяки масовій вакцинації. Якщо він знизиться, то ризик занедужати в кожного члена соціуму підвищиться, — вважає лікар-імунолог Наталія Винник. — До 1932 року, поки не почалася масова вакцинація від дифтерії, щорічно від цієї інфекцій-

Скільки коштує крапелька крові

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, на одну людину має бути заготовлено 12—15 мілілітрів донорської крові на рік. Переливання крові або її клітинних компонентів від донора реципієнтові можна розцінювати як трансплантацію тканини. Саме це в багатьох випадках рятує життя людині.

Живі ліки

На відміну від інших регіонів України, на Луганщині немає дефіциту донорської крові. Тут на кожного жителя області її заготовлюється навіть трохи вище норми, встановленої МООЗ, — 15,6 мілілітра. Активний донорський рух цілком пояснений. По-перше, він має глибоку традицію, котру, на щастя, не змінив час. Як відомо, на Луганщині основне місце посідають вугільна, хімічна, металургійна та інші провідні галузі промисловості, є розвинені залізнична й автомобільна мережі. Наявність великих промислових підприємств створює високу ймовірність розвитку техногенних аварій і катастроф, результат яких найчастіше — людські жертви. У таких випадках населення області традиційно виявляє свою співчутливість і намагається допомогти потерпілим. Одне слово, умови області диктують необхідність створення достатнього запасу крові на випадок виникнення надзвичайної ситуації. Друге не менш важливе значення має той факт, що донорська кров у Луганську безкоштовна. Іншими словами, до-

нори віддають її безоплатно, й так само чинить обласна станція переливання крові, передаючи кров, компоненти з неї та препарати до медичних установ. На відміну від Києва й деяких інших областей, де донорську кров для хворого родичі купують за гроші, в Луганській області таке не практикується.

У нас завжди є незнижуваний запас, — розповідає головний лікар Луганської обласної станції переливання крові Олена Фролова (на зймку вгорі). — Наприклад, кожної резус-негативної групи крові — не менш як 1,5 літра, резус-позитивної — не менш як 3 літри. Запас еритроцитної маси і плазми становить у межах 100 літрів. Усе це можна отримати від 200 донорів. І якщо з якихось причин у день у нас немає такої кількості донорів, ми організуємо виїзди нашого персоналу в міста та райони області. Ситуацій, коли був би відсутній необхідний запас донорської крові та препаратів із неї, у нас поки що не ставалося. І тут я мушу сказати, що наші люди дуже співчутливі до чужого лиха. Коли в місті відбуваються різні резонансні події з людськими жертвами,

як, наприклад, вибухи кисневих балонів у міській лікарні, до нас приходять маса добровольців. Ми, зрозуміло, не відмовляємося від нових донорів, навіть якщо у крові не маємо потреби. Шляхетність людей повинна мати підтримку. Мене тішить те, що останнім часом добровільними донорами дедалі частіше стають молоді люди. Якщо раніше ми приймали здебільшого жителів 40—45-річного віку, ще вихованих на радянських традиціях, то сьогодні спостерігається стійка тенденція омолодження армії донорів. Це студенти, учні, молоді робітники.

Усе залежить від донора

Почнемо із хрестоматійного. Кров — це основне життєве середовище, від її якості залежать усі процеси в органах і клітинах людини. Отже, хороша якість є ключовим моментом під час їхнього виробництва. На жаль, Луганщина має високі показники захворюваності на ВІЛ-інфекції, туберкульоз та вірусний гепатит. У цьому разі на першому місці стоїть забезпечення саме безпеки донорської крові. Це завдання допомагає вирішувати лабораторія, що робить ПЦР-аналіз. Завдяки такому аналізу значно скорочується період «сіронегативного вікна», коли людина може бути вже інфікована, але за допомогою рутинних методів дослідження це виявити неможливо. Інша лабораторія контролює не тільки якість донорської крові, а й препаратів із неї. Оскільки ці препарати піддаються хімічній і фізичній обробці, а потім вводяться внутрішньовенно, необхідно, щоб вони були стерильні, не викликали побічних реакцій і ускладнень.

— Якість одержуваних компонентів і препаратів крові багато в чому залежить від добору донорів, — уточнює Олена Фролова. — Буває так, що людина приходить здавати кров, не підозрюючи про те, що страждає на хронічні захворювання. Наприклад, через виявлення вірусного гепатиту С бракується близько 2 відсотків донорської крові. І якщо раніше серед добровольців частіше зустрічався сифіліс, то сьогодні ми більше реєструємо ВІЛ-інфікованих людей. Щоправда, із загальної кількості донорів вони становлять невисокий відсоток — лише п'ять сотих, але й цей показник нас насторожує.

Фото автора.

Однією з умов поліпшення якості донорської крові та препаратів з неї є наявність сучасного устаткування. Стосовно цього в Луганська є чого повчитися. Конкретно йдеться про увагу обласної влади, що приділяється службі крові. Щорічно її структури отримують нове оснащення, освоюють сучасні технології. Наприклад, сім станцій переливання крові області мають апарат для проведення автоматичного плазмафереза, за допомогою якого від кожного донора можна заготувати до одного літра плазми. Наприкінці минулого року Головне управління охорони здоров'я придбало дороге обладнання — фракціонатор клітин крові, що дає змогу автоматичним методом заготовлювати тромбоцити — формені елементи, які використовують для лікування гематологічних та онкологічних хворих. Для Луганщини, котра має високі показники захворюваності на рак, це дуже важливо. До речі, в Україні таке обладнання мають лише п'ять станцій переливання крові. Цього року планується придбати гематологічний аналізатор і апарат ультрафільтрації для виробництва імуноглобулінів.

Але, як відомо, не все залежить від бажання й можливості регіону, служби крові й самих трансфузіологів. В Україні, на жаль, досі не впроваджено процедуру вірусної інактивації. Якщо, скажімо, вірусний агент

потрапляє у кров, то проведення цієї процедури дає змогу його знищити завдяки впливу радіаційних гамма-променів. Кров у цьому разі стає абсолютно безпечною щодо передачі вірусних агентів. У всіх розвинених країнах ця процедура обов'язкова й проводиться успішно. В Україні такої практики немає, хоча розмови навколо цього точаться давно. Загалом слід зауважити, що проблемам служби крові в нашій країні приділяється недостатньо уваги. Скажімо, сьогодні станції переливання крові працюють із закордонними гемоконсервантами — німецькими, польськими, тоді як наші вчені, у тому числі й луганські, мають свої напрацювання зі створення вітчизняного аналога. Так, нинішній начальник Головного управління охорони здоров'я Павло Малиш свого часу очолював Луганську обласну станцію переливання крові й захистив докторську дисертацію з питань збереження морфологічної активності еритроцитів на етапах зберігання. Сьогодні мова йде про проведення клінічних випробувань, і за їхніми результатами можна говорити про промислове виробництво консерванту. Але заважає проблема, що набила оскому, — відсутність фінансування.

Алла АНТИПОВА.

Луганськ.

На зймку: в лабораторії. Фото з архіву Олени ФРОЛОВОЇ.

Молодіжне житло: шанси, перспективи, дійсність

За даними Міністерства сім'ї, молоді та спорту, з 2,5 млн. молодих родин в Україні 800 тисяч потребують поліпшення житлових умов. Тільки 33% молодих пар проживає окремо від батьків. 11% — живе в комуналках, 14% — винаймає житло, а 30% — узагалі не мають власної квартири.

Років 5—6 тому у молоді з'явилася хоч і примарна, але все-таки надія вирішити питання власного кутка завдяки пільговим програмам іпотечного кредитування, підтримуваним Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву. Зі скрипом, але механізм працював, поки економічна ситуація в державі була більш-менш на підйомі. Однак під час кризи програма дала серйозний збій. Держава виявилася неспроможною платити за взятими на себе зобов'язаннями, стабільний долар різко «підскочив», багато молодих людей залишилися без роботи й з істотними боргами...

Безвихідність ситуації, на думку психологів, найчастіше стає причиною розлучень молодих родин. Адже відсутність власного житла й необлаштованість побуту — погані супутники для створення нової молодієї сім'ї. Вони породжують невпевненість у завтрашньому дні, падіння народжуваності, загострення демографічної ситуації...

Сигнал для населення

Майже дев'ять місяців нова влада міркувала над проблемою. І от про молодіжне житло нарешті знову заговорили: чиновники, народні депутати, вчені.

— Програма будівництва житла для молоді стоїть на місці. А на деяких етапах — навіть мінусує, — самокритично визнає **новий керівник Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву Леонід Рисухин**. Чиновник навіть не намагається списати виниклі проблеми на фінансово-економічну кризу. Просто констатує факт: після 2004 року, коли за рахунок коштів держави були видані кредити молодим родинам на рекордну суму більш як 120 млн. гривень, програма пільгового кредитування постійно скорочувалася. А 2009 року взагалі залишилася без уваги держави.

— Через недофінансування програми з часткового компенсування відсотків за кредитами комерційних банків у 2009 році станом на 1 січня 2010 року з'явилася значна заборгованість, — продовжує Рисухин. — Проблема загострилася ще й через несвоєчасне прийняття бюджету на поточний рік. Все це спричинило значне напруження серед молоді, що брала участь у програмі.

За даними фонду, вскочили у фінансову халепу ні багато ні мало 11 тисяч молодих родин. Від остаточного провалу в 2009-му діяльність фонду врятувало співробітництво з місцевою владою. Саме з місцевих бюджетів молоді було видано кредитів на 49 млн. гривень. У масштабах країни — це всього близько сотні квартир. Зрозуміло, якщо держава продовжуватиме вирішувати проблему забезпечення молоді житлом такими темпами, то навряд чи всі бажаючі до пенсії встигнуть одержати довгоочікуваний дах над головою. Природно, суспільство чекає від влади позитивних сигналів про перспективи розвитку програми. І Леонід Рисухин намагається переконати, що такий сигнал від уряду отримано.

— 2010 року в Держбюджеті були передбачені гроші на компенсацію відсотків за кредитами у повному обсязі, — рапортує чиновник. — Поки що тільки для погашення відсотків цього року. Вирішується питання про погашення заборгованості, яка утворилася. На пільгове кредитування цього року фонд розраховує одержати з бюджету близько 40 млн. грн. з урахуванням співробітництва з місцевими бюджетами, а це — ще плюс близько 50 млн. грн.

Отже, цього року, за підрахунками фонду, пільгові кредити на будівництво власного житла зможуть одержати близько 250 молодих родин. А в черзі стоїть 1,1 мільйона! З такими темпами чергу можна буде забезпечити через 4 тисячі 400 років... Чи виправдано рух у тому само напрямі? Судячи з результатів останніх років і виходячи з можливостей держбюджету, райдушні перспективи розгледіти вкрай складно.

— Фонд пропонує комплексно підійти до вирішення цього завдання, — веде далі чиновник. — Дозволити, наприклад, випуск облігацій під державні гарантії щорічно на 500 млн. грн. і 200 млн. грн. обов'язкового фінансування з держбюджету на програму тільки пільгового молодіжного кредитування будівництва житла. Це дасть змогу в 2011 ро-

ці зрушити питання з мертвої точки. Ми зможемо надати кредити 2,5 тисячі молодих родин. Уже в 2012-му близько 200 млн. гривень повернуться в бюджет податками й частковим поверненням кредитів, що збалансує витрати бюджету.

3 вуст законодавців

Стратегію доступності житла, у тому числі й для молоді, розробляють і в парламенті. Відповідний закон уже прийнято у першому читанні. Однак геніальної формули, спроможної збалансувати можливості української молоді з реальним потенціалом державної скарбниці, схоже, досі не знай-

шли. Одні депутати пропонують чесно зізнатися народу: «шари» не буде, у держави немає грошей, щоб безплатно вирішити квартирне питання такої армії бажаючих поліпшити свої житлові умови.

— Механізм забезпечення молоді житлом потрібно переглянути, — вважає **народний депутат Андрій Пінчук (Партія регіонів)**. — Вирішити проблему винятково грошима з бюджету не вдасться. Немає в держави сьогодні таких коштів, щоб безплатно забезпечити квартирами хоча б третину бажаючих.

Чимало претензій у народних депутатів, які сьогодні працюють над законодавчою базою, і до схеми погашення банківської ставки за кредитами.

— Кому ми допомагаємо? Молоді? Не згоден, — намагається пояснити свою позицію Андрій Пінчук. — Виходить, що держава допомагає комерційному банку заробляти на відсотках. Де тут допомога молоді? Щоб зробити крок уперед у вирішенні цієї проблеми, потрібно реформувати діяльність фонду й кардинально змінити підходи до вирішення цього питання. Фонду потрібно будувати соціальне житло. Воно має відповідати нормам проживання. Але воно повинно бути тимчасовим: одно-, двокімнатні квартири готельного типу, де людина або молода родина житимуть доти, доки не зможуть собі побудувати або придбати житло більш якісне. Заробив — звільни житло наступній молодій родині.

— У нас є державні банки, принаймні — є Ощадбанк, — веде далі народний депутат. — Чому не дати банку гроші, щоб він міг забезпечити молоду людину нормальною іпотекою? Принаймні, на відсотках уже зароблятиме держава, а не комерційна структура. Крім того, ціни на нерухомість — занадто високі для бюджету молодієї родини. Квартири продаються удвічі-втричі вище за собівартість. На цьому наживаються й забудовники, і ріелтери.

СУСПІЛЬСТВО

ПАМ'ЯТЬ

Трагедія через «СМІШНИЙ» жанр

У Франції вийшла друком книжка про голодомор тридцятих років «Українські зошити». Автор тексту та ілюстрацій — відомий італійський художник Ігорт, якого вважають одним із найкращих європейських майстрів у жанрі коміксу.

Пан Ігорт не зрадив улюбленій формі творчості й у «зошитах», але в них кардинально змінено звичний зміст жанру: комікси передають величезну трагедію ХХ століття. Трагедію, яка, за словами художника, влучила його в саме серце. «Я відчув справжній шок від того, що побачив і почув в Україні... Це був наче внутрішній вибух... Зі мною вперше таке сталося... І я тоді зателефонував своєму видавцеві і сказав, що хочу робити іншу книгу...»

Про голодомор Ігорт дізнався випадково, до приїзду в нашу країну він ніколи не чув про штучно організований комуністичною владою СРСР голодний загинок, який скоїв життя мільйонів українців. Матеріалом для коміксів стали історії із спогадів людей — мешканців східних та південних регіонів України. Відклавши решту творчих планів, італієць поселився в Дніпропетровську і два роки працював над приголомшливою для нього темою. Результат своїх досліджень Ігорт порівняв з творчістю Франца Кафки, де абсурд «не такий уже й вигаданий».

Крім «Українських зошитів», художник створив короткий фільм із справжніми обличчями своїх героїв. Один з них, розповідає в інтерв'ю Бі-Бі-Сі, почав плакати просто на вулиці. «Це був неймовірний, невисловлений біль...».

Книжку трагічних коміксів видано десятитисячним накладом, який уже розійшовся по читачах. Незабаром ілюстровані оповіді українців про голодомор побачать світ англійською, німецькою та іспанськими мовами. Можливо, історична правда через іноземне слово стане доступнішою і для деяких наших вітчизняних істориків та політиків, які цинічно затуляють вуха від неймовірного болю своїх співвітчизників — жертв та очевидців голодного жаху і відвертають очі від переконливих документів. Хоча, здається, повірити у прозоріння ситих на фальш облудників багато важче, ніж у реальність абсурдів від Кафки...

Людмила КОХАНЕЦЬ.

Імовірність доступності... 3 наукової точки зору

Природно, держава законодавчо має визначити всі можливі ризики. У цьому впевнений і **Йосип Шварцман, член-кореспондент Академії будівництва**.

— Якщо людина брала доларові кредити й долар коштував 5 гривень, то позичальник і повинен повертати кредит доларами по 5 грн., — вважає вчений. — Банки не мають на цьому наживатися. У людей немає зайвої зарплати, ми не підвищили її за рік в 1,6 разу. Далі — ми прийняли закон, що дає змогу брати кредит під 12,5% + 2% (банківська ставка + державна доплата комерційному банку за кредит). Де такі іпотечні кредити в Україні? 25% річних, 27, 29 і + 2%. Виходить більше 30. Фактично — удвічі вище, ніж планувалося.

Учені розраховували, що доступними кредити для молоді стануть тоді, коли їх можна буде розтягнути на 30 років за річної ставки не більше 5%! А місячний внесок разом з нарахуваннями відсотків за кредитом не повинен перевищувати оренди рівноцінної квартири на вторинному ринку житла. Тобто в молодій родині має з'явитися вибір: купити своє житло в кредит або постійно винаймати квартиру і платити за неї.

Але насамперед учені рекомендують визначити потенційний ринок житла. Базові розрахунки мають стати основою всіх наступних програм. Адже від цього залежить не тільки спорудження нових квадратних метрів, а й темпи розвитку будівельної галузі, виходячи з цих даних формуються плани розвитку вітчизняної економіки. Лише так можна грамотно обґрунтувати соціальне замовлення держави на житло й розробити комплексну програму забезпечення населення квартирами.

— Поки цього не зробимо, шукатимемо винних у невиконанні планів, — попереджає Шварцман.

Замість Р. S. Важко в умовах такої невизначеності щось радити молоді. Єдине, що має сенс, — все-таки заявити державі про свій намір одержати власне житло. Тобто піти в регіональне відділення фонду й написати заяву на надання кредиту. Нехай зараз немає грошей, і мрія видається нереальною. Але ситуація не може постійно перебувати в підвішеному стані. Та й державі буде легше визначити обсяги потреб молодих родин. Експерти вже попереджали, що як тільки з'явиться світло в кінці тунелю, мільйонна черга легко збільшиться в п'ятеро. Адже реального стану справ, схоже, так ніхто й не знає.

І ще одне зауваження, яке стосується рівня наших доходів. Коли в Україні обговорювалася гіперактивність цін на нерухомість, один із банкірів поділився досвідом визначення платоспроможності клієнта, що претендує на іпотеку. Отож, зарплата позичальника за місяць повинна бути рівною ціні одного квадратного метра житла. Тільки тоді клієнт зможе років за 30 виплатити вартість своєї квартири. І це події, коли в розвинених країнах іпотека, як правило, видається під 2,5—4% річних. Причому не тільки для молоді...

Ірина ШАТРОВА.
Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Тільки 33% молодих пар проживає окремо від батьків, а 30% — узагалі не мають власної квартири

Комбайнобудівникам потрібна дійова допомога!

*Президенту України
Януковичу В. Ф.,

Прем'єр-міністру України
Азарову М. Я.,

Голові Верховної Ради
Литвину В. М.*

Звернення

Ми, робітники і інженерно-технічні працівники ТОВ НВП «Херсонський машинобудівний завод», звертаємося до Вас із приводу ситуації, що склалася навколо підприємства після прийняття Верховною Радою закону про повернення заводу в державну власність. Це наш крик душі та благання про допомогу!

Звістка про це «неординарне» рішення буквально шокувала нас! І надійшла ця звістка саме в той час, коли завод, переживши вкрай тяжкі часи, почав відроджувати вітчизняне комбайнобудування.

Уже близько двох років ТОВ НВП «Херсонський машинобудівний завод» працює у більш-менш стабільному режимі: з конвеєра сходять комбайни «Славутич», жниварки до вітчизняних та іноземних комбайнів, запчастини. Тільки за 10 місяців поточного року виготовлено та реалізовано продукції майже на 60 млн. гривень. Більш того, саме в цьому році ми за власні кошти виготовили й випробували на всіх сільськогосподарських культурах нові потужні комбайни «Скіф-290» і «Скіф-330». На їх створенні можна зробити ім'я заводу, регіону, державі, ввійти у світову історію комбайнобудування.

До заводу знову виявляють інтерес зарубіжні партнери. У вересні ц. р. під егідою Мінпромполітики України на нашому підприємстві відбулася міжнародна конференція з питань стану та розвитку комбайнобудування в Україні. На поважному зібранні були присутні фахівці з Білорусі, Російської Федерації, Чехії, Франції і Болгарії. Учасники конференції прийняли

важливі для майбутнього галузі рішення і зробили одностайний висновок: налагодження серійного виробництва зернозбиральних комбайнів для потреб України має стратегічне значення. Комбайнобудування має бути включене в Національну програму розвитку України в числі державних пріоритетів. Розробка перспективних зернозбиральних комплексів на базі комбайнів «Скіф» є інноваційною і може бути основою для оновлення парку зернозбиральних комбайнів в Україні.

Та повернімося до ситуації навколо нашого підприємства, загостреної парламентським рішенням. Вважаємо, що депутатів найвищого законодавчого органу країни ввели в оману. Ще раз підкреслюємо: завод відроджується, працюючи на національну безпеку держави! Кому ж на руку нові простой і застої, поповнення у Херсоні лав безробітних, голодне життя? За

тів. Скажіть, будь ласка: де зараз у Херсоні своєчасно виплачують аванси та зарплату?

Ми твердо переконані: Закон України «Про повернення у державну власність цілісного майнового комплексу ТОВ «Херсонський машинобудівний завод» прийнятий скоріше для підняття чийогось партійного рейтингу, лобювання інтересів бізнес-замовника (зацікавленої у заводському майновому комплексі особи). Ні про які інтереси держави й соціальну необхідність тут не йдеться!

Виконання норм названого закону призведе до звичайного рейдерського захоплення за допомогою «захисників народу». Невже народні обранці хотіли саме цього?

Не встигло, як мовиться, на документі чорнило висохнути, як регіональні ЗМІ оприлюднили плани голови Херсонської ОДА Миколи Костяка змінити заводське керівництво і створити торговельно-виробничий холдинг. Зрозуміло, що цей закон і всі ці плани — це раніше сплановані дії зацікавлених людей!

«Потенційні» власники «одержавленого» заводу вже поділили ласий пиріг! Не один рік цим «патріотам» держави не дає спокою майже сотня гектарів заводської землі в центрі міста, споруди та електропідстанції на території підприємства. Невже забули, що попередю паровоза небезпечно бігти!

Ми покладаємо надію на те, що в Києві наш голос буде почутий. Не можна виставляти перед світом Україну як державу, котра знищує власного комбайнобудівника на догоду чиймось інтересам і амбіціям.

Сподіваємося на розуміння нашої законної тривоги та дієву допомогу. Зі свого боку, запевняємо, що херсонські машинобудівники сповнені бажанням розв'язувати одну з найгостріших проблем житниці Європи — забезпечення українського села вітчизняною технікою.

нами ж стоять наші родини — діти, жінки, батьки. А це практично 2 тисячі чоловік!

Як же можна реприватизувати єдине в Херсоні підприємство, яке стабільно працює у 5-денному режимі, виконує виробничі плани, розвивається та майже щоденно приймає на роботу нових спеціаліс-

**3 повагою і великою надією,
колектив ТОВ НВП «Херсонський
машинобудівний завод».**

**На знімку: під час загальних зборів
10 листопада 2010 р.**

Працювали під землею, проте підземного стажу не заробили Гірники закритих шахт опиняються у пастці недосконалого закону

ЗА ЛИСТОМ ЧИТАЧА

«Звертаюся до вас із проханням допомогти в моїй проблемі. Я — колишній працівник шахти «Міуська», зараз тружусь на шахті «Зоря». На «Міуській» працював з 16.04.1984 р. по 16.11.2007 р. У 2001-му шахта перейшла до складу Торезької дирекції з ліквідації шахт. У цей час я працював водієм, а 24 вересня 2002 року був переведений підземним гірничим робітником із ремонту гірничих виробок. З того часу і до мого звільнення в 2007 році Пенсійний фонд порахував підземний стаж як загальний. Я звертався до Пенсійного фонду в Донецькій області, до Сніжнянського міського суду, до Донецького апеляційного суду, до секретаріату Президента України, Верховного Суду. Результату немає, тож пенсію в належному обсязі я не отримую.

Віктор ОСТРОВЕРХОВ.

Сніжне Донецької області».

Аналогічні звернення з цього самого міста редакція отримала від робітника шахти «Міуська» Юрія Сиротинського, від колишнього працівника цієї само шахти Сергія Платонова, який зараз після інсульту має II групу інвалідності, а також від Валерія Довгого. Всіх їх об'єднує одна проблема: ці мешканці Сніжного працювали чи працюють на шахтах, які перебувають у стадії ліквідації. І, як виявилось, стаж роботи під землею на цих вугільних підприємствах під час оформлення пенсії враховується не повністю.

За Законом «Про обов'язкове загальнодержавне пенсійне страхування» працівникам, безпосередньо зайнятим повний робочий день на підземних і відкритих гірничих роботах із видобутку вугілля на підприємствах, які реструктуризуються або перебувають у стадії ліквідації, зараховується пільговий період роботи не більше, ніж два роки з моменту закриття вугільного підприємства.

Як розповіли сніжнянські гірники, про цей пункт закону вони дізналися лише тоді, коли настав час оформлювати пенсію. А отже, робітники не мали часу та можливості для того, щоб, приміром, влаштуватися на діюче вугільне підприємство та заробляти підземний стаж там.

«У мене фактично викреслили п'ять років підземного стажу, — бідається Віктор Островерхов. — Ось моя трудова книжка, ось атестація робочого місця за списком № 1 — це ті професії, які дають право на пільговий стаж. У Пенсійному фонді відмовилися рахувати повністю підземний

ка» працюватиме постійно. А значить, робітники постійно спускатимуться під землю, щоб перевірити та налагодити обладнання. Проте до підземного стажу така робота не включається.

За словами Віктора Островерхова, влаштуватися на діючу шахту в місті практично неможливо. «Мій син у серпні минулого року залишився без роботи. Я вже правдами і неправдами намагався влаштувати його на шахту — ні. А в нього дитина маленька, чотири роки». Неважко уявити, як зустрічають у відділах кадрів гірників передпенсійного віку, які хочуть допрацювати до гідної пенсії.

«У Пенсійному фонді мені дали виписку, що мій підземний стаж становить усього 5 років 9 місяців та 17 днів. Не врахували роки навчання в училищі, — розповідає Валерій Довгий. — Я подав до суду, щоб мені відновили і

та обслуговує обладнання для відкачування води. Щозміни гірник спускається під землю, проте цей факт жодним чином не враховується.

— Кількість звернень від працівників закритих, але не ліквідованих повністю шахт, останнім часом різко зростає, — каже сніжнянський адвокат Ігор Глебов. — Про те, що їм не зараховано підземний стаж, шахтарі дізнаються заднім числом. На мій погляд, суди виносять рішення, не беручи до уваги всі обставини справи. Тому й трапляються парадокси, коли міський суд виносить рішення на користь позивача, а апеляційний скасовує його. Згідно із Заключними положеннями Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» особам, які

працювали на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці і мали право на пенсію відповідно до статті 100 Закону «Про пенсійне забезпечення», пенсії повинні призначатися, виходячи із вимог віку та стажу, встановлених чинним раніше законодавством. Проте ані Пенсійний фонд, ані суди цього не враховують.

Працівники закритих шахт виявилися покараними без провини. Повна ліквідація шахти, аж до зняття з реєстру, протягом двох років, — не більше ніж утопія. Насправді процес закриття вугільних підприємств — болючий, витратний і розтягнутий у часі. Нерідкі випадки, коли шахта має статус такої, що ліквідується, по вісім—десять років. При цьому потреба у підземних робітниках не зникає, особливо там, де працюють водовідливники. А от розплатитися гідно із такими робітниками держава не поспішає.

**Ліна КУЩ,
Донецька область.
Мал. Миколи КАПУСТИ.**

ДОВІДКА

Загалом у Донецькій області 54 закриті вугільні підприємства, із них 24 шахти працюють у режимі водовідливу. Як повідомляти раніше представники обласної державної адміністрації, найближчими роками буде закрито третину шахт, які відпрацювали свій термін.

стаж. З інших інстанцій мої листи пересилають до Пенсійного фонду. Коло замикається. А суди відмовляють у задоволенні позову. Працював-працював на шахті, а виходить — наче десь сторожем був влаштований».

За п'ятнадцять років у Сніжному із одинадцяти шахт залишилися дві. Решта або закриті, або перебувають у стадії ліквідації. Тож проблема підземного стажу для мешканців цього міста дуже й дуже актуальна. Шахта «Міуська» — місцева «водокачка». Якщо підприємство припинить відкачувати воду, підземні води затоплять горизонти діючих шахт. Тому в режимі водовідливу «Міусь-

стаж навчання в училищі, і стаж роботи на шахті. Перше прохання задовольнили, друге — ні. Але за моїми розрахунками, у мене понад 15 років пільгового стажу. Тому за законом я маю право на пенсію в розмірі 80% від зарплати, а не 50%, як зараз». Мій співрозмовник працює підземним електрослусарем на «Міуській»

ДОВІДКА

За Законом України «Про престижність шахтарської праці» для обрахування пенсії у розмірі, не меншому за 80% від зарплати, необхідно відпрацювати на підприємствах, які видобувають вугілля, як мінімум 15 років на професіях із повним робочим днем під землею.

Оголошуємо весь список

На сторінці «Діалог» ви часто відповідаєте на запитання читачів про пільги, але кожен, звісно, питає про своє. А ви надрукуйте, будь-ласка, повний перелік категорій громадян України, котрі мають пільги в платі за газ та електроенергію.

Микола ДІДОВИЧ.

Привільне Солонянського району Дніпропетровської області.

Відповідають фахівці Департаменту державного соціального захисту населення Міністерства праці та соціальної політики:

— Статтею 38 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» передбачено, зокрема, субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на квартирну плату (утримання будинків, споруд і прибудинкових територій), оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, вивезення побутового сміття та рідких нечистот.

За рахунок зазначеної субвенції органи праці та соціального захисту населення як головні розпорядники коштів місцевих бюджетів, спрямованих на виконання державних програм соціального захисту населення, відшкодовують підприємствам та організаціям витрати за надані ними пільгові послуги.

Кому саме надають пільгові послуги?

- ветеранам війни та особам, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- особам, що мають особливі заслуги перед Батьківщиною, або вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих)

осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;

- особам, що мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, або вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною;
- жертвам нацистських переслідувань;
- ветеранам військової служби, органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної пожежної охорони, Державної кримінально-виконавчої служби, служби цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України або вдовам (вдівцям) померлих (загиблих) ветеранів цих служб;
- звільненим зі служби за віком, через хворобу або за вислугою років військово-вслужбовцям Служби безпеки України, працівникам міліції, особам начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони;
- пенсіонерам з числа слідчих прокуратури;
- дітям (до досягнення повно-

ліття) працівників міліції, осіб начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони, загиблих або померлих у зв'язку з виконанням службових обов'язків, а також непрацездатним членам сімей, які перебували на їх утриманні;

- звільненим з військової служби особам, що стали інвалідами під час проходження військової служби;
- батькам та членам сімей військово-вслужбовців, які загинули (померли) або зникли безвісти під час проходження військової служби;
- батькам та членам сімей осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, що загинули (померли), зникли безвісти або стали інвалідами при проходженні служби;
- реабілітованим громадянам, які стали інвалідами внаслідок репресій або є пенсіонерами;
- громадянам, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- дружинам (чоловікам) та опікунам (на час опікунства) дітей померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою;
- суддям у відставці;
- пенсіонерам з числа спеціалістів із захисту рослин згідно з статтею 20.4 Закону України «Про захист рослин»;
- громадянам відповідно до пункту «і» частини першої статті 77 Основ законодавства України про охорону здоров'я, статті 29.4 Основ законодавства України про культуру, статті 30.2 Закону «Про бібліотеки і бібліотечну справу», абзацу першого статті 57.4 Закону «Про освіту»;
- дітям війни;
- багатодітним сім'ям.

Дублікатів техталонів не видають

У червні цього року я поїхав до Івано-Франківська на один день. За цю добу «добрі люди» вкрали з автомашини акумулятор, талон держстрахування та талон проходження технічного огляду ДАІ (його отримав у серпні 2009). Після техогляду я жодного разу з двору, де стоїть авто, не виїжджав. Звернувся із заявою про видачу дубліката талона. А мені сказали, що потрібно спочатку сплатити всі послуги наново. Чи правильно це? Можливо, є якась спрощена система видачі дублікатів техталона у разі його викрадення?

Микола СИЖОК (75 років). Радивилів Рівненської області.

Відповідає заступник начальника Департаменту державної автомобільної інспекції МВС України Олександр ДЕЛЯНКО:

— Порядок проведення державного технічного огляду колісних транспортних засобів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 9 липня 2008 року № 606 (далі — порядок). Пунктом 26 порядку визначено вичерпний перелік документів, які подаються власником транспортного засобу для отримання талона техогляду. У разі відсутності якогось документа, визначеного цим пунктом, техогляд не проводиться.

Видача дублікатів талонів техогляду в разі їх втрати або викрадення чинними нормативно-правовими документами не передбачена.

Статус залежить від причини інвалідності

Я інвалід з дитинства І групи (прикута до ліжка), а також дитина війни. Чи маю я право на статус інваліда війни згідно з Законом «Про соціальний захист дітей війни»?

Валентина САВВИНОВА.

Кіровське АР Крим.

Відповідає директор Департаменту у справах людей похилого віку та соціальних послуг Міністерства праці та соціальної політики України Світлана УСТИМЕНКО:

— Встановлення правового статусу інваліда війни регулюється Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Так, відповідно до статті 7 закону до інвалідів війни належать особи з числа військо-

(службових обов'язків) чи пов'язаних з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях, підпільних організаціях і групах та інших формуваннях, визнаних такими законодавством України, в районі воєнних дій, на прифронтових дільницях залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз та аеродромів у період громадянської та Великої Вітчизняної воєни або з участю в бойових діях у мирний час.

Зокрема, згідно з пунктом 5 статті 7, особи, які стали інвалідами внаслідок воєнних дій громадянської та Великої Ві-

чизняної воєни або стали інвалідами із зазначених причин у неповнолітньому віці у воєнні та повоєнні роки, визнаються інвалідами війни.

Відповідно до Положення про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.05.94 № 302 посвідчення інваліда війни видається органами праці та соціального захисту населення за місцем реєстрації громадянина на підставі довідки медико-соціальної експертної комісії про групу та причину інвалідності.

Спочатку доведіть, що «ну дуже вже бідні»...

Разом із чоловіком виховуємо двох неповнолітніх дітей (меншенькому ще нема й трьох). На нього отримую 130 гривень державної допомоги. Але хіба ж на ці копійки виростиш здорових та освічених дітей?! Та й згідно з законами сума повинна бути не меншою за прожитковий мінімум... Як отримати допомогу, більшу за мінімальну?

Жанна ЯКИМОВИЧ.

Млинівський район Рівненської області.

Відповідає заступник директора Департаменту державного соціального захисту населення Надія РЯЗАНОВА:

— Статтею 56 Закону України «Про Державний бюджет України на 2007 рік» було встановлено, що допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку (відповідно до законів «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням») надається за рахунок коштів відповідної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам. Її розмір дорівнює різниці між 50 % прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців. Але розмір допомоги не міг бути меншим за 90 гривень для незастрахованих осіб та за 23 % прожиткового мінімуму для працездатних та застрахованих осіб.

У 2008 році ця цифра повинна була перевищувати 130 гривень.

З січня 2009 року допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надавалася у розмірі, що дорівнює різниці між 75 % прожиткового мінімуму для працездатних осіб та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців (але не менше як 130 гривень).

У 2010 році допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку надається у розмірі, що дорів-

нює різниці між 100 % прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб, та середньомісячним сукупним доходом сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців (але не менше 130 гривень).

Максимальний розмір допомоги з 1 січня становить 869 грн., з 1 квітня — 884 грн., з 1 липня — 888 грн., з 1 жовтня — 907,0 грн., з 1 грудня — 922,0 грн.

Увага! Для призначення допомоги у розмірі, що перевищує мінімальний, в орган праці та соціального захисту населення необхідно подати в установленому порядку довідку про склад сім'ї та декларацію про доходи та майновий стан (заповнюється на підставі довідок про доходи кожного члена сім'ї).

До складу сім'ї особи, що звернулася за призначенням допомоги, включаються:

- чоловік (дружина);
- рідні, усиновлені та підопічні діти віком до 18 років, а також діти віком до 23 років, які навчаються за денною формою у вищих навчальних закладах I—IV рівнів акредитації та професійно-технічних навчальних закладах і не мають власних сімей, незалежно від місця проживання або реєстрації місця проживання;
- неодиружені повнолітні діти, які визнані інвалідами з дитинства I та II групи або інвалідами I групи і проживають разом з батьками;

Фотограф Анастасії СИРОТКИНОЇ.

- непрацездатні батьки чоловіка та дружини, які проживають разом з ними і перебувають на їх утриманні у зв'язку з відсутністю власних доходів;
  - жінка та чоловік, які проживають однією сім'єю, не перебувають у шлюбі, але мають спільних дітей.
- Але до складу сім'ї баби, діда або іншого родича, що фактично здійснює догляд за дитиною, але не є усиновлювачем або опікуном дитини, і звертається за призначенням допомоги, не включається дитина, на догляд за якою призначається допомога.
- Виплата допомоги в розмірі, що пе-

ревищує мінімальний, здійснюється протягом шести календарних місяців. Якщо особа, якій призначена допомога, після закінчення зазначеного строку не підтвердила право на призначення допомоги у розмірі, що перевищує мінімальний, допомога виплачується у мінімальному розмірі.

Одночасно повідомляємо, що соціальний захист малозабезпечених сімей, у тому числі сімей з дітьми, забезпечується згідно із Законом «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» залежно від майнового стану та сукупного доходу сім'ї.

Розмір такої допомоги визначається як різниця між прожитковим мінімумом для сім'ї та її середньомісячним сукупним доходом, який вираховується за Методикою обчислення сукупного доходу для всіх видів соціальної допомоги. До стабілізації економічного становища в Україні розмір державної соціальної допомоги визначається з урахуванням рівня забезпечення прожиткового мінімуму.

Статтею 45 Закону «Про Державний бюджет України на 2010 рік» рівень забезпечення прожиткового мінімуму (гарантований мінімум) для призначення такої допомоги з 1 січня встановлено для працездатних осіб у сумі 182,21 грн., для непрацездатних осіб (пенсіонерів) — 266,25 грн., для інвалідів — 294 грн. На кожну дитину цей рівень збільшується на 10 %. Для визначення права на призначення допомоги по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку в розмірі, більшому за мінімальний, та державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям необхідно звернутися із заявою па пакетом документів до уповноваженої праці та соціального захисту населення за місцем реєстрації.

У Києві з 15 по 24 листопада триватиме Другий Міжнародний конкурс диригентів імені Стефана Турчака, який завершиться концертом переможців (*Укрінформ*).

Художник–карикатурист із Бердянська Сергій Семендяєв здобув першу премію на міжнародному конкурсі карикатур, що відбувся у Болгарії, *повідомляє наш власкор Леонід Сосницький*.

Не чути голосу бандури в українському місті

В українській музичній і духовній культурі особливе місце займають два національні струнні музичні інструменти — кобза й бандура, що тривалий час ототожнювалися. Вважаються інструментами билинно–думної традиції, а кобзарство–бандурництво — символом волелюбності українського народу. Кобзарські пісні й думи оспівують драматичні сторінки народної історії, героїв національно–визвольного руху, козацьких гетьманів, хоча значна частина їх приділена й побуту, моралі, родинним і людським стосункам. Ще наприкінці ХІХ ст. авторитетні дослідники вказували на зв'язок кобзарсько–думного мистецтва з давньоруською гусельно–билинною традицією, з думами й героїчним епосом дотатарської доби. «Слово о полку Ігоревім» засвідчує, що вже в ХІ–ХІІ ст. серед княжих дружин процвітала героїчна поезія, епічні пісні під музичний супровід. Гнат Хоткевич вважав, що кобзарство почалося від віщого Бояна. З утворенням у ХVІ ст. Запорозької Січі, військово–політичного центру української держави, кобзарство стає органічною і невід'ємною часткою козацького життя та побуту. Кобза супроводжувала козаків у далеких походах, кобзарі словом і піснею запалювали й надихали їх на боротьбу з ворогами, до кобзарів було винятково шанобливе ставлення, — повідомляє Інтернет–енциклопедія — Вікіпедія. Але чому зникає голос бандури нині?

Обурений монолог

— Але я мовчати не буду, бо скоро безробітною стану! — каже голова осередку Всеукраїнської спілки кобзарів Світлана Чайка. — У нашому Національному університеті імені Івана Огієнка у мене лишилося всього двоє студентів, які опановують гру на бандурі. Зате є оркестр, яким керує Іван Маринін, цілком російський за духом, й інструменти в ньому — російські. Чи, може, «Валенкі» — українська народна музика?! У місті — всі оркестри російські, жодного українського. Може, керівники не хочуть перевчатися?! На сопілки, бандури, кобзи треба було давно замінити те, що є досі — балалайки, домри. Або створити такий оркестр українських національних інструментів, щоб у молоді був вибір. Потрібно пропагувати власне, національне. А що пропагують вони?! Навіть школярі грають «Іхав козак за Дунай» на балалайках, убравшись у вишиванки. Це українська культура? Мені кажуть: «А от ми граємо «Байду» Гната Хоткевича. Я, коли розповіла кобзарю Кушпету, на чому грають, він обурився. Хіба може бути балалаечний Байда? Правильніше, він може бути, але колорит у нього не український.

Керівник школи мистецтв при НВК №9 Леся Проворова запрошує бандуристів виступати під отакий оркестр. Ото був би вінегрет! Коли я висловлюю свою незручну думку, мені зауважують: навіщо лізти в політику?! Роками й десятиліттями проводилася політика винищення національної музики. За незалежної України в нашому місті ні інтелігенція, ні влада не докладали зусиль, аби кардинально змінити ситуацію. От і маємо: два студенти–бандуристи в університеті, одна студентка в коледжі культури. Дівчина в Шепетівці

сім років навчалася у класі бандури, а її тепер кажуть: «Перевчіться на домру!». Наше місто — українське. А бандури чи кобзи в ньому майже не чути. 20 років тому в Кам'янці відкрили третю в Україні хорову школу, що є предметом особливої гордості. Чому там досі немає колективу бандуристів? Адже найспівучіші діти міста — там, школа відома, її хор гастролює за кордоном. Як кажуть, ім і карти в руки — понести у світ справжню культуру України. Та ні...

Від слова до діла

Цього літа міський осередок Всеукраїнської спілки кобзарів запросив небайдужих до загальнооміської розмови у форматі «круглого столу». Взяли у ній участь і представники влади. Прийнята резолюція закликала міськраду створити у місті сприятливе середовище для розвитку кобзарства та бандурництва. Для цього треба було шонайперше небагато: з першого вересня запровадити в дитячих мистецьких школах міста привабливу плату за освоєння цих інструментів. Ще торік така освіта коштувала 65 грн. (клас балалайки, домри, бандури). Було прийнято рішення знизити її в усіх закладах до 20 грн., що є найнижчою з–поміж оплат усіх освітніх послуг мистецьких шкіл. Такий економічний стимул мав би сприяти залученню юного покоління вчитися гри на бандурі. Учасники розмови «відкрили» очі владі: «В Хмельницькому юні бандуристи за місяць платять 17 грн., у Тернополі бажаючи освоїти героїчний козацький інструмент стають у чергу, у Вінниці багато дітей охоче грають на бандурі, а навчання обходиться усього символічних п'ять грн. на місяць...»

«Чи спрацювала новація?» — запитали у завідувачки відділу культури міста Ольги Чорнобиль.

— Звичайно! Обдаровані діти виявили інтерес до бандури, в музичній школі імені Ганицького відкрили спеціальний клас. До речі, там викладає вихованець Світлани Чайки, випускник Стрітівської кобзарської школи. Вважаю, що не тільки пільгова плата в 20 грн., а й увага влади до бандуристів, її всебічна підтримка допоможуть нам поліпшити ситуацію. Ось тільки в хоровій школі нас не зрозуміли. Там об'єднали хоровий спів із бандурою, за що треба платити 80 грн. Та й заняття з інструментом відбуваються раз на тиждень замість двох...

«Не будемо ж ми редагувати Шевченка!»

У серпні в Кам'янці–Подільському побував всесвітньо відомий бандурист Віктор Мішалов. У рамках туру «Шляхами кобзарів», який організувало товариство Українського козацтва імені Івана Богуна в Австралії за підтримки Міністерства культури і туризму України, Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна — Світ», Центру національних культур, він удруге за 20 років виступив у подільському місті. Кошти, зібрані на благодійному концерті, будуть зараховані до фонду щорічної стипендії «Любіть Україну», засновником якої є це товариство. А стипендіатами стануть юні українські кобзарі та бандуристи. В Україні є немало спонсорів та меценатів. За їх щедрих фінансових внесків відбуваються помпезні конкурси краси, танцювальні шоу. Але ж стародавнє і самотнє мистецтво кобзарства ще більше заслуговує підтримки! А якими цікавими можуть

бути дослідження: адже походження бандури сягає глибини тисячоліть і остаточно не з'ясоване й досі.

Послухавши гру та спів Дениса Сагірова, Віктор Мішалов одразу ж запропонував йому місце у своїй капелі в Торонто. Не тільки він високо оцінив здібності хлопця. По закінченні Стрітівської школи Денис вирішив вступати до консерваторії. Йому навіть іспити не довелося складати: зарахували одразу ж, як тільки взяв до рук бандуру і заспівав. Денис відповів Мішалову, що кобзарі потрібні по всій Україні. Це пані Світлана колись розглядала в звичайному школяреві неабиякий талант і, як кажуть, душу вклала у свого учня, щоб розвинути його здібності. Везила на конкурси, святкувала разом із ним перемоги. Навіть знайшла організацію, яка призначила хлопцеві невелику стипендію, адже Денис із незалежності Шевченка!.

З такою увагою вона ставиться до кожної дитини, яка виявила інтерес до обожнюваного вчителькою інструмента. Йй гірко від того, що тривалий час бандуристи обмежувалися жартівливими, побутовими піснями, як от «Ти до мене не ходи, куций, коротенький». «Доки можна співати про калиноньку, вербиченьку? В радянський час це видавали за розквіт кобзарського мистецтва. А це його занепад!» Справжнє кобзарство чимось нагадує публіцистику. Зараз воно українцям дуже потрібне, бо в народі велике розчарування, песимізм, зневіра. Під час святкування Дня Конституції в міській раді бандуристи заграли Шевченків «Суботів». Слухачі довго аплодували. Раніше на цей твір Світлана чула й інші відгуки: «Ви сієте міжнаціональну ворожнечу! Що ви маєте проти життів і ляхів?». На таке в неї відповідь одна: «Ми ж не будемо редагувати Шевченка!».

Віра ШПИЛЬОВА.

Фотоетюд Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Юний таланти Микола Климчук 12-річний художник «добирається» до першої сотні своїх картин

У творчому доробку дубенського художника Миколи Климчука — персональні виставки, перемоги на всеукраїнських і міжнародних мистецьких фестивалях та конкурсах. Це, можливо, не дуже й дивувало б, коли б не вік художника: Миколі — 12 років.

Однолітки шестикласника із школи №5 міста Дубна стверджують, що він нічим не відрізняється від своїх ровесників, хіба що тільки краваткою, яку любить носити. Першу виставку своїх картин Микола експонував у класі, коли йому виповнилося лише вісім років. — Після цього син з головою поринув у творчість, — розповідає його мама Ніна Миколаївна. — Став серйозніше сприймати світ. Якось захворів і понад тиждень не ходив до школи. Але шойно йому полегшало, як узявся за пензель та олівець: за весь «пропущений» у школі час створив

майже 20 художніх пейзажів та зарисовок.

— Мені здається, що я навіть народився з пензликом у руці, — жартує Микола. — Іноді за малюванням забуваю про ігри, телевізор. Але не шкоду, бо малювання для мене — насолода. А найбільше подобається малювати природу, я даю волю уяві...

Нині Микола вдосконалює майстерність у художній школі, до якої хотів записатися ще семирічним. Але тоді не прийняли: замалий... Утім, надалі розуміння того, що в образотворчому мистецтві головне не вік, а талант, перемогло: тепер Микола Климчук пізнає ази малювання. І, звичайно, створює нові образи. Наразі його заповнила історична тематика: він має намір перенести на полотно низку пам'ятних місць Дубна, а найперше — Дівочу вежу, з якою пов'язані десятки легенд.

Щодо нагород, то їх у шестикласника — справжня колекція. Нещодавно вона поповнилась дипломом з міжнародного художнього конкурсу імені Юліуша Словацького. А до Дня

незалежності Миколу Климчука визнали переможцем у міському рейтингу популярності в номінації «Юний талант».

Євген ЦИМБАЛЮК.

Рівненська область.
На знімках: юний художник із Дубна з мамою Ніною Миколаївною; на виставці картин Миколи Климчука в Державному історико–культурному заповіднику Дубна.

Фото автора.

А ви слухали джаз у виконанні китайського хору?

На Міжнародному полікультурному фестивалі «Квіти духовності», що проходив у Мелітопольському педагогічному університеті ім. Богдана Хмельницького, хор китайських студентів Інституту культури й мистецтв Луганського національного університету ім. Т. Шевченка буквально потряс журі виконавською майстерністю. Гран-прі він завоював по праву.

Щоб оцінити значимість цієї перемоги — і самих студентів з Піднебесної, і викладачів інституту, треба, мабуть, дати деякі пояснення. Річ у тім, що споконвіку багатоголосний спів у китайських традиціях не закладено. Китайська мова сама по собі дуже мелодійна і співуча за рахунок своїх внутрішньостильових інтонацій. Її чотиритонова складова оформляє вимову в певну мелодійну лінію, що нагадує спів.

Однак інтонаційний лад у китайській музиці інший, ніж у європейській. Китайська гама позбавлена півтонів, отож тим представникам Сходу, які освоюють європейську пісенну культуру, доводиться буквально перебудовувати свій слуховий апарат. Крім того, китайцям не властиво публічне вираження власних емоцій, оскільки їхній музиці здебільшого характерні ліричні мотиви. Веселих, запальних пісень, що розкривають душу, в китайців зовсім мало. А тепер уявіть хор, який виконує китайську пісню в традиціях слов'янського багатоголосся та з доданими до цього слов'янськими експресіями. Виходить досить оригінально й... екзотично. А коли хор китайських студентів виконує українську народну пісню «Ой, чий то кінь стоїть», напевно чи можна втриматися від емоцій.

Учасниці хору У Міна та Мен Фенцзюань кажуть, що їм дуже подобається викладання в інституті. Головна особли-

вість навчання полягає в тім, що тут з кожним студентом займаються індивідуально, адже в Китаї навчання групове. У тому числі — з вокалу, диригування, гри на музичних інструментах. Такого професійного викладання, яке існує в Україні й, зокрема, у Луганському інституті культури й мистецтв, у Китаї немає. Хоча тут їм доводиться багато працювати й освоювати багато музично-теоретичних дисциплін поряд з вивченням російської та української мов тощо.

Великі труднощі становить інтонування півтонів у хорових творах. Як розповідають дівчата, в одному китайському слові може бути до чотирьох інтонацій, а в українському — лише один наголос. Крім того, в китайському алфавіті немає деяких літер, якими користуємося ми: літери «р», наприклад. Труднощі ще й у тому, що в китайців глибока вимова голосних і приголосних. Тому музичний твір потрібно виконати так, щоб він звучав по-українськи, а не по-китайськи. Що дуже непросто...

— Перебудова слухового апарата теж спричиняє великі труднощі, — пояснює керівник хору доцент, кандидат педагогічних наук Ольга Чурикова-Кушнір. — Із студентами доводиться багато працювати, щоб змінити їхній гортанный звук, навчити співати по-європейськи. Опи-

раючись на європейські традиції, ми шукаємо точки дотику двох культур і освіти. Репертуар нашого хору укладено з різних творів — китайських, українських, російських, співаємо також англійською мовою. Наприклад, виконували твір Моцарта. Але основна частина репертуару — все-таки твори китайських авторів і китайські народні пісні, бо навіть фізично студенти не встигають вивчити і музику, і слова європейців.

Китайському хору студентів уже майже п'ять років. Протягом цього часу його склад постійно оновлюється. Здобувши освіту, одні студенти йдуть додому, інші навпаки — приїжджають по диплом професійного музиканта, хорового диригента, виконавця. Китайці прагнуть пізнати культуру Європи, тому по знання в інститут приїжджають не тільки студенти, а й викладачі. Хор китайських студентів став лауреатом уже декількох престижних вокально-хорових фестивалів і не виключено, що візьме участь у джазових музичних форумах. Нині якраз він готує джазові композиції. «А ви коли-небудь чули джаз у виконанні китайського хору?» — з посмішкою запитує Ольга Дмитрівна.

Алла АНТИПОВА.

На знімку: хор китайських студентів.

Фото з архіву Ольги Чурикової-Кушнір.

Книга знову прийде до селян

Вінницька обласна організація Національної спілки письменників України та обласна Спілка споживчих товариств реалізують проект «Народна книга».

У 60—70-ті роки минулого століття на Вінниччині книги можна було придбати у кожному сільському продовольчому чи промтоварному магазині. У них облаштовували спеціальні куточки, де реалізовувалася здебільшого художня література — класична та сучасна, а також різноманітні довідники — для бджоларів, садівників, городників...

Автор цих рядків в одному з таких магазинів у селі Сугаки Могилів-Подільського району придбав рідкісне видання — «Чорну раду» Пантелеймона Куліша. Книга стояла на полиці сільського магазину поряд з іншими. Я, тоді студент факультету журналістики, знав, що цей письменник заборонений. Його творів і вдень зі свічкою було не знайти: у бібліотеках не видавали, не продавали їх і в столичних книгарнях. А тут — на тобі: в сільському магазині, поряд із хлібом та оселедцями торгували забороненою літературою! Звісно, продавець тоді й гадки

не мала, хто такий Куліш, і чому він заборонений.

В університеті поділився своїм скарбом із земляком — старшокурсником Анатолієм Бабієм. Більше цієї книги я не бачив. Можливо, тим самим Анатолій убезпечив мене від неприємностей. Бо тоді сам факт наявності у студента забороненої книжки міг закінчитися виключенням з вузу. Навряд чи хтось із нинішніх студентів повірить, що нам тоді не рекомендували 22 травня з'являтися біля пам'ятника Тарасу Шевченку, що в сквері поблизу університету. Нині відзначаємо його як день перепоховання Великого Кобзаря, коли труну з останками перевезли з Росії на рідну землю. Але тоді цієї дати надавали іншого змісту...

Тим часом книгарні перестали існувати навіть у райцентрах, не кажучи про сільські населені пункти, й облаштувати їх поки що неможливо. Але повернути досвід радянських часів — продавати літературу в

кожному магазині — цілком реально. Тим паче що в області збереглася мережа споживчої кооперації. Члени Вінницької обласної організації Національної спілки письменників України звернулися по допомогу до голови Спілки споживчих товариств Василя Подоляна.

— Через мережу наших магазинів маємо змогу поширювати будь-який асортимент виробів, — говорить Василь Подолян. — Також і літературу. Для цього потрібно облаштувати місця для її продажу. Адже цей товар усе-таки специфічний: його не виставиш на прилавок разом із ковбасою. Плануємо доручити цю справу одному з наших фахівців, який організовуватиме виключно торгівлю книгами. У разі потреби виставлятимемо їх навіть у кіосках. Готові також надавати приміщення для проведення масово-пропагандистських акцій для популяризації новинки літератури, зустрічі письменників з читачами, що сприятиме їх рекламі. Користь буде обопільна.

Тож обласна організація Спілки письменників України уклала угоду із Спілкою споживчих товариств, у якій кожна зі сторін окреслила свої зобов'язання у рамках реалізації

програми «Народна книга». Перший книжковий відділ уже з'явився в одному з магазинів райцентру Немирів.

Коментар Михайла Каменюка, голови Вінницької організації Національної спілки письменників України:

— Досвід облспоживспілки у питаннях реалізації книг у радянські часи був схвалений у Москві. Тож ми вирішили відновити цю справу. Керівники облспоживспілки охоче пристали на пропозицію. Плануємо у такий спосіб популяризувати передовсім твори письменників рідного краю. Обов'язково розвиватимемо збирання і реалізацію букіністичних видань. А в переліку пропонованої до продажу літератури домінуватиме українська класика і твори сучасників. Нам удалося укласти угоди з кількома видавництвами, які вже надали частину книг для реалізації. Їх вартість повернемо після продажу. Частково допомагатиме у розв'язанні фінансових питань облспоживспілка. Ідеться, зокрема, про можливість попередньої оплати деяких творів. Ми прагнемо доправити книгу навіть до найвіддаленіших населених пунктів.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Володар гран-прі конкурсу скрипалів отримав у нагороду авто. І віддав його сиротам

«У благословенні скрипалевих рук» — таку назву мав регіональний відкритий конкурс-фестиваль скрипалів, що відбувся в Тернополі.

Участь у ньому взяли 29 юних виконавців з Києва, Львова, Тернополя, Вінниці, Чернігова та інших міст України. Це учні музичних шкіл, студенти училищ та вузів, молоді виконавці обласних філармоній. Ідея проведення такого конкурсу виникла в голови обласної держадміністрації Михайла Цимбалюка під час фестивалю «Лемківська ватра», коли він почув віртуозну гру скрипалів з Івано-Франківщини. А чому б не влаштувати такий конкурс для молодих скрипалів, щоб далі розвивати це прекрасне мистецтво? Своім задумом керівник області поділився з головою наглядової ради групи компаній «Мрія» Героєм України Іваном Гугою і знайшов однодумця.

Конкурсом опікувалися два Герої України — Іван Гуга та Мирослав Скорик, який очолив журі. За словами Івана Миколайовича, два дні, які він провів у залі обласної філармонії, де відбувався конкурс, були одними з найкращих у його житті. Юні обдарування показали високий клас, тож він співчував членам журі, яким треба було визначити переможців. Те, що на конкурсі зібрався сильний контингент, підтвердив і голова журі народний артист Мирослав Скорик. Він зазначив, що учні музичних шкіл, студенти училищ та вузів виступали практично на рівних. Судили не за віком, а за здібностями. Обдарованих було багато, тому премії довелося ділити. Першу премію — на двох, а другу і третю — на п'ятох. «У нас гарна скрипкава школа, — зазначив пан Мирослав. — Про це свідчить хоча б те, що вихідці з України на перших ролях в оркестрах багатьох країн. На жаль, обдарована молодь виїжджає. Конкурсів скрипалів є чимало, проте через недостатню фінансову підтримку з боку держави деякі з них не проводяться по кілька років, інші зникають. Але те, що в Україні є такі меценати, як Іван Гуга, вселяє надію на відродження скрипкового мистецтва, адже скрипка — то душа народу».

Гран-прі конкурсу здобув аспірант Львівської музичної академії імені Миколи Лисенка Назарій Пилатюк (на знімку). Йому вручили ключі від новенького автомобіля «Жигулі». Хлопець подякував і... подарував машину вихованцям дитячого будинку «Пресвята родина», який діє при благодійному фонді «Карітас». «Мене завжди мучило, що одні діти мають батьків, а інші — ні, — сказав він. — Роблю це, щоб хоч трохи скрасити їм життя». Інші дванадцять лауреатів отримали грошові премії. Фінансове забезпечення конкурсу взяла на себе група компаній «Мрія». Він мав продовження у благодійному концерті. «Виручені кошти підуть на розвиток дитячого будинку «Пресвята родина», — розповіла заступник голови облдержадміністрації Ольга Гузар. Його взяв під свою опіку Іван Гуга. Буде реконструйовано приміщення, що дасть змогу збільшити кількість вихованців. Акумуляються кошти для того, щоб купити і вручити сиротинцю на свято Миколая автобус. Також компанія стовідсотково забезпечить дітей продуктами.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Тернопільська область.

Фото Ігоря КРОЧАКА.

ОГОЛОШЕННЯ

Ухвалою Господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) від 01.11.2010 р. порушена справа № 45/2216 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю "ЕВ-РОКРОВЛЯ" (код за ЄДРПОУ 34398950, 83030, м. Донецьк, вул. Майська, буд. 86а, п/р 26009129476000 в ДОД ПАТ "Райффайзен Банк Аваль", МФО 335076), введена процедура розпорядження майном та мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначений арбітражний керуючий Голобородько Сергій Олександрович (ліцензія серія АВ № 081164 від 27.07.2006 р., 83015, м. Донецьк, бул. Шкільний, б. 16, кв. 139, тел.: (050) 568-03-10).

Заяви з кредиторськими вимогами до боржника приймаються протягом 30 днів з дня публікації оголошення.

Постановою Господарського суду Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) по справі № 2/69/10 від 04.11.2010 року Товариство з обмеженою відповідальністю "Южторгкомпані" (код ЄДРПОУ 36587237, юридична адреса: 57260, Миколаївська область, Жовтневий район, с. Шевченко, вул. Маяковського, 19, п/р 26009003471001, МФО 388335, у філії "Одеська дирекція" "Індекс-Банк" у м. Миколаєві) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Черепенко Вікторію Григорівну (ліцензія серія АВ № 521510 від 06.07.2010 р., 54017, м. Миколаїв, вул. Московська, 54-а; тел. (0512)-47-34-64).

Господарським судом Тернопільської області (46000, м. Тернопіль, вул. Князя Острозького, 14-А) 01.11.2010 р. по справі № 8/Б-1258 Товариство з обмеженою відповідальністю "ТВФ Ротор" (м. Тернопіль, вул. Текстильна, 38, код 05754502) визнано банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру та ліквідатором призначено Кіцула С.Б., ліцензія серія АВ № 081007 від 26.04.2006 р.: 02167, м. Київ, вул. Лісківська, 28, кв. 15, т. 0672950803.

В газеті "Голос України" № 201 від 27.10.2010 р. опубліковано оголошення про визнання банкрутом приватного підприємства "Фреш-маркет" (бульвар Шевченка, 289, м. Черкаси). Правильний код ЄДРПОУ 35734214.

Постановою господарського суду Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 22) від 19 жовтня 2010 р. по справі № 5/168/10 порушено справу про банкрутство Приватного підприємства "Інтеграл Агро", код - 31979255, (юридична адреса: 55002, Миколаївська область, м. Южноукраїнськ, бульвар Шевченка, 8, кв. 74).

Розпорядником майна призначено Ткаченко Дениса Олександровича (54046, Миколаїв, пр. Миру 17-"Б", кв. 53, ліцензія АВ № 470348 від 07.04.2010 р.). Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів від дня опублікування даного оголошення.

5 липня 2010 року учасниками Товариства з обмеженою відповідальністю "Перемога-Будівельник" (вул. III-Інтернаціоналу, 152, м. Ірпінь, Київська область, код 30081529) прийнято рішення про припинення товариства як юридичної особи без правонаступництва та призначено комісію за припинення у складі: Судук М.М., Пархомчук Р.І., Налапко С.П.

Претензії кредиторів приймаються протягом 30 днів з дня опублікування цього оголошення за юридичною адресою підприємства.

Кому і навіщо потрібен спільний з Росією посібник з історії...

Мрія міністра освіти Дмитра Табачника здійсниться — єдиний російсько-український посібник з історії таки напишуть. Нещодавно Росія і Україна домовилися створити робочу групу в складі учених-істориків з підготовки єдиного навчального посібника для вчителів історії. Табачник заявив, що вчителі історії — люди, підготовлені до сприйняття різних точок зору, зокрема контраверсійних і дискусійних, можуть дати більше знань дітям, які вже самі зроблять свої висновки з того чи іншого приводу. А в Росії, до того ж, вирішили написати і свою окрему версію української історії, через розбіжності в поглядах українських і російських істориків. Про це повідомив директор Інституту загальної історії РАН, академік Олександр Чубар'ян. Кому і навіщо потрібен спільний з Росією посібник історії, — розмірковують експерти.

Це не є історія, це є агітація

Євген СВЕРСТЮК, письменник, дисидент:

— То буде російський посібник, який диктуватиметься стандартами російської фразеології і історії, він буде дуже схожий на той, який був за часів СРСР. Це цілком відповідає світогляду Табачника, але абсолютно не враховує правдивої історії України.

Для вчителів це буде велике баламутство, плутанина, непорозуміння. Та я думаю, довго така практика не втримається. Так само, як і Табачник на своїй посаді. Але, у всякому разі, шкоди набуде дуже великої. Постійна переорієнтація — це понад силу середнього вчителя, який сам не користується першоджерелами, а читає підручники та посібники.

Вся українська інтелігенція протягом всіх віків, коли було дозволено і коли було не дозволено, користувалася працями українських істориків. І буде користуватися тільки українською історією, бо кожна нормальна нація сама собі пише історію.

Росія має загарбницьку ментальність, яка не терпить іншої точки зору. Так було до революції, так є і досі. Це не є історія, це є агітація.

Підручник можна буде викинути на смітник — ніхто по ньому не вчитиметься

Дмитро СТЕПОВИК, провідний співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАНУ, доктор філософії, мистецтвознавства, богослов'я:

— За 19 років незалежності України не тільки у дорослих людей, а й у дітей, у школярів старших класів вже склався певний стереотип поглядів на українську історію як на історію окремого від Росії народу і самостійної держави, яка час від часу переривалася різними нападами. Україна веде свій початок від Київської Русі. Навіть від дохристиянських часів була держава, якою досить ефективно управляли наші князі. Наскрізний шлях хронологічної української історії добре відомий. Але потім за Петра I у XVIII столітті все це було «пришпандьорено» до Росії, мовляв, це частина російської історії. Але Росія — це набагато молодше державне утворення, яке сформувалося у XIV—XV столітті з невеликого князівства, яке відсепаратизувалося від Київської Русі. Це всім відомо.

Українській нації і українській школі цей посібник не потрібен. Його будуть за-

перечувати вчителі. Хіба що його буде нав'язувати міністр...

Звичайно, він знайде багато авторів-прислужників. Але цей посібник абсолютно суперечитиме науковій академічній історії України, яка розробляється Інститутом історії України НАНУ та історичними факультетами провідних університетів.

Цього посібника ніхто не буде сприймати серйозно. В перспективі його просто висміють і це буде трактовано як курйоз в історії незалежної України.

Буде чергове насильство над правдою. І воно провалиться

Мирослав ПОПОВИЧ, академік, директор Інституту філософії НАНУ:

— Думаю, ця ідея провалиться в будь-якому разі.

Об'єктивне розуміння і, відповідно, виклад подій, безумовно, мають бути досягнуті. Але спочатку треба мати позицію науки в цьому відношенні. А її нема.

Що писатиме міністр з відповідними однодумцями у російському середовищі, я не уявляю. Але точно, нічого доброго з цього не вийде. Склепати щось можна. Це буде чергове насильство над правдою. І воно провалиться рано чи пізно.

У німців і французів не було розбіжностей в оцінці нацизму за французької окупації. Вони зрозуміли, що їм немає чого ділити. А у нас з Росією зовсім не така ситуація...

Не слід припускатися великої брехні

Володимир КОРНІЛОВ, директор української філії інституту країн СНД:

— Хоч як не писалася б історія, як не трактувалися б події, не можна допускати великої неправди. Якщо в радянський час історія замовчувалася, але брехати намагалися менше, іноді навіть виходило, то за останні п'ять років у наукову й навчальну літературу вкралася маса підтасувань. Досить згадати фальсифіковані фотографії Голодомору, «підчищені» біографії Шухевича й Бандери. Це потребує виправлення. Інша річ, що до єдиного знаменника в підручниках історії прийти неможливо. Але можна створити умови для того, щоб школярі й студенти були ознайомлені з конкуруючими трактуваннями й могли дійти своїх власних висновків. Але всі дискусії про зміну програми повинні йти між істориками, а не нав'язуватися владою будь-якої з країн.

Узгодити дразливі питання історії можуть тільки найбездарніші й найпокірливіші виконавці

Євген ГОЛОВАХА, заступник директора Інституту соціології НАНУ:

— Це один з кроків на шляху встановлення радянського порядку. Таких кроків вже було чимало. Ідея створення чогось єдиного — це шлях до нормативного. У радянські часи були нормативні підручники — єдині, узгоджені, благословенні «нагорі». Та це не відповідає ві-янням часу. Ми живемо у світі не однодумства, а плюралізму думок. І ці думки не в єдиних міжнародних підручниках затверджуються. Від логіки постійного діалогу і дискусії треба приходити до логіки однодумства.

Не треба повертати те, від чого ми пішли. Враховуючи істотні суперечності, які існують між істориками Росії і України, можна зрозуміти, що узгодити дразливі питання можуть тільки найбездарніші і найпокірніші виконавці, ті, хто буде просто слугувати владі, а не ті, у кого є власна думка.

Зараз не час. Коли обидві держави стануть цивілізовані, можливо, про це можна буде говорити. Та чи варто взагалі — це окреме питання...

Ми не встигли за 19 років незалежності розкрити всю правду

Роман КРУЦИК, голова Київської організації «Меморіал» імені Василя Стуса, колишній заступник директора Інституту національної пам'яті:

— Ця спільна українсько-російська комісія ще не працювала, а Табачник вже вилучив з підручників назву «Друга світова» (тепер Вітчизняна), нема згадки про Крути, про помаранчеву революцію. Пішло переписування історії, не чекаючи роботи спільної комісії. Тому 23 жовтня ми змушені були створити Громадський інститут історичної пам'яті.

Російська новонаписана історія України буде черговою фальшивкою, направленою на тих людей, які не знають історії. А сьогодні існує проблема: українцям треба знати свою правдиву історію. Ми не встигли за 19 років Незалежності розкрити всю правду.

Нездійснення мрії?

Петро ТОЛОЧКО, директор інституту археології Національної академії наук України:

— Створити підручник, що був би гарний для Росії й України, — це нездійснення мрії. Але потрібно усвідомлювати, що історія в нас мінімум на три чверті — спільна. Від Київської Русі до серпня 1991 року. Але потрібно цю історію усвідомити. Чи ми, українці, — безневинна жертва. Чи ми — повноправний суб'єкт цієї історії. Якщо ви подивитесь на шкільну програму, створену Інститутом національної пам'яті, то магістральною лінією проходить бажання відірвати історію України від історії Росії. Часом доходять до безглуздостей. Школярам пояснюють значення слів «король», «граф», «лицар», але нічого — про східнослов'янські терміни. Ідучи від нібито російського імперського контексту, ми переходимо в західноєвропейський, що більш далекий.

Підготовлено за матеріалами УНІАН та Центру соціально-консервативної політики в Україні.

Інформаційно-консультаційна газета
для керівників, економістів, юристів,
бухгалтерів підприємств та установ

19 років на інформаційному ринку!

• У кожному номері — законодавчі та нормативні акти, роз'яснення і консультації фахівців міністерств та відомств з питань оплати праці, оподаткування, трудового законодавства, пенсійного забезпечення, соціального страхування, бухгалтерського обліку тощо.

• Тільки ексклюзивна інформація!

• Виходить чотири рази на місяць українською мовою.

• Розповсюджується лише за передплатою!

Передплатна ціна:

• на один місяць — 19 грн 10 коп.,

• на три місяці — 57 грн 30 коп.,

• на півроку — 114 грн 60 коп.,

• на рік — 229 грн 20 коп.

Інформація про газету "Праця і зарплата" — в "Каталозі видань України на 2011 рік" на с.56.

Праця і зарплата

Передплатний індекс — 30214

Постановою господарського суду міста Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) від 08.10.2010 р. у справі № 50/90 ТОВ «Українська скляна лінія» (01042, м. Київ, вул. Саперне поле, 26-А, код ЄДРПОУ 34415001) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Омельченка Ігоря Григоровича (поштова адреса: 03150, м. Київ-150, а/с 300; ліцензія АВ № 347322 від 06.12.2007 р.).

Вимоги кредиторів приймаються ліквідатором протягом місяця з дня публікації оголошення.

Товариство з обмеженою відповідальністю «АРТ ПА ГРУП», ідентифікаційний код 37250459, місцезнаходження: 03150, м. Київ, вул. Володимиро-Либідська, буд. 16, зареєстроване 14.10.2010 р. Голосіївською районною у місті Києві Державною адміністрацією, ліквідується за рішенням вищого органу товариства. Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дня публікації цього повідомлення за адресою товариства.

1. Замовник торгів ТОВ "Сервіс-Інвест" код ЄДРПОУ 31018149; 1.1. Поштова адреса: 83001, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 151; 1.2. Контактний телефон (062) 303-13-64, факс: (062) 303-12-98 e-mail: kucher@servisinvest.donetsk.ua 2. Інформація про предмет закупівлі: Електроустаткування 31.62.1 (Ізолятори електричні та ізолювальні деталі з композиційних матеріалів та пластмас (полімерні підвісні ізолятори ЛК)) Лот 1: Ізолятори ЛК 35 кВ; Лот 2: Ізолятори ЛК 110 кВ; Лот 3: Ізолятори ЛК 150 кВ. 3. Місце та спосіб отримання тендерної документації: 83001, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 151, кімната 518, особисто або електронною поштою; 3.1. Місце та кінцевий строк подання тендерних пропозицій: 83001, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 151, кімната 518 до 12.00 07.12.2010 р.; 3.2. Місце та дата розкриття тендерних пропозицій: 83001, м. Донецьк, вул. Челюскінців, 151, кімната 511 о 14.00 07.12.2010 р. 4. Тендерне забезпечення: застава грошових коштів, або банківська гарантія, в розмірі що зазначений в тендерній документації. 5. Додаткова інформація: 5.1. Процедура здійснення закупівлі: відкриті торги; 5.2. Відповідальний за проведення торгів: Кучер Дмитро Анатолійович.

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8 під.) Постановою від 20.10.2010 р. по справі № Б-39/134-10 визнав спільну українсько-російську фірму "ІНЕК" у формі товариства з обмеженою відповідальністю (61052, м. Харків, вул. К. Маркса, б. 13, код за ЄДРПОУ 19353340) банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором СУРФ "ІНЕК" у формі ТОВ призначено арбітражного керуючого Фомина Гранта Валерійовича (61195, Україна, м. Харків, вул. Н. Ужвій, б. 96, кв. 68, ліц. АВ № 456379 від 26.02.2009). Грошові вимоги кредиторів приймаються протягом одного місяця від дня публікації цього оголошення.

ІНФОРМАЦІЯ
про цільовий аукціон
з продажу активів ДП "НДКТІ
ім. Я.Ю. Осади", які перебувають
у податковій заставі

Лот 1 - Будівля виробничого корпусу №2 (Літ. Р-1) заг. пл. 4203,7 м², інв. № 0 1 / 0 0 9 0, 1966 р.п., фонд. — стрічка, стіни - цегла, дах - руберойд, центр. опалення, водо-, електропостачання, каналізація, залиш. баланс. вартість 687441,28 грн., фіз. знос - 65%; розташ. за адресою: м. Дн-ськ, вул. Писаржевського, 1-а. Поч. ціна 6971160 грн., з ПДВ. Ознайомлення: ПН-ПТ з 10-00 до 16-00 за місцезнаход. Кінцевий термін прийняття заяв та оплати внесків: реє-ний (з ПДВ) - 20,40 грн.; гарантійний (без ПДВ) - 697116 грн. на п/р товарній біржі "Катеринославська" №26000203849 в ПАТ "Райффайзен Банк Аваль" м. Київ, МФО 380805, код 23364874 - 29.11.2010 р. Аукціон відбудеться об 11-00 г. 30.11.2010 р. у торг. залі ТБ "Катеринославська", м. Дн-ськ, пр. Пушкіна, 49, 4/1; аукц. комітет, реє-ція уч-ків за тією же адресою, тел. (0562) 366-555.

Господарський суд Донецької області (адреса: 83048, Україна, м. Донецьк, вул. Артема, 48) ухвалою від 25.10.2010 р. порушив справу № 42/150Б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «ДОНА» (юр. адреса: 87514, Україна, Донецька обл., м. Маріуполь, вул. Гранітна буд. 158, кв. 67. Фактична адреса: 87539, Україна, Донецька обл., м. Маріуполь, вул. Гранітна, буд. Шевченка, 74, код ЄДРПОУ 23767508, р/р 26009900175203 в Маріупольській філії ПАТ ПУМБ, м. Маріуполь, МФО 335742), та 14.10.2010 р. введено мораторій на задоволення вимог кредиторів. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Пилипенко Сергія Валентиновича, ліцензія серії АБ № 158473 (87500, Донецька обл., м. Маріуполь, пр. Металургів, 25, кв. 81). Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

На підставі наказу ДДСО при МВС України від 08.11.2010 № 192, на базі безбалансових філій Управління Державної служби охорони при ГУМВС України в м. Києві (ЄДРПОУ 08596920) створюються наступні підрозділи зі статусом юридичних осіб:

Голосіївський відділ Державної служби охорони, Дніпровський відділ Державної служби охорони, Оболонський відділ Державної служби охорони, Печерський відділ Державної служби охорони, Подольський відділ Державної служби охорони, Святошинський відділ Державної служби охорони, Шевченківський відділ Державної служби охорони, Відділення Державної служби охорони по охороні Банкнотно-монетного двору Національного банку України, Перший спеціальний підрозділ міліції охорони «Титан», Другий спеціальний підрозділ міліції охорони «Титан».

Українська універсальна біржа "17" грудня 2010 року о 12.00 год. за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, буд. 26, 5-й поверх, прим. 14 проводить відкриті торги (аукціон) з продажу об'єкта Державного науково-виробничого підприємства "Цирконій" (код ЄДРПОУ 25012091), а саме:

лот № 4100 - будівлі, споруди та обладнання ремонтно-механічного цеху № 23, які розташовані за адресою: Україна, Дніпропетровська область, м. Дніпродзержинськ, проспект Аношкіна, 179/876; 179/786. Об'єкт перебуває на балансі ДНВП "Цирконій" та належить йому на праві повного господарського віддання, реалізація якого передбачена планом санації.

Обсяг та основна номенклатура продукції: Відвантажено готової продукції та зроблено послуг стороннім організаціям на суму 1440,00 тис. грн., у тому числі: нестандартного устаткування та запасних частин для прокатного, ливарного і насосного обладнання - 504,00 тис.грн.; лиття - 360,00 тис.грн.; механічна обробка на металорізальних верстатах - 576 тис.грн. за 10 місяців поточного року.

Кількість та склад робочих місць: Фактична кількість робітників цеху станом на 01.08.2010р. складає 15 чол. При повній загрузці (з урахуванням двозмінної роботи) цех може забезпечити роботою 500 чол.

Відомості про будівлі: Будівля 876 - головний корпус РМП, корисна пл. м² - 23160,60, інв. № 1010170; Будівля 787 - склад балонів, кор. пл. м² - 115,00, інв. № 1010787; Будівля 788 - склад ПММ, кор. пл. м² - 67,80, інв. № 1010788; Рампа складу; Будівля 876-А, кор. пл. м² - 76,00, інв. № 1010790; Споруда № 785 експериментальне виробництво, кор. пл. м² - 75760,00, інв. № 2011219; Газопровід від вузла 1 до Д.876, інв. № 2110423; Теплотраса до буд. 876 (від вуз.7 до К-72), інв. № 2112631; Освітлення буд. 878 (виробництво 70), інв. № 2112820; Траса кабельна н/вольт. Від 876 до буд. 877 А, інв. № 2113437; Будівля 786 склад базисної шахти, кор. пл. м² - 596,76, інв. № 1010171; Будівля 877 А адм.-побут. корпус, кор. пл. м² - 5841,40, інв. № 1010188; Будівля 879 - станція очищення води, кор. пл. м² - 752,80, інв. № 1010815; Естакада від буд.788, 879 до буд.876, кор. пл. м² - 168,50, інв. № 2010443; Автодороги району біля буд. 876, кор. пл. м² - 1875,00, інв. № 2010856; Благоустрій біля буд.877, кор. пл. м² - 2590,00, інв. № 2012567; Стіна підпірна буд. 876, інв. № 2013406; Трубопровід шламових вод, інв. № 2110190; Траса кабельна н/в від буд.876 до буд. 786, інв. № 2113439. З відомостями про обладнання можна ознайомитися на підприємстві та у організатора аукціону. Об'єкт знаходиться по пр. Аношкіна, 179/876 на земельній ділянці площею 14,1938 га, та по пр. Аношкіна 179/786 на земельній ділянці площею 0,2560 га. Загальна площа земельних ділянок - 14,4498 га.

Обсяги викидів та скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище: валовий викид забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище склав 9,6 т. в рік, у тому числі: діоксид азоту - 0,98 т.; неорганічний пил - 4,1 т.; діоксид сірки - 0,83 т.; оксид вуглецю - 3,26 т. Викиди забруднюючих речовин у відкриті водойми цех не проводить. Виробничі та побутові відходи підприємство частково використовує, інше передає згідно укладеним договором з відповідними підприємствами, які мають ліцензії на обіг з відходами.

Початкова (стартова) вартість лоту (Будівлі, споруди та обладнання ремонтно-механічного цеху № 23) з урахуванням ПДВ складає: 26 064 495,82 грн.

Ознайомитись з об'єктом продажу можна щоденно з 9.00 до 15.00 год., крім вихідних та святкових днів, за місцем його розташування, попередньо погодивши огляд за тел.: 8 (05692) 74047, 46555.

Прийом заявок на участь у відкритих торгах (аукціоні) проводиться за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 15, 3-й поверх, к. 38 та закінчується о 17.00 год. "13" грудня 2010 року. Учасники до подання на реєстрацію заявки на участь у відкритих торгах (аукціоні) сплачують реєстраційний внесок у розмірі 17,00 грн., в т.ч. ПДВ, на п/р організатора відкритих торгів (аукціону) № 26000000001643 у ПАТ "ІНДЕКС-БАНК", МФО 300614, код ЄДРПОУ 25158707 - отримувач Українська універсальна біржа, та вносять гарантійний внесок у розмірі 10% (без ПДВ) від початкової (стартової) вартості лоту на п/р організатора відкритих торгів (аукціону) № 26005012100025 у ВАТ "Піреус Банк МКБ" м. Київ, МФО 300658, код ЄДРПОУ 25158707 - отримувач Українська універсальна біржа.

Умови продажу:

1. Переможець торгів зобов'язаний працевлаштувати на своє підприємство за переведенням всіх працівників (15 чол.), що звільняються у зв'язку з реалізацією об'єкту.

2. В підвальної частині (780,8 кв.м) будівлі № 877А адміністративно-побутового корпусу (інвентарний номер №1010188) на відмітці - 4.800 в осях 7-12, А-Ж знаходиться захисна споруда Цивільної оборони з інвентарним номером № 1010189, корисною площею S-530кв.м. Згідно пункту 2 ст. 5 Закону України "Про приватизацію державного майна" захисні споруди цивільної оборони не підлягають приватизації.

Спосіб управління державним майном (об'єктом цивільної оборони - інв. №1010189), яке не може бути приватизоване господарським товариством, здійснюється згідно Положенню "Про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі", затвердженого наказом Фонду державного майна України та Міністерством економіки України від 19.05.99р. № 908/68. Передача Об'єкта цивільної оборони - інв. №1010189 "Продавцем" і прийняття його "Покупцем" (переможецем) здійснюється на безоплатній основі за актом приймання-передачі, який підписується всіма сторонами за договором.

3. Протягом 3-х календарних місяців з моменту підписання акту приймання-передачі придбаних об'єктів вирішити в органах місцевого самоврядування питання щодо відведення, поруки чи довгострокової оренди земельної ділянки.

4. Провести розрахунки за придбаний об'єкт в повному обсязі протягом місяця після дня проведення відкритих торгів (аукціону). Перерахування зазначених коштів (крім попереднього внесеного гарантійного внеску) здійснюється на р/р ДНВП "Цирконій" № 26001081428500 в ДОД "Райффайзен Банк Аваль", МФО 305653, код ЄДРПОУ 25012091.

5. Договір купівлі-продажу укладається з переможецем торгів протягом 10 днів після складання протоколу про проведення відкритих торгів (аукціону). Передача об'єкту здійснюється за актом прийому-передачі протягом 20 робочих днів після отримання ДНВП "Цирконій" 100% оплати.

6. Шляхи подальшого використання та експлуатації об'єкта покупець вирішує самостійно згідно діючого законодавства України. Служба по організації відкритих торгів (аукціону) знаходиться за адресою: м. Полтава, вул. Шевченка, 52, 4-й поверх, к. 406. Час роботи служби з 9.00 до 17.00 год. Додаткову інформацію щодо умов участі у відкритих торгах (аукціоні) можна отримати за адресами: м. Полтава, вул. Шевченка, 52, к. 406 (відділ біржових операцій), тел. (0532) 56-00-37, 56-51-05, та м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 15, 3-й поверх, к. 38, тел. (056) 370-46-88, 785-29-61.

Ліквідатор ВАТ Банк "БІГ Енергія" повідомляє про продаж на аукціоні майна (активів) банку, розташованого за адресою:

Сумська область, м. Суми, вул. Кооперативна, будинок 19.

Лот №1 Незавершена будівництвом будівля банку (готовністю 85%) загальною площею - 3146,6 кв.м. із земельною ділянкою загальною площею - 0,1550 га, що знаходяться за адресою : Сумська область, м. Суми, вул. Кооперативна, будинок 19.

Початкова ціна — 9 271 560,00 грн. з урахуванням ПДВ, в тому числі: незавершена будівництвом будівля банку — 9 040 410,00 грн. (з ПДВ); земельна ділянка — 231 150,00 грн. (без ПДВ).

Аукціон відбудеться 30.11.10 об 11:00 за адресою: м. Київ, пр-т А. Глушкова, 1, УУТБ (павільйон № 6). Кінцевий термін прийняття заяв для участі у аукціоні - за 3 дні до початку аукціону, організатор аукціону УУТБ та БК№12 ПП "МАРВА". Гарантійні внески складають 10% від початкової ціни лоту і вносяться на р/р 260083010794 в ТОВ КБ "Актив-Банк" м. Київ, МФО 300852, код ЗКПО 33778197, ПП "МАРВА".

Реєстраційний внесок складає 51,00 грн. з ПДВ і вноситься на рахунок УУТБ р/р 2600700004058 в ПАТКБ "ПРАВЕКС-БАНК" в м. Києві, МФО 321983, код ЗКПО 16470831.

З питань ознайомлення з майном та за більш докладною інформацією звертатись за тел.: 8 (044) 596-93-24.

АТ "УкрСиббанк" оголошує про проведення відкритого конкурсу з вибору потенційних партнерів для надання послуг по розміщенню світлових дорожніх показників у Києві, Харкові, Донецьку та Львові. Пропозиції приймаються до 19 листопада 2010 року включно. За довідками звертатися за телефоном: (044) 537-49-06. www.ukrsibbank.com

Реклама в газеті «Голос України» — тел. 453-44-56, факс 449-85-62

23

Сьогодні в Україні мінлива хмарність, без опадів. Вітер південно–східний, південно–західний, 5—10 м/с, на високогір’ї Карпат місцями пориви 15—20 м/с. Температу–ра вночі 4—9 градусів тепла, на узбережжі Криму 10—15, у Карпатах 1—6 тепла. Удень 11—16 градусів, у Криму й на півдні Одеської області 18—23, у Карпатах 8—13 градусів тепла.

Турнірна хроніка

Стрибки на батуті. Мец (Франція). Чемпіонат світу. Індивідуальні змагання. Чоловіки. Акробатична діоріжка. **Золоту медаль здобув Віктор Кіфоренко (Україна) — 76,300 бала.** «Срібло» у Янь Сона (Китай) — 75,400, «бронза» у росіянина Андрія Крилова — 74,600.

Спортивна гімнастика. Штут-гарт (Німеччина). Кубок світу. Дві медалі в активі українських спортсменів. Анастасія Коваль була другою у вправах на колоді, Андрій Ісаєв став бронзовим призером в опорному стрибку.

Водне поло. Дніпродзер-жинськ. Кубок України. **Фінал.** БМК (Харків) — «Іллічівець» (Маріуполь). 8:2 (2:0, 1:1, 3:0, 2:1). **Матч за 3-є місце.** «Дина-мо» (Львів) — збірна Севасто-поля. 12:5 (2:2, 2:1, 5:2, 3:0).

Теніс. Мінськ (Білорусь). Жіночий турнір з призовим фондом 25 тисяч доларів США. У фіналі 21-річна киян-ка **Леся Цуренко** перемогла Рі-гель Гогенкамп (Нідерланди) — 6:3, 6:2.

Фігурне катання. Грац (Ав-стрія). Міжнародний турнір. Срібна відзнака у змаганнях жінок у нашій Наталі Попової. Назбирали медалей українські юніори і юніорки. В одиночно-му розряді переможцем став Станіслав Перцов, третє місце дісталось Олександрові Кучеру. У супереччі танцювальних дуетів Лоліта Єрмак та Олександр Любченко були другими.

Футбол. Першість країни. Перша ліга. 20-й тур. «Геліос» — «Буковина». 2:1. «Енергетик» — «Олександрія». 1:3. «Сталь» — «Фенікс». 3:0. «Зірка» — «Арсенал». 1:0. «Закарпаття» — «Прикарпаття». 4:2. «Дністер» — «Чорноморець». 1:2. «Нафто-вик» — «Динамо-2». 2:2. «Львів» — «Титан». 2:0. «Крим-тепліця» — «Нива». 1:1. «Олександрія» — 43 очка, «Львів» — 40, «Закарпаття», «Чорноморець» — по 38, «Сталь» — 37, «Кримтепліця» — 35, «Нива», «Буковина» — по 33, «Динамо-2» — 32, «Титан» — 28, «Арсенал» — 26, «Нафто-вик» — 24, «Геліос» — 23, «Енергетик» — 20, «Дністер» — 19, «Зірка» — 17, «Фенікс» — 11, «Прикарпаття» — 9.

Наступний суперник київ-ського «Динамо» у груповому турнірі Ліги Європи клуб БАТЕ (Борисов) усьоме в історії виг-рав чемпіонат Білорусі. 32-й тур. «Белшина» (Бобруйськ) — БАТЕ. 1:3. Голи: Лебедєв, 26 — Брессан, 58 (п), Бордачов, 64, Нехаїчик, 68. Турнірне стано-вище: БАТЕ — 72 очки, «Шах-тар» (Солігорськ) — 63, «Мінськ» — 57...

Хокей. Санок (Польща). Єв-рочелендж. 12 листопада. Росія-2 — Нідерланди. 9:1 (3:0, 2:0, 4:1). Україна — Польща. 3:6 (0:1; 1:5; 2:0). 13 листопада. Україна — Нідерланди. 3:0 (2:0, 1:0, 0:0). Польща — Росія-2. 2:6 (0:2, 0:2, 2:2). Росія-2 — 9 очок, Польща — 6, Україна — 3, Ні-дерланди — 0.

Біатлон. Перший етап Кубка світу з біатлону відбудеться 1—5 грудня у шведському місті Ос-терсунд. 1 грудня о 17.20 — ін-дивідуальні перегони у жінок. 2 грудня о 18.20 — індивідуальні перегони у чоловіків. 3 грудня о 18.20 — спринт (жінки). 4 груд-ня о 15.15 — спринт (чоловіки). 5 грудня перегони переслідуван-ня у жінок (12.30) і чоловіків (15.15). Змагання у повному об-сязі транслюватиме Перший ка-нал українського телебачення.

«Шахтар» іде у відрив

Футбол. Чемпіонат країни. Прем'єр-ліга. 17-й тур. 12—14 листопада. «Оболонь» — «Металург» (До-нецьк). 1:1. 4 500 глядачів. **Рефе-рі** — Шандор (Львів). **Голи:** Ку-черенко, 6 (п) — Мгуні, 43. «Іллічівець» — «Ворскла». 2:6. 3 000 глядачів. **Рефері** — Швецов (Одеса). **Го-ли:** Антонов, 53, Кравченко, 76 — Сачко, 19, 60, 64, Маркоскі, 44, Єсін, 69, Селін, 89. «Шахтар» — «Металург» (Запоріжжя). 2:1. 29 219 глядачів. **Рефері** — Мосейчук (Чернівці). **Голи:** Адріано, 26 (п), Морено, 63 — Пісоць-кий, 71. «Металіст» — «Севастополь». 4:0. 24 850 глядачів. **Рефері** — Покидько (Полтава). **Голи:** Девич, 33, 42 (п), Папа Гуйє, 76, Фініньо, 86. «Арсенал» — «Зоря». 1:1. 1 400 глядачів. **Ре-фері** — Жуков (Донецьк). **Голи:** Матюхін, 56 — Лазарович, 73. «Таврія» — «Динамо». 1:1. 15 000 глядачів. **Рефері** — Родіоненко (Луганськ). **Голи:** Пла-тон, 55 — Мілевський, 46. «Карпати» — «Кривбас». 2:1. 9 000 глядачів. **Рефері** — Абдула (Харків). **Голи:** Голодюк, 9, Худоб'як, 71 — Воронков, 73. «Волинь» — «Дніпро». 1:1. 10 730 глядачів. **Рефері** — Іщенко (Київ). **Голи:** Пічкур, 82 — Коноплянка, 71.

	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	15	1	1	31—6	46
2. «Динамо»	11	3	3	32—16	36
3. «Металіст»	11	1	5	34—17	34
4. «Дніпро»	8	5	4	24—11	29
5. «Карпати»	8	4	5	20—16	28
6. «Ворскла»	6	4	7	22—19	22
7. «Таврія»	6	4	7	27—27	22
8. «Арсенал»	6	4	7	20—20	22
9. «Волинь»	6	4	7	15—19	22
10. «Зоря»	4	7	6	17—21	19
11. «Металург» Д	5	4	8	18—25	19
12. «Оболонь»	5	4	8	15—23	19
13. «Кривбас»	3	8	6	15—22	17
14. «Іллічівець»	4	5	8	25—42	17
15. «Севастополь»	3	5	9	12—28	14
16. «Металург» Зп	2	3	12	8—23	9

Бомбардири: Девич («Металіст»), Селезньов («Дніпро»), Ідахор («Таврія») — по 9 м'ячів, Сачко («Ворскла») — 8. Цей тур подарував кілька цікавих подій.

ФОТОФАКТ

Баскетбол. Чемпіонат країни. Суперліга. «Дніпро-Азот» (Дніпродзержинськ) — «Донецьк». 72:81 (16:25, 16:21, 15:14, 25:21). «Одеса» — «Хімік» (Южний). 95:90 (19:29, 21:18, 28:22, 27:21). «Галичина» (Львів) — «Говерла» (Івано-Франківськ). 67:74 (16:21, 20:15, 14:26, 17:12). «Азовмаш» (Маріуполь) — «Феро-ЗНТУ» (Запоріжжя). 77:72 (26:22, 12:13, 15:16, 24:21). «Київ» — «Кривбасбаскет» (Кривий Ріг). 58:67 (15:19, 12:15, 14:15, 17:18). **На знімку:** фрагмент матчу у Львові. Фото Маркіяна ЛИСЕЙКА (Укрінформ).

ЦЬОГО ДНЯ, 16 ЛИСТОПАДА

■ **1824.** Австралійський дослідник Гамільтон Х'юм ви-явив річку Мюррей, найдовшу на континенті. ■ **1848.** У Лондоні дав останній концерт польський композитор і піаніст Фредерік Шопен. ■ **1893.** У Львові відбулася прем'єра вистави «Украдене щастя» за п'єсою Івана Франка. ■ **1895.** Народився Пауль Гіндеміт (Хіндеміт), німецький композитор, скрипаль і альтист. ■ **1921.** У Москві відкрився заснований пое-том Валерієм Брюсовим Вищий літературно-художній інститут, попередник Літературного інституту ім. Горь-кого. ■ **1935.** Помер Олександр Потєбня, вчений у га-лузі електротехніки. ■ **1991.** В Одесі відбувся всеук-раїнський міжнаціональний конгрес.

— Хачериді ушкодив задню поверхню стег-на, а Гармаша просто вирішили випустити за-мість Юсуфа. — **Ви дуже різко відреагували на падіння Мі-левського в карному майданчику господарів. Уважаєте, що був пенальті?** — Як на мене, пенальті був стовідсотковий... Отже, після нічиєї в Сімферополі відста-вання «Динамо» від «Шахтаря» сягає вже 10(!) очок. Важко уявити, як столичний клуб змо-же наздогнати втікачів. А от боротьба за дру-гу позицію в турнірній таблиці обіцяє бути гострою. До речі, вже в наступному турі дина-мівці приймають «Металіст», котрий, як то кажуть, наступає їм на п'яти. Зрозуміло, що ця ситуація надає київській зустрічі особливо-го значення. Не виграв свого поєдинку у Луцьку і «Дні-про». Хоча забив першим. Зробили це дніпрнян наприкінці першого тайму. А от після відпо-чинку «Волинь» заволоділа ініціативою. Особи-ливо під завісу зустрічі. Ефектно забила у від-повідь і мала достатньо нагод вийти вперед. Однак дніпропетровці мають завдячити своєму воротареві Яну Лаштувці, котрий відвів кілька реальних загроз.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.
Фото з архіву «Голосу України».

Гітцфельд і його команда

Футбол. Завтра в Женеві збірна Швейца-рії проведе контроль-ний матч із національ-ною командою Украї-ни. Про склад нашого колективу ми вже повідомляли минулого тижня. Тепер мова піде про суперника українських фут-болістів. Тренер збірної Швейцарії, знаменитий німецький фахівець **Оттмар Гітцфельд**, на поєдинок з Україною викликав таких вико-навців: **воротарів:** Бенальйо («Воль-фсбург», Німеччина), Вельфлі («Янг бойз»); **оборонців** — Ліг-штайнера («Лацио», Італія), Аф-фольтера («Янг бойз»), Джуру («Арсенал», Англія), Гріггінга («Осер», Франція), фон Бергена («Чезена», Італія), Циглера («Сампдорія», Італія); **півоборон-ців** — Беграмі («Вест Гем», Ан-глія), Желсона Фернандеша («К'єво», Італія), Д. Дегена («Янг бойз»), Інлера («Удінезе», Італія), Швєглера («Айнтрахт», Німеччи-на), Барнетту («Байер», Німеччи-на), Маргайраса («Цюрих»), Ша-кірі, Штокера (обидва — «Ба-

зель»); **нападників** — Фрайя, Гакана Якіна («Люцерн»). Команда, нема сум-ніву, сильна і зіграє з нею неабияк корисно для української збір-ної. До речі, вперше за останні 15 місяців до збірної Швейцарії вик-ликаний оборонець лондонського «Арсеналу» Йоан Джуру, який відновився після травми. Нагадаємо, що це не перше побачення швейцарських та укра-їнських національних збірних. 26 червня 2006 року у Кельні, на «Рейненергіштадіоні», під час фі-нальної частини чемпіонату світу доля звела ці команди в 1/8 фіна-лу. Тоді українці взлили гору. Ос-новний і додатковий час закін-чився з рахунком 0:0. Пенальті наші пробили влучніше — 3:0 (відзначилися Артем Мілевський, Сергій Ребров і Олег Гусєв). **Отже, чекатимемо нової зу-стрічі. Сподіваємось, цікавої і зміс-тливої. Вона розпочнеться о 21.15 за київським часом. Пряму тран-сляцію з Женеві вестиме телека-нал «Інтер».**

***

Наставник молодіжної збірної України **Павло Яковенко** оприлюднив список із 20 виконавців, які готуватимуться до товариської зустрічі з од-нолітками з Чехії. Вона відбудеться завтра в місті Угерське-Градїсте, на стадіоні «Словацько». **Воротарі** — Артем Тетенко («Шахтар», Донецьк), Ігор Левченко («Ме-талург», Запоріжжя), Максим Коваль («Динамо», Київ); **оборонці** — Сер-гій Кривцов («Шахтар»), Тимур Парцванія («Динамо-2», Київ), Богдан Бутко («Волинь», Луцьк), Артур Западня («Іллічівець», Маріуполь), Ва-силь Прийма («Металург», Донецьк), Ігор Пластун («Оболонь», Київ); **півоборонці** — Кирило Петров («Кривбас», Кривий Ріг), Віталій Віще-нєць, Дмитро Гречишкін (обидва — «Шахтар»), Дмитро Єременко, Єв-ген Опанасенко (обидва — «Металург», Запоріжжя), Денис Гармаш («Динамо»), Ігор Чайковський («Зоря», Луганськ), Андрій Богданов («Арсенал», Київ); **нападники** — Віталій Каверін («Кривбас»), Роман Бе-зус («Ворскла», Полтава), Євген Павлов («Волинь»).

Редактор номера ЛЕОНІД БРОВЧЕНКО.
Редакція: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДА.
Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.
► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
► Рукописів не повертаємо.
► Лістування з читачами — тільки на сторінках газети.
► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.
© Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.
Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Передплатні індекси: для фізичних осіб — 40224, 08775, для підприємств і організацій — 60955.
Передплатна ціна на 2010 рік: для фізичних осіб — 10,00 грн. та 6,00 грн., для підприємств і організацій — 30,00 грн на місяць.
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 150000.
Друк: ТОВ «Мега-Поліграф», 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15 Зам. 18432
Макет, верстка — редакція газети «Голос України» 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 503-68-72; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56, 453-44-57; телефакс — 449-85-62.
✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ лістів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
При підготовці матеріалів використовується інформаційно-по-шукова система Верховної Ради України «Законодавство»

